

IZ SVETA TIŠINE

Glasilo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ISSN 1318-1394 Letnik XXXIII, št. 6, 7, 8 / junij, julij, avgust 2012

- **PRIHODNOST NAŠIH ORGANIZACIJ**
- **PRIHODI IN ODHODI V POČITNIŠKIH ZMOGLJIVOSTIH**
- **BREZPLAČNO LETOVANJE SOCIALNO OGROŽENIH**
- **UPORABNIKOM SLUŠNIH APARATOV**
- **OSEBNI ASISTENT-ZAPISNIKAR**

POŠILJANJE PISNEGA IN SLIKOVNEGA GRADIVA ZA GLASILO IST

V naše uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije potrebno upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304). Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven pripnite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo prisiljeni članke zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

UREDNIŠTVO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Pred vami je junijska številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli veliko zanimivega in raznovrstnega branja. Prejšnja številka je bila dvojna zaradi omejenih finančnih sredstev in pomanjkanja prispevkov. Tokratna številka je zadnja pred polletnimi počitnicami, v njej pa smo popisali aktualne dogodke, seminar v Fiesi, dogajanje v društvih ter športne aktivnosti. Prihodnja številka izide septembra.

Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

OPRAVIČILO

V prejšnji številki glasila je prišlo do napake pri oblikovanju, zato smo na strani 30 tri tolmačke, ki spadajo na območje Dolenjske, pomotoma uvrstili na območje Posavja. Popravljeni seznam tolmačev bomo objavili v septembrski številki. Za napako se opravičujemo.

Če bi želeli tudi sami napisati kakšen prispevek, ste prisrčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije **s pripisom 'za IST'**.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite tudi sami prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime in priimek ter naslov, da vas uvrstimo med prejemnike glasila.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na naši spletni strani

www.zveza-gns.si.

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami nam pošljite na e-naslov

urednistvo.ist@zveza-gns.si.

UREDNIŠTVO

Pismo našega urednika

Pomlad se poslavlja in poletje je pred vrati. Prihaja čas, ko bomo oblekli lahkotna oblačila, nogavice pa pustili v predalu. Delo na vrtu in okoli hiše je v polnem teku, pohodniki osvajajo vrhove, nekateri pa so si že privoščili osvežitev v morju ali bazenu. Kljub temu ne smemo pozabiti na nevarnost pretiranega izpostavljanja soncu, ki je najmočnejše med enajsto dopoldne in tretjo popoldne. Poleg zaščitnih krem so zelo pomembna pokrivala in sončna očala. Poleti je treba piti tudi veliko tekočine.

V naravi in na vrtu prihajamo v stik s komarji, obadi, osami, čebelami, klopji in drugimi insekti. Večina, razen pikov in srbenja, ponavadi ne povzroča prevelikih preglavic. Klopji pa lahko prenašajo dve resni bolezni - boreliozo in klopni meningitis. Zato se pred odhodom v naravo ali na vrt zaščitite s sredstvi proti klopom. Pozorno preberite navodila, saj običajno ne delujejo več kot štiri ure, in je potreben vnovični nanos. Njihova dobra stran pa je, da odganjajo tudi druge insekte.

V uredništvu si bomo v poletnih mesecih malce oddahnil. Ne bomo pa sedeli križem rok, saj bomo ves čas zbirali vaše prispevke in pripravljali septembrsko številko. Zato le pridno popisujte dogodke in shranjujte fotografije ter nas razveseljajte s članki.

V tokratni številki med drugim pišemo o seminarju v Fiesi, pravih obnašanja, ločevanju odpadkov, delovanju Zveze na področju zakonodaje v zvezi z okvaro sluha, dogajanjem v društvih in športnih dosežkih.

Adem Jahjefendić

IZDAJATELJ: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **SPLETNA STRAN:** www.zveza-gns.si
UREDNIK: Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **UREDNIŠKI ODBOR:** Zdenko Tomc, Franci Mulej, Boris Horvat, Nina Janžekovič, Aleksandra Rijavec Škerl, Nataša Kordiš
LEKTORICA: Barbara Perc **OBLIKOVANJE:** Franc Planinc **TISK:** Farba, grafične storitve d. o. o. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano k plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:
 Udeleženci seminarja v Fiesi
 Foto: Gorazd Orešnik

KAZALO

1. Pismo našega urednika
2. S sekretarjeve mize
7. Delovanje Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije na področju zakonodaje
11. Prihodnost naših organizacij
15. Mednarodni teden gluhih 2012
16. Stališča EUD
19. Superzakon - varčevalni paket
22. Uporabnikom slušnih aparatov
23. Ločevanje odpadkov
30. Zbor delegatov Švicarske zveze gluhih
33. Strah pred kačami in pajki
35. Storitveno in invalidsko podjetje OZARA
36. London, mesto, prijazno naglušnim osebam
40. Majski pohod
42. Državno prvenstvo gluhih v košarki
43. Power Deaf Women druge na mednarodnem turnirju
45. Osmi dravinjski turnir v ribolovu
48. Nasveti
52. Šparglji
56. Odkrijte prve skrivnosti potapljanja
57. Našim članom

S sekretarjeve mize

Pomladni meseci so namenjeni pregledu poslovanja v preteklem letu in analizi opravljenega dela. Vsi smo bili zelo delovni in ustvarjalni ter veliko dosegli, tako na področju delovanja naših organizacij kot na področju zakonodaje. Kljub hudim finančnim pritiskom smo uspeli opraviti večino rednega dela in presegli pričakovanja na področju zakonodaje. Vse to je rezultat pozitivnega odnosa, sodelovanja in tesne povezanosti vseh nas. Tudi sam sem skupno voljo, interes in delavnost začutil v slogu misli Mary Kay Ash, ki pravi: 'Če mislite, da zmorete, zmorete. Če mislite, da ne, imate prav.'

SEMINAR V FIESI – PRIHODNOST NAŠIH ORGANIZACIJ

Letos smo največ energije usmerili v prihodnost delovanja naših organizacij. Razpravljali smo o načinu financiranja, Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, medsebojnih odnosih in načinu dela. Osredotočili smo se tudi na medsebojno sodelovanje, poslovni bonton in protokol ter program evidence članstva v povezavi z nadgradnjo sistema počitnikovanja. Vreme nam je bilo naklonjeno, naše druženje pa sta obogatila obisk obnovljenega počitniškega doma in akvarija v Piranu.

MEDNARODNI DAN GLUHIH V KRŠKEM

Letos bomo praznovali 53. mednarodni dan gluhih, njegovo organiza-

Seminar v Fiesi

cija pa je prevzelo Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško. Kulturni program bo potekal v prijetnem okolju Kulturnega doma Krško, ki je opremljen z indukcijsko zanko, in bo omogočil obisk več kot 500 udeležencem. Pred slavnostno akademijo bo predsednike in sekretarje sprejel župan Krškega, popoldne pa bo v dvorani v Čateških toplicah

družabno srečanje. Prepričan sem, da bomo obeležili še en čudovit mednarodni dan.

ZAKON O URAVNOTEŽENJU JAVNIH FINANC

V obdobju recesije in vsesplošne krize se vsi soočamo s krčenjem pravic in določenih ugodnosti. Tudi slovenska vlada se loteva krčenja obsega odhodkov in uravnoveženja javnih financ, s tem pa posega na številna področja življenja. Zato smo v sodelovanju z Nacionalnim svetom invalidskih organizacij pripravili amandmaje in predloge k zakonodaji. Zaskrbljujoče je predvsem dejstvo, da so pravice linearno ukinjali v vseh kategorijah in v to zaobjeli tudi invalide.

Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško

STALIŠČA EVROPSKE ZVEZE GLUHIH

Slovar mednarodne kretnje

S krovne organizacije Evropske zveze gluhih so nam poslali stališča o bioetiki in gluhoti, mednarodni kretnji ter polževih vsadkih. Vsa stališča so objavljena v tej številki glasila in na spletnih straneh Evropske zveze gluhih. Gre za dobrodošlo novost, zlasti z vidika uveljavljanja interesov naših uporabnikov do države.

EVROPSKI KODEKS STORITEV ZDRAVJA NA DALJAVO

Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije je v okviru projekta Telescope organiziral konferenco o informacijskih in komunikacijskih tehnologijah kot resnični priložnosti za višjo kakovost neodvisnega življenja in zdravja invalidov. Predstavili so kodeks storitev ter izhodišča za nacionalno strategijo zdravja na daljavo.

DOBRODELNI KONCERT 'DAJEM TI ROKO'

V sklopu spremljevalnih aktivnosti mednarodnega dne gluhih je Društvo gluhih in naglušnih Posavja Krško v pomoč kulturnemu domu organiziralo dobrodelni koncert z naslovom 'Dajem ti roko', na katerem so nastopili pevci tria Eroika. Koncert se je vtisnil v srce obisko-

valcev, zapete pesmi in spremljajoči program pa se je tolmačilo v slovenski znakovni jezik.

MEDNARODNI TEDEN GLUHIH

Svetovna zveza gluhih je za letošnji mednarodni teden gluhih, ki bo potekal od 24. do 29. septembra, izbrala tematiko 'dvojezičnost v znakovnem jeziku je človekova pravica'. Svetovna zveza vsako leto izbere tematiko z željo, da jo uporabijo tudi nacionalne zveze. Leta 2009 smo tako obeležili kulturne dosežke gluhih, leto kasneje izobraževanje gluhih, lani pa dostopnost do informacij in komunikacij.

ZAKON O OSEBNI ASISTENCI

Že več kot dve leti je na Ministrstvu za delo družino in socialne zadeve usklajeno in pripravljeno besedilo Zakona o osebni asistenci. Zakon smo z ministrstvom usklajevale vse invalidske organizacije, ki izvajamo osebno asistenco, obžalujemo pa njihovo odločitev, da ga ne da pošljejo v obravnavo. Prav tako nas je presenetila informacija, da je Društvo za teorijo in kulturo hendikepa (YHD) v Državni zbor vložilo svoj predlog zakona, ki ga ni uskladilo z nami, informacij o tem, ali so ga uskladili z drugimi invalidskimi organizacijami, pa nimam. Omenjeni predlog je spremenjen v nekaterih točkah, tudi v škodo oseb z okvaro sluha. To nas je presenetilo, saj so predstavniki YHD sodelovali pri

pripravi predloga zakona na ministrstvu ter so povsem seznanjeni s potrebami oseb z okvaro sluha.

PROJEKT 'BOTRSTVO V SLOVENIJI'

Zveza prijateljev mladine nas je povabila k sodelovanju v projektu 'Botrstvo v Sloveniji', v okviru katerega iščejo možnosti za pomoč otroku z okvaro sluha. Pomoči bo deležen le otrok, ne družina. Vsa društva smo pozvali, naj se povežejo z njimi in predlagajo otroka/mladostnika z okvaro sluha, ki bi mu lahko pomagali v stiski.

*Zveza Prijateljev
Mladine Slovenije*

SVETOVNI DAN INFORMACIJSKE DRUŽBE

V sklopu svetovnega dne informacijske družbe z naslovom 'Informacijska družba in aktivno staranje' smo aktivno sodelovali na prireditvi, kjer smo predstavili posebne socialne programe s poudarkom na informativni dejavnosti in programih za starejše naglušne. Predstavili smo tudi Center možnosti in razdelili številne letake, izdelane prav za ta dogodek. V sklopu dogodka se je zvrstilo mnogo spremljajočih aktivnosti – med drugim okroglih miz ter predstavitev raziskav ministrstev za pravosodje in javno upravo ter Univerze za tretje življenjsko obdobje.

**Koncert
tria Eroika**

**Košarkarska
reprezentanca
gluhih Slovenije**

PRIHODNOST ŠPORTA GLUHIH NA MEDNARODNEM NIVOJU

Kljub številnim pisnim predlogom Športne zveze gluhih, naj se mednarodni šport gluhih vključi v paraolimpijske igre, so gluhi funkcionarji v mednarodnih organizacijah ta predlog zavrnili. Če bi gluhi športniki nastopali v sklopu paraolimpijade, bi se stroški organizacije močno znižali. S tem bi vsem nacionalnim športnim organizacijam gluhih olajšali sodelovanje na mednarodnih tekmovanjih, šport gluhih pa bi postal bolj prepoznaven in medijsko odmeven.

Zadnje olimpijske igre gluhih so odpadle, ker je mednarodna športna organizacija gluhih predlagala, naj nacionalne športne zveze gluhih za vsakega udeleženca iger poleg stroškov prevoza in nastanitve prispeva jo še 700 evrov. Nacionalne zveze omenjenega predloga niso sprejele, in še danes ne vemo, kje bodo prihodnje olimpijske igre gluhih.

RAZGLASITEV SODBE USTAVNEGA SODIŠČA

Z obžalovanjem smo sprejeli odločitev Ustavnega sodišča, da zavrne zahtevo Državnega sveta za oceno ustavnosti Zakona o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije. Odločitev za ustno razglasitev sodbe pred kamerami in javnostjo je izredno redka poteza. Ustavno sodišče

Marino Kegl

mora obravnavati še pobudo Nacionalnega sveta invalidskih organizacij o ustavnosti sprejetja omenjenega zakona, vendar tudi v zvezi z njo pričakujemo enako odločitev.

RAZVOJ SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA V SLOVENIJI

Udeležili smo se javne tribune in foruma o učinkovitih strategijah ter podpornih ukrepih za razvoj social-

nega podjetništva v Sloveniji, ki sta ju organizirali Gospodarska zbornica Slovenije, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Slovenski foruma za socialno podjetništvo. Tovrstna znanja so nam v pomoč pri pripravi in prijavi na novi evropski projekt na področju socialnega podjetništva za dvig zaposljivosti najbolj ranljivih skupin invalidov – oseb z okvaro sluha.

GLASILO SVETOVNE ZVEZE GLUHIH

Tudi Svetovna zveza gluhih je v svojem glasilu objavila poseben prispevek o spletni strani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter o dejavnosti Spletne TV, kar predstavlja posebno priznanje.

ODDAJA PRISLUHNIMO TIŠINI NA NACIONALNI TELEVIZIJI

RTV Slovenija, s katero v koprodukciji ustvarimo dve oddaji Prislusnimo tišini mesečno, se sooča z varčevalnimi ukrepi. Zaradi težav pri sklepanju pogodb z izvajalci so nas na nacionalni televiziji prosili, naj povečamo delež sofinanciranja omenjene oddaje. Zato smo v podporo oddaji morali zmanjšati obseg financiranja tega posebnega socialnega programa na državni ravni s strani Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij. Sredstva omenjene fundacije so za nas življenjskega pomena, oddaja

**TV oddaja
Prislusnimo tišini**

pa je neprekinjeno na programu že več kot 30 let, zato smo s TV Slovenija sklenili začasni dogovor o povečanemu obsegu sofinanciranja, vendar le za nekaj oddaj. Vodstvo televizije nam je obljubilo, da bo v najkrajšem času našlo ustrezno rešitev za problem. Ker za programe informativne dejavnosti z Ministrstva za kulturo še nismo prejeli sredstev, skrbno in varčno razporejamo sredstva, ki jih imamo na razpolago, to pa se na žalost pozna tudi pri zmanjševanju obsega dela.

MARINO KEGL UBRANIL NASLOV V PRAGI

Gluhi teniški reprezentant Marino Kegl je v sklopu priprav na evropsko prvenstvo v tenisu v Pragi ubranil lansko zmago na turnirju. Odločno in suvereno je odigral vse tekme in prikazal igro na zelo visoki ravni. Čestitamo.

Marino Kegl

RAZISKOVALNE NALOGE NA PODROČJU GLUHOTE

Raziskave na področju gluhotе so izrednega pomena, saj odpirajo vrata številnim ukrepom ter podkrepijo argumente za zagotavljanje pravic osebam z okvaro sluha. Izabela Juriševič je na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani zagovarjala

diplomsko nalogo z naslovom 'Življenjski scenarij gluhih in naglušnih skozi šolska obdobja', Anja Drev pa je napisala raziskovalno nalogo 'Kako osnovnošolci in učitelji razumejo svet tišine'. Predstavila jo je na številnih šolah in z njo vzbudila veliko zanimanja. Veseli smo, da že v rani mladosti aktivno deluje tako na področju športa kot na področju izobraževanja. Izabela in Anja sta ambasadorki gluhotе in veliko prispevata k ozaveščanju javnosti o tej problematiki.

ZERO PROJECT REPORT – ZNAKOVNI JEZIK NA SPLETNI TV

Zelo smo se razveselili objave prispevka Zveze o Spletni TV za gluhe in naglušne kot primeru dobre prakse medijske dostopnosti informacij za osebe z okvaro sluha.

V omenjeni publikaciji so objavili poročila o uresničevanju Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov iz 36 držav, 27 primerov dobrih praks iz 15 držav in 8 primerov kakovostnih standardov delovanja iz 7 držav. Naše poročilo je zbudilo veliko pozornosti tudi v Sloveniji, saj so na predstavitvi sodelovali številni strokovnjaki iz nevladnih organizacij in fundacij, akademiki, invalidi ter državni uradniki iz Slovenije in sveta.

Izabela Juriševič

Anja Drev (druga z leve)

RAZPIS LETOVANJA ZA SOCIALNO OGROŽENE IN NJIHOVE DRUŽINE

Lada Lištvanová

Poleg rednega razpisa za socialno rehabilitacijo oseb z okvaro sluha smo omenjeno rehabilitacijo omogočili tudi tistim, ki si je ne morejo privoščiti. V štirih terminih so se družili ter vključevali v animacijo, ki jo je zagnano in srčno vodila Lada Lištvanova. Žal vsem, ki so jih predlagala društva, letovanja nismo mogli zagotoviti, zato razmišljamo o njegovi razširitvi in ponovitvi tudi na drugih lokacijah, ki so v lasti Zveze. Društva so skrbno izbrala in predlagala imena upravičencev, za kar se jim zahvaljujemo.

'UDAR PO MOŠKO'

Špas teater iz Mengša je osebam z okvaro sluha omogočil ogled cenovno ugodne stand-up komedije 'Udar po moško'. Gluhi in naglušni zelo redko obiščejo gledališče, saj večina ni opremljena z indukcijsko zanko, ki naglušnim omogoča lažje poslušanje, gluhih pa je govor na odru brez tolmača nedostopen. Veseli smo bili številnih udeležencev iz društev, s katerimi smo si s pomočjo tolmača skupaj ogledali komedijo. Predstava je bila razprodana, skupina gluhih, naglušnih in strokovnih sodelavcev pa smo bili le del raznolike publike. Nastopajoči je pred polno dvorano sodeloval s tol-

mačem, gledalci brez okvare sluha pa so se lahko smejali, zabavali in čudili lepoti znakovnega jezika.

IMENOVANJE SVETA FUNDACIJE ZA FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ

Državni zbor je že imenoval 20 novih članov sveta Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, vendar je Komisija za preprečevanje korupcije v zvezi s tem prejela prijavo in preverja legitimnost imenovanja enega od članov. Iz podatkov, ki so na voljo v tiskanih medijih, gre za lokalno društvo Zveze društev slepih in slabovidnih Slovenije. Državno pravobranilstvo je na Upravno sodišče vložilo tožbo zoper sklep o imenovanju sveta omenjene fundacije, Inšpektorat za notranje zadeve pa je

avedel postopek o prekršku. Svojih predstavnikov pa še ni imenovala Vlada, zato do konstituiranja novega sveta Fundacije še ni prišlo.

SVET ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE

Svet za elektronske komunikacije je obravnaval problematiko informacijske vključenosti invalidov v družbo, seznanili smo jih s težavami oseb z okvaro sluha, z zakonodajo in predpisi Evropske unije in Slovenije ter jih vnovič opozorili na dostopnost podnapisov in tolmačenja. Na nacionalni televiziji je premalo oddaj s podnapisi in v znakovnem jeziku. Uredba Evropske unije določa, da mora biti najmanj 5 odstotkov celotne produkcije dostopne v znakovnem jeziku, 100-odstotno pa mora biti podnaslovljena. Tudi spletne strani ministrstev in javnih ustanov morajo biti dostopne v znakovnem jeziku. Svet je sprejel tudi usmeritve za višjo kakovost in dostopnost storitev.

Poleg vseh naštetih aktivnosti smo se udeležili tudi različnih sestankov na Nacionalnem svetu invalidskih organizacij, Socialni zbornici, Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij ...

Ne glede na to da nas verjetno čaka dolgo vroče poletje, ne bomo mirovali, saj imamo precej dela na področju zakonodaje in s pripravo mednarodnega dne gluhih. Vsem želim prijetno poletje z mislijo, da je vsak dan nov začetek in lahko tudi začetek novega življenja.

Matjaž Juhart

Delovanje Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije na področju zakonodaje, ki se nanaša na osebe z okvaro sluha, v letu 2011

V pripravi je bil **predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o medijih**, ki je posebno skrb namenil prav problematiki invalidov, poslanci Državnega zbora pa so ga zavrnili. Predvideval je več sistemskih ukrepov za izboljšanje dostopnosti medijev in medijskih vsebin. Najpomembnejša med njimi sta bila:

- finančna podpora Republike Slovenije pri ustvarjanju in razširjanju medijskih vsebin, namenjenih slepim, gluhim in gluhoslepim, v njim prilagojenih tehnikah ter razvoj ustrezne tehnične infrastrukture in
- koncesionirana dejavnost produkcije ter razširjanja televizijskega programa oziroma avdiovizualne medijske storitve, namenjene gluhim in naglušnim, ki obsega produkcijo in razširjanje programskih vsebin vseh vrst, katerih namen je obveščanje ter zadovoljevanje izobraževalnih, strokovnih, kulturnih, zabavnih in drugih potreb gluhih in naglušnih v njim prilagojenih tehnikah, zlasti z rabo slovenskega znakovnega jezika in podnapisov.

Spletne strani javne uprave so v manj kot 5 odstotkih prilagojene gluhim in naglušnim.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pripravlja **Zakon o dolgotrajni oskrbi in zavarovanju za dolgotrajno oskrbo** ter **Zakon o osebni asistenci za invalide**. Oba zakona bosta, ko bosta sprejeta, invalidom omogočila neodvisnejše življenje in sistemsko uredila področje skrbi za osebe, ki v vsakdanjem življenju potrebujejo pomoč druge osebe, posebej pa bosta posegla na področje skupnostne oskrbe. Prinašata tudi možnost denarnega nado-

mestila za osebe z okvaro sluha in za zapisnikarja za gluhe študente.

V pripravi je tudi **Zakon o socialnem vključevanju**, ki naj bi nadomestil Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb. Omenjeni zakon med drugim določa oblike podpore pri socialnemu vključevanju oziroma samostojnemu bivanju.

V letu 2011 je bil sprejet novi **Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah**, ki v 10. členu določa, da Republika Slovenija spodbuja ponudnike avdiovizualnih medijskih storitev, naj osebam z okvaro vida ali sluha postopoma zagotovijo dostop do njihovih storitev.

Predlog podzakonskega akta **Zakona o motornih vozilih** z nazivom **Pravilnik o delih in opremi vozil** je bil predvidoma do konca maja 2012 še v postopku notifikacije. Določil bo pogoje za vozilo, prirejeno za uporabo s strani invalidne osebe.

Na podlagi 17. in 21. člena **Zakona o izenačevanju možnosti invalidov** je posebna delovna skupina, ki jo je imenoval minister za delo, družino in socialne zadeve, pripravila osnutek **Pravilnika o tehničnih pripomočkih in prilagoditvi vozila**, ki je bil konec leta 2011 v medresorskem usklajevanju.

Osnutek **Zakona o javnem potniškem prometu** predvideva boljšo dostopnost do javnega potniškega prometa (avtobusi in železnica), med drugim tudi za invalide (informiranje, cenovna politika ...).

Zakon o voznikih je uvedel dodatne omejitve pri zdravniških pregledih oseb z okvaro sluha. Po intervenciji Zveze društev gluhih in

naglušnih Slovenije so z dopisom obvestili vse ambulante medicine dela ter jih umaknili.

Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami prinaša nekaj novosti, ki naj bi v veljavo stopile 1. septembra 2012:

- izjemoma izobraževanje polnoletnih oseb nad 21. letom starosti do vključno 26. leta, ki se neprekinjeno izobražujejo v prilagojenih programih poklicnega in strokovnega izobraževanja z enakovrednim izobrazbenim standardom ter posebnega rehabilitacijskega programa (1. člen),
- dodana je skupina otrok z avtističnimi motnjami (2. člen),
- med cilji in načeli je dodano: vertikalna prehodnost programov in cilj največje koristi otroka (4. člen),
- med vrste dodatne strokovne pomoči je dodana svetovalna storitev: v okviru dodatne strokovne pomoči, ki jo je lahko največ 5 ur tedensko, mora biti vsaj ena svetovalna storitev (8. člen),
- predšolskim otrokom je lahko dodeljena svetovalna storitev kot dodatna strokovna pomoč pred postopkom usmerjanja (9. člen),
- predšolsko vzgojo po prilagojenih programih za predšolske otroke lahko po sedanjem zakonu izvajajo tudi socialnovarstveni zavodi (18. člen),
- zakon opredeljuje zavode, ki lahko izvajajo strokovne naloge (20. člen),
- z odločbo o usmeritvi se lahko gluhim in naglušnim otrokom, ki se sporazumevajo v slovenskem znakovnem jeziku ter so usmerjeni v vzgojno-izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,

prizna pravica do tolmača v slovenskem znakovnem jeziku, kar se zapiše tudi v odločbo o usmeritvi (30. in 36. člen),

- uradna oseba, ki vodi postopek, mora izdati odločbo v roku 30 delovnih dni od prejema strokovnega mnenja (30. člen),
- zakon omogoča tudi začasno usmeritev otroka s posebnimi potrebami, ki se lahko izvaja na predlog vlagatelja ali po uradni dolžnosti. Izvaja se takrat, ko je to v korist otroka, in je odločitev nujna (35. člen).

V zakon kljub številnim pobudam in podpori žal niso uvrstili posebne kategorije gluhoslepih.

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju, poglavje Razvoj vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami:

- predlagana je sistemsko urejena zgodnja obravnava najmlajših otrok s posebnimi potrebami, ki zahteva celoviti, meddisciplinarni in medresorski pristop,
- za izboljšanje inkluzivnih procesov je potrebno oblikovati mrežo šol in vrtcev, ki bodo ustrezno opremljeni, prilagojeni in imeli ustrezn kader (referenčni vrtci in šole),
- strokovnjaki predlagajo, da se otrok do treh let ne poimenuje otroci s posebnimi potrebami, temveč otroci s pomembnim odstopanjem od značilnega razvoja,
- otroke v starosti od 3 do 6 let bi prepoznavali kot otroke s slepoto in slabovidnostjo, otroke z gluhosto in naglušnostjo, otroke z gibalno oviranostjo, otroke z dolgotrajno boleznijo, otroke z motnjami v duševnem razvoju in otroke z avtističnimi motnjami (vsak je najprej otrok),
- na ravni osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja so predlagane skupine: otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci s slepoto in slabovidnostjo, otroci z gluhosto in naglušnostjo, otroci z gibalno oviranostjo, otroci z dolgotrajno boleznijo, otroci z

motnjami v duševnem razvoju, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami,

- oblikovanje strokovnih centrov v okviru mreže pomoči za otroke s posebnimi potrebami v inkluziji,
- oblikovanje podpornih centrov v okviru vrtcev in šol, ki imajo dobro razvito mrežo za nudenje dodatne pomoči otrokom,
- v šolah in vrtcih je potrebno okrepiti svetovalno službo, predvsem v smeri vzpostavljanja ustreznih pogojev za izvajanje pomoči,
- v večji meri je potrebno zagotoviti dodatno strokovno pomoč tudi za otroke z več motnjami v prilagojenih programih vrtcev in šol ter v posebnem programu vzgoje in izobraževanja,
- otroci s slepoto in gluhosto naj bi imeli pravico do učenja potrebnih veščin že pred vstopom v vrtec – doma in v okolju izven vrtca,
- v postopku usmerjanja naj bi v komisiji za usmerjanje obvezno sodeloval tudi predstavnik šole ali vrtca, kamor se otrok vključuje,
- izmenjavo dokumentacije med resorji (Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za šolstvo in šport) je potrebno sistemsko urediti; postopek naj bi bil zaključen v dveh mesecih,
- v programih z nižjim izobrazbenim standardom je predlagan enak način ocenjevanja (opisni in številčni) kot v programih z višjim izobrazbenim standardom; upošteva se standarde, ki jih določa program,
- v okviru individualiziranega programa je potrebno obvezno spremljati prilagojeno vedenje otroka,
- preizkusi znanja (proces poučevanja, nacionalno preverjanje znanja, matura) morajo obsegati preverjanje in ocenjevanje, ki ju učenci samostojno izkazujejo,
- na nacionalni ravni je potrebno pripraviti izhodišča za izdelavo individualiziranega programa,
- pristojno ministrstvo, druge

institucije in zavodi morajo ustvarjati pogoje za prehajanje med posameznimi programi različnih in istih zahtevnosti.

V belo knjigo kljub številnim pobudam in podpori žal niso uvrstili posebne kategorije gluhoslepih.

Uredba o javnem financiranju visokošolskih in drugih zavodov v zadnjem odstavku 19. člena (razvojni steber financiranja) daje podlago za financiranje ustvarjanja pogojev za povečanje vključenosti študentov s posebnimi potrebami.

Resolucija o nacionalnem programu visokega šolstva 2011 – 2020 v poglavju o socialni razsežnosti poudarja prilagoditev študijskih pogojev študentom s posebnimi potrebami.

Skupaj z Zavodom za gluhe in naglušne v Ljubljani sodelujemo pri pripravi:

- Pravilnika o organizaciji in načinu dela komisij za otroke s posebnimi potrebami,
- Pravilnika o usmerjanju v javno veljavne programe za otroke s posebnimi potrebami,
- Pravilnika o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami na domu,
- Pravilnika o normativih in standardih za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za otroke s posebnimi potrebami.

V letu 2011 je bil pripravljen predlog **novega Nacionalnega programa za kulturo 2012 – 2015**, v katerem je tudi poglavje Človekove pravice in varovanje kulturnih raznolikosti. V njem se na 4. cilj akcijskega načrta za invalide nanaša 12. cilj, ki se glasi: omogočiti zaposlovanje in izobraževanje invalidov na vseh področjih kulture, omogočiti tudi študij na umetniških akademijah za pridobitev primerne izobrazbe in za enakopravno sodelovanje v kulturnem življenju. Omenjeni cilj vsebuje ukrep 1, ki se glasi: omogočiti zaposlovanje in izobraževa-

nje invalidov na način, ki upošteva potrebo po presejanju oviranosti pri invalidih, z namenom da se jim omogočijo enake možnosti za sodelovanje v kulturnem življenju.

V poglavju 1 z naslovom Slovenski jezik v okviru 3. cilja, ki se glasi: zagotoviti posredovanje umetniških in drugih kulturnih dobrin v Sloveniji in deloma v celotnem slovenskem kulturnem prostoru v slovenščini, skladno z določbami predpisov o javni rabi slovenščine, predvideva ukrep: podpirati razvoj slovenskega znakovnega jezika za slušno prizadete in njihovo uvajanje v rabo slovenskega pisnega jezika.

V poglavju 12 z naslovom Človekove pravice in varovanje kulturnih raznolikosti predlog navaja tri cilje s področja invalidske problematike:

- **10. cilj**, ki se glasi: spremljati stanje glede dostopnosti javne kulturne infrastrukture za invalide in zagotavljati invalidom primeren dostop do informacij, vsebuje tri ukrepe:
 - o **ukrep 1:** izvajanje analiz dostopnosti javnih kulturnih ustanov za invalide kot kulturne ustvarjalce in uporabnike ter zagotavljanje dostopnosti spletnih strani in spletnih vsebin za senzorno ovirane osebe,
 - o **ukrep 2:** prilagajanje in izdajanje knjig ter časopisov v Brajevi pisavi, zvočnih knjig in časopisov, knjig in časopisov v povečanemu tisku, prilagajanje video vsebin in TV oddaj za potrebe gluhih ter izdajanje knjig in časopisov, prilagojenih potrebam drugih skupin invalidov,
 - o **ukrep 3:** izdelava analiz o stanju na področju uresničevanja kulturnih pravic oseb s poškodbo glave, dislektikov, oseb z motnjo v duševnem razvoju in pripadnikov drugih skupin invalidov;
- **11. cilj**, ki se glasi: spodbujanje kulturno-umetniškega ustvarjanja in sodelovanja invalidskih organizacij ter

umetnikov invalidov na vseh področjih kulture, na državni in mednarodni ravni, ter integracija invalidske problematike v delovanje Ministrstva za kulturo, vsebuje dva ukrepa:

- o **ukrep 1:** spodbujanje kulturno-umetniškega ustvarjanja in sodelovanja slovenskih invalidskih organizacij, slovenskih kulturno-umetniških skupin invalidov in slovenskih umetnikov invalidov posameznikov z drugimi invalidskimi organizacijami, kulturno-umetniškimi skupinami invalidov in umetniki invalidi posamezniki doma, v zamejstvu in v tujini na vseh področjih kulture,
- o **ukrep 2:** sprejetje ustreznih ukrepov za zaščito kulturnih pravic invalidov in njihovo kakovostno integracijo ter njihovo usklajevanje na ravni Ministrstva za kulturo in na medresorski ravni;
- **12. cilj**, ki se glasi: omogočiti zaposlovanje in izobraževanje invalidov na vseh področjih kulture, omogočiti tudi študij na umetniških akademijah za pridobitev primerne izobrazbe in za enakopravno sodelovanje v kulturnem življenju, vsebuje:
 - o **ukrep 1:** omogočiti zaposlovanje in izobraževanje invalidov na način, ki upošteva potrebo po presejanju oviranosti pri invalidih z namenom, da se jim omogočijo enake možnosti za sodelovanje v kulturnem življenju.

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov. Novela omenjenega zakona je bila nujno potrebna zaradi uskladitve z Uredbo Komisije (ES) št. 800/2008 z dne 6. avgusta 2008 o razglasitvi nekaterih vrst pomoči za združljive s skupnim trgom z uporabo členov 87 in 88 Pogodbe (v nadaljnjem besedilu: Uredba o splošnih skupinskih izjemah), ki na-

tančno predpisuje državne pomoči, katerih so lahko deležni delodajalci, ki zaposlujejo invalide. Uredba o splošnih skupinskih izjemah ne predpisuje virov državnih pomoči, natančno pa predpisuje način porabe le-teh. Glede na to, da je bilo zakon zaradi uskladitve z zakonodajo Evropske unije nujno treba novelirati, se je dopolnilo tudi nekatere druge določbe, za katere se je med uporabo in ovrednotenjem pokazalo, da potrebujejo manjše spremembe in dopolnitve.

Ostale ključne spremembe so:

- opredelitev nadzora nad porabo odstopljenih prispevkov z uvedbo obvezne revizije porabe le-teh,
- razširitev razlogov za odvzem statusa invalidskega podjetja oziroma zaposlitvenega centra,
- natančnejša ureditev postopkov pri uveljavljanju finančnih spodbud delodajalcev,
- obvezno strokovno izobraževanje za strokovne delavce, ki izvajajo storitve zaposlitvene rehabilitacije, člane rehabilitacijskih komisij in strokovne delavce v invalidskih podjetjih ter zaposlitvenih centrih,
- novela zakona prinaša spremembe pri financiranju prilagoditve delovnega mesta in sredstev za delo ter pri podpornemu zaposlovanju najtežjih invalidov,
- dvig denarnih prejemkov za čas trajanja zaposlitvene rehabilitacije z dosedanjih 30 odstotkov na 40 odstotkov minimalne plače z namenom spodbujanja vključevanja brezposelnih invalidov v te storitve.

Novi **Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju**, ki je bil zavržen na referendumu. Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje poroča, da so se v letu 2011 v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje in Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve nadaljevale priprave za vzpostavitev nove organizacije na področju medicinskega izvedenstva v Republiki Sloveniji. Julija 2011 je bila imenovana

nova medresorska delovna skupina, v kateri sodelujejo predstavniki omenjenih ministrstev, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in Zavoda za zdravstveno zavarovanje, z nalogo pripraviti končne rešitve za ustanovitev Nacionalnega inštituta za medicinsko izvedenstvo. Pripravljen je bil predlog osnutka Zakona o medicinskem izvedenstvu ter analiza stroškov in koristi ustanovitve Zavoda za medicinsko izvedenstvo Republike Slovenije, ki jo je po naročilu Ministrstva za zdravje pripravila zunanja ustanova.

Maja 2011 so bile sprejete spremembe in dopolnitve **Zakona o socialno varstvenih prejemkih**. Dodani so bili člani 7 a ter 8 a – 15 a, na osnovi katerih so vnovič začele veljati določbe Zakona o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, ki urejajo pravico do nadomestila za invalidnost ter dodatka za tujo nego in pomoč.

Z namenom ureditve problematike celostne obravnave otrok s posebnimi potrebami je medresorska delovna skupina za pripravo predloga ureditve problematike otrok s posebnimi potrebami, v katero so imenovani predstavniki Ministrstva za zdravje, Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter Skupnosti organizacij za usposabljanje oseb s

posebnimi potrebami, predlagala, naj se oblikuje posebna delovna skupina, ki bo obravnavala problematiko poklicnega svetovanja. Prav tako so člani medresorske delovne skupine sprejeli sklep, naj se oblikuje ožja delovna skupina, ki bo obravnavala problematiko zgodnje obravnave otrok z motnjami v razvoju. Lani je delo omenjene delovne skupine zastalo iz več razlogov, zato so se njene naloge prenesle v letošnje leto.

Leta 2011 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo, ki se posredno nanaša tudi na umetnike invalide, saj na novo ureja dohodkovni cenzus za samozaposlene v kulturi. Obenem se nanaša na sofinanciranje opravljanja posebnih nalog osrednjih območnih splošnih knjižnic, kamor sodijo tudi storitve in dejavnosti slovenskih splošnih knjižnic, ki so namenjene pripadnikom različnih skupin invalidov. Te se lahko po novem sofinancirajo tudi iz intervencijskih sredstev ministra za kulturo. Invalidska problematika je bila prav tako vključena v Poročilo o aktivnostih Ministrstva za kulturo za odpravo pomanjkljivosti, na katere v letnem poročilu za leto 2010 opozarja zagovornik načela enakosti. Leta 2011 je bil izdan sklep ministrice za kulturo, ki je predvideval finančno pod-

poro aktivnostim za promocijo slovenskega znakovnega jezika.

Istega leta je posebna delovna skupina Ministrstva za kulturo pripravila delovno besedilo Resolucije o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2012 – 2016, ki zajema tudi vsebine, ki se nanašajo na problematiko oseb z okvaro sluha in uporabnike slovenskega znakovnega jezika.

Konec leta 2011 je bil po skrajšanem postopku sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o lastninskem preoblikovanju Loterije Slovenije. Zakon spreminja sestavo sveta Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij in določa pogoje za članstvo v svetu. Prav tako določa, da se sredstva iz presežka prihodkov nad odhodki lahko namenijo zgolj za povečanje premoženja fundacije ali za financiranje programov ter storitev invalidskih in humanitarnih organizacij v prihodnjem koledarskem letu.

Na dva javna razpisa Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve v zvezi s koncesijo za skrb za starejše (dom za ostarele oziroma oddelek v sklopu javnega zavoda) se žal ni prijavil nihče.

Matjaž Juhart

BATERIJE ZA SLUŠNE APARATE V MERKURJU, BIG BANGU IN DROGERIJI DM

Nemški proizvajalec baterij Ansmann je prek uvoznika, podjetja RT-TRI, z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije podpisal pogodbo o donatorstvu. Njen cilj je povečati dostopnost baterij za slušne aparate v Sloveniji. Od vsakega paketa baterij za slušne aparate, kupljenega v trgovinah Merkur, Big Bang in DM v Sloveniji, bo podjetje RT-TRI Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije darovalo 0,15 evrov. Denar bo namenjen za nakup pripomočkov za izboljšanje kakovosti življenja oseb, ki si jih zaradi socialne ogroženosti ne morejo privoščiti.

Vse, ki uporabljate slušne aparate, prosimo, da baterije zanje kupite v eni omenjenih trgovskih verig in s tem pomagate Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

V Zvezi pozdravljamo donatorstvo podjetja RT-TRI.

PRIHODNOST NAŠIH ORGANIZACIJ

Rdeča nit letošnjega seminarja v Fiesi, ki je bil namenjen predsednikom in sekretarjem naših organizacij, je bilo poslanstvo Zveze in društev kot invalidske organizacije, ki deluje v javnem interesu. Letos bomo obeležili 81 let organiziranega delovanja. Začelo se je leta 1931 v Ljubljani na pobudo gluhih. V tem času smo skupaj dosegli pomembne rezultate, ki so nam v spodbudo tudi pri nadaljnjem delu.

Okoliščine, v katerih načrtujemo naloge za leto 2012 in naprej, so glede na finančne vire nekoliko nepredvidljive. Glavni vir finančnih sredstev so sredstva Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, ki so se v primerjavi z letom 2011 zmanjšala za 12 odstotkov. Tudi ostali prihodki se kljub posebnim socialnim programom, željam in ciljem ne povečujejo.

Glede na naraščajočo stisko invalidov je vloga invalidskih organizacij vse pomembnejša. S programi in nalogami, ki jih načrtujemo na Zvezi, zlasti v društvih, pa

lahko deloma pripomoremo k boljšemu življenju in počutju naših članov. Temeljno poslanstvo Zveze in društev gluhih in naglušnih kot invalidske organizacije je delovanje v javnem interesu. V skladu z njim skrbimo za bolj kakovostno in samostojno življenje oseb z okvaro sluha ter jim omogočamo enakopravnejše vključevanje v življenje.

Pri organizaciji seminarja nas je vodila misel uspešne poslovne ženske Beverly Sallee, da bi 'vsak človek vedno moral imeti sanje in cilje, ki jim sledi, ter narediti vse, kar je potrebno, da sanje spremeni v resničnost'.

Organiziran je bil v dveh delih. Prvi del je bil namenjen delovanju invalidskih organizacij, drugi pa evidenci članstva, zakonodaji, metodologiji dela, posebnim socialnim programom, informativni dejavnosti in perečim varčevalnim ukrepom.

Delovanje invalidskih organizacij je predstavila direktorica Zveze Sožitje in članica sveta Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij Mateja De Reya.

V predstavitvi, s katero je želela spodbuditi konstruktivni pogovor, nas je spomnila na pomembne člene Zakona o društvih, ki se nanašajo na zastopanje, odgovornost, članstvo, organe in spore, posebno pozornost pa je namenila registraciji, premoženju, finančnemu poslovanju z letnim poročilom in delovanju v javnem interesu.

V drugem delu se je dotaknila Zakona o invalidskih organizacijah ter členov, ki se nanašajo na članstvo, dejavnosti, reprezentativnosti, Nacionalni svet invalidskih organizacij, financiranje in lastnino invalidskih organizacij ter finančno dokumentacijo.

Ker se zaradi varčevalnih ukrepov in kroničnega pomanjkanja denarja financerji odločajo za vse večji nadzor nad našimi organizacijami, smo nekaj časa namenili tudi nadzoru, ki se izvaja pri nas.

V popoldanskem delu se nam je pridružila sekretarka v Protokolu Republike Slovenije Zdenka Simčič, ki je predstavila poslovni bonton in protokol.

Seznanila nas je s protokolarnimi pravili, kdo in kje se jih uporablja ter čemu služijo. Spregovorila je o najbolj pogostih pravilih in praksah, ki veljajo na področju organizacije in izvedbe dogodkov, saj je za njihov nemoten potek in brezhibno izvedbo potrebno veliko znanja, natančnosti in trdega dela.

Protokolarna pravila se vse pogosteje uporabljajo tudi na občinski ravni, v podjetjih in na drugih področjih življenja. Gre predvsem za upoštevanje prednostnih redov in bontona. Pri našem delu se vsako leto srečujemo z organizacijo praznovanja mednarodnega dneva gluhih, ki prav tako zahteva poznavanje protokolarnih pravil.

Drugi dan seminarja je bil namenjen konkretnemu delu. Obravnavali smo evidenco članstva in z njo povezane podatke, ki so pomembni za ovrednotenje naših programov, oziroma za poročila, ki jih moramo posredovati financerjem in ministrstvu.

V skladu z Zakonom o invalidskih organizacijah so organizacije dolžne voditi evidenco, iz katere je moč pridobiti podatke o številu invalidov, pravnemu in družbenemu statusu ter vrsti invalidnosti, in jih posredovati pristojnim ministrstvom.

Na področju zakonodaje, ki se nanaša na osebe z okvaro sluha, je bilo v letu 2011 v pripravi nekaj novih zakonov, uredb in resolucij v zvezi z življenjem in delom omenjenih oseb.

Dotaknili smo se tudi sprememb, ki se nanašajo na financiranje s strani Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, in ugotovili, da je skupne cilje moč uresničiti le z načrtnim, organiziranim in skupinskim delom.

Naglušne osebe so seminar spremljale prek FM sistemov, za gluhe osebe pa se ga je tolmačilo.

Aleksandra Rijavec Škerl

Matjaž Juhart

Zdenka Simčič

Mateja De Reya

POSLOVNI BONTON IN PROTOKOL

Beseda protokol je grškega izvora in pomeni uradna in družbena pravila o stikih. Protokol temelji na načelih in predpisih mednarodnega prava, prakse iz preteklosti, novosti, ki jih prinaša čas, in prevzemanju dobrih praks. Treba je upoštevati tudi različnost, veroizpoved in kulturo.

Pri protokolu se upoštevajo protokolarna pravila, ki se nanašajo na lepo vedenje in predpise ceremonialov. Protokolarni dogodki so obiski gostov iz tujine, sprejemi, udeležbe na svečanih večerjih, prireditvah, sprejemi na sedežih institucije ...

Pri vseh dogodkih je potrebno upoštevati osnovna pravila lepega vedenja.

PRVI VTIS

Prvi vtis si ustvarimo na osnovi izgleda, osebne urejenosti, počutja, govora, zunanje podobe, mimike, hoje, telesne drža, melodije glasu, razločnosti, hitrosti govora, telesnega stika in vonja ter točnosti.

Prvi vtis je zelo pomemben, saj vpliva na podobo institucije in vodstva, mnenje zaposlenih, oblikovanje zupanja in izkazovanje spoštovanja. Za dober prvi vtis je potrebno biti točen, miren, samozavesten, strokoven, uporabljati vikanje, ne blatiti sodelavcev ali organizacije, ne se pogovarjati o osebnih zadevah ter paziti na zunanji videz.

Na osebi najprej opazimo obleko, pričesko, ličilo, modne dodatke, barve in oblike. Temu sledijo mimika, hoja, drža, kretnje, pogled in prijaznost.

Tudi točnost je zelo pomembna. S točnostjo prihoda pokažemo spoštovanje do gostitelja, nujna pa je tudi pri izvrševanju nalog.

POZDRAVLJANJE

Pozdrav je znak prijateljstva, pozornosti in spoštovanja. Pri pozdravljanju velja, da pozdravimo vse osebe, ki jih poznamo.

Kdo prvi pozdravi?

Ko gre za osebi istega spola, mlajša oseba pozdravi starejšo. Nižji po položaju prvi pozdravi višjega po položaju in moški prvi pozdravi

žensko. Oseba, ki vstopi v prostor, pozdravi prva.

Odgovor na pozdrav je vedno enak kot pozdrav: dober dan – dober dan, zdravo – zdravo. Na pozdrav je vedno potrebno odgovoriti.

Kdo ponudi roko?

Roko prva ponudi starejša oseba, višji po položaju nižjemu po položaju in ženska moškemu. Z isto osebo se rokujemo enkrat v dnevu. Rokujemo se z desno roko, tako da jo stegnemo predse v višini komolca. Stisk roke ne sme biti premočan, traja naj od 3 do 4 sekunde. K rokovanju sodita tudi pogled v oči in nasmeh.

NASLAVLJANJE

Vse osebe, ki jih vikamo, naslavljamo z gospod ali gospa. To velja tudi za ženske, ki so starejše od osemnajst let.

PREDSTAVLJANJE IN SEZNANJANJE

Mlajšo osebo predstavimo starejši osebi, nižjega po položaju višjemu po položaju in moškega ženski. Vedno predstavimo osebe, ki so z nami v družbi, in se ne poznajo med seboj. Če pride kdo v družbo kasneje, se predstavi sam. Pri predstavljanju sogovornika gledamo v oči, smo samozavestni, imamo pokončno držo, nasmeh na ustnicah ter razločno in jasno izgovorimo ime in priimek.

VIKANJE IN TIKANJE

Osnovna olika v poslovnem svetu je vikanje 'vi'. Z vikanjem pokažemo spoštovanje do sogovornika in ohranimo svoj osebni prostor. Na začetku se vsi vikamo. Velja odnos vi – vi in ti – ti.

Po daljšem znanstvu lahko z vikanja preidemo na tikanje. Po pravilih

Prvi vtis

bontona tikanje predlaga nadrejeni podrejenemu, starejši mlajšemu, ženska moškemu. Pomembno je vedeti, da je tikanje vedno stvar dogovora.

VSTOPANJE V PROSTOR

Pri vstopanju v stavbo moški praviloma odpre vrata ženski in prepusti, da vstopi prva. Skozi vrtljiva vrata vstopa ženska prva. Če vstopimo skozi vrata v trenutku, ko nekdo izstopa, damo tej osebi prednost ne glede na spol in starost. Pri vstopu v dvigalo imajo prednost starejše osebe in ženske.

OBNAŠANJE ZA MIZO

Pred začetkom obeda ugasnemo mobilni telefon. Na stolu sedimo vzravnan, na celem sedalu in s stopali na tleh. Nog ne stegujemo pod mizo. Na stol sedemo z leve strani. Ko sedemo za mizo, položimo prtiček s krožnika ali si ga razgrnemo v naročje. Prtička ne zatikamo za ovratnik ali zavežujemo okrog vratu. Komolce držimo ob trupu in jih ne naslanjamo na mizo, z rokami ne podpiramo glave. Neprimerno je cmokati in srkati. S polnimi usti ne govorimo. Na krožnik si ne grmadimo hrane. Hrano nosimo v usta z žlico ali vilico. Nož uporabljamo le za rezanje. Pribor držimo za zgornji dve tretjini ročaja. Žlico in nož držimo z desno roko, vilice pa v levi roki (v desni le če pri jedi ne uporabljamo noža). Jedilni pribor uporabljamo z zunanje strani, vedno oba kosa hkrati. Kozarce držimo za spodnji del peclja. Zobotrebcev pri mizi ne uporabljamo.

Kako se kaj je?

- **z roko:** kruh, sendvič, potice, rake, suho pecivo, krofe, koruzo, posamezne vrste sadja in oljke,
- **z žlico:** juhe in posamezne prikuhe,
- **z žličko:** kavo, čaj, kakav, kislo mleko, mehko kuhano jajce, kompote, kreme, sladoleđ, maline, robidnice in gozdne jagode,

Pogrinjek

- **z vilicami:** solato, prikuhe, rezance, makarone, špagete, krompir, meso v kosih, paprikaš, ribe, pite, burek, štruklje, palačinke,
- **z malimi vilicami:** začetne jedi, cvrtje, jajce na oko, zavitek, torte in slaščice,
- **z nožem:** ne jemo nobene jedi; uporabljamo ga za lupljenje in rezanje sadja, rezanje sira, solat, rib in drugih jedi.

Juha

Juho jemo iz globokih krožnikov. Pri jedi ne srkamo, v juho ne pihamo, da se ohladi. Proti koncu krožnik privzdignemo, da juho lahko pojedemo do konca.

Ribe

Za ribe uporabljamo poseben pribor – kratke široke vilice in širok zaobljen nož. Kostí odlagamo na rob krožnika. Uporaba noža ni dovoljena.

Meso

Meso jemo z vilicami in nožem. Če je meso servirano v kosih, ga lahko jemo samo z vilicami. Meso režemo grizljaj za grizljajem.

Krompir

Vse vrste krompirja jemo samo z vilicami. Rezanje in tlačenje krompirja ni primerno.

Solata

Solato in zelenjavo k mesu jemo samo z vilicami v levi roki. Solate ne dajemo na krožnik z drugimi jedmi, ampak jo jemo s posebnega krožni-

ka. Zelenjavo prilagamo na krožnik k mesu.

Makaroni in špageti

Makarone, špagete in druge testenine jemo z vilicami, čeprav to zahteva veliko spretnost. Špagete začnemo jesti z roba krožnika in jih z vilicami enakomerno navijamo.

OBLAČENJE

Obleka ne naredi človeka, o njem pa veliko pove. Pri izbiri oblačil je potrebno upoštevati starost osebe, njeno postavo, delo, ki ga opravlja, in priložnost, za katero se oblači. Močnejša mlajša ženska ne sme izbrati oblačil z vodoravnimi črtami ali velikimi vzorci. Za tako žensko tudi niso primerni plašči tričetrtinske dolžine, široka nabrana krila ali visoki ovratniki. Visoke vitke ženske so v boljšem položaju, vendar tudi za njih veljajo omejitve. Blago z navpičnimi črtami ni priporočljivo. Pomembne so tudi barve. Zelena, modra in rumena barva naredijo polt blede. Rdeča barva lahko naredi bled cel obraz. Plavolaskam bolj pristajajo pastelne barve kot živo rumena ali oranžna. Rdečelaske naj se izogibajo rumeni, oranžni in rožnati barvi ter naj dajo prednost odtenkom zelene in modre barve. Pri oblačilih je potrebno paziti, da so urejena, brez madežev ter da ne zaudarjajo po znoju in tobačnemu dimu.

Leta in postava nam določajo kraj, barvo in vrsto blaga. Temeljno vodilo naj bo nevsiljivost. Eleganca je tudi v preprostosti.

Kostimi so vedno del ženske garderobe, ki jih ne uničijo ne čas ne modne muhe. So najbolj koristen del garderobe, lahko jih nosimo ob vsakem delovnem času. Kostim v črni barvi lahko nosimo tudi za večerne priložnosti. Dobro se kombinirajo z različnimi dodatki, kot so rute ali šali.

Nogavice so obvezen del ženske garderobe in jih je potrebno vedno nositi, tudi v največji vročini. Barvno morajo biti usklajene z obleko in obliko ženske noge.

Ženski čevlji morajo biti elegantni, spredaj zaprti in s primerno peto. Za ženske torbice velja, da se njihova velikost manjša od jutra proti večeru.

Nakit in bižuterijo uporabljamo zmerno. Pozornost velja posvetiti tudi izbiri ročne ure. Enako velja za ličila.

Za moške je najbolj primerna klasična moška obleka s primerno srajco in kravato. Moške obleke so lahko v

sivih in črnih odtenkih, tudi svetlo sivih in peščenih, lahko na črte. Zelo pomembna je izbira kroja in blaga. Srajce so lahko v pastelnih barvah. Pri suknjiču in telovniku se nikdar ne zapenja vseh gumbov.

Elegantne srajce so vedno brez napsnega žepa. Ovratniki z gumbki so primerni le za športne priložnosti.

Kravata mora biti barvno usklajena. K enobarvni obleki in srajci se lahko nosi vzorčasto kravato. Kravata mora biti vedno ročno zavezana in ne z vnaprej narejenim vozlom. Sega naj do pasu.

K elegantni moški obleki sodi plašč. Vetrovke ali bunde niso primerne. Barvno usklajen mora biti tudi pas. Čevlji naj bodo iz kakovostnega usnja. K obleki gredo čevlji z vezalkami in nikakor mokasini. Morajo biti čisti.

Nogavice se morajo ujemati z barvo obleke. Temne enobarvne nogavice, ki segajo do kolen, so najbolj primerne.

Navedli smo le nekaj priporočil, ki naj bi se upoštevala ob svečanih dogodkih. Priporočila je dobro upoštevati po zmožnostih. Poskrbimo, da bomo v vsakdanjem življenju v odnosih z drugimi vedno ravnali, tako kot si želimo, da bi oni ravnali z nami. Ljudi okoli nas ne prizadenimo, izkažimo jim pozornost in bodimo vljudni. Če pridemo v situacijo, ko se ne moremo odločiti, ravnajmo po zdravi pameti. Izhajajmo iz spoštovanja do sebe in drugih, v komunikaciji bodimo prijazni in vljudni. Spoštujmo in radi imejmo svoje delo ter imejmo odnos do so-ljudi in njihovega dela. Če dela ne poznamo, še ne pomeni, da ni pomembno.

Če česa ne vemo, naj nam ne bo nerodno vprašati za nasvet. Tudi po več letih prakse se pri opravljanju dela vedno naučimo kaj novega. Vsak nov delovni dan naj bo nov izziv in spodbuda za iskanje boljših rešitev za probleme, s katerimi se srečujemo.

**Po zapisu sekretarke
v Protokolu RS Zdenke Simčič
povzela Aleksandra Rijavec Škerl**

Spletna TV je globalni medij, ki informira in izobražuje s sliko, tekstom, znakovnim jezikom ter z zvokom.

Spletno informiranje je celovito, ažurno, relevantno ter časovno in prostorsko neomejeno.

Vabimo vas k ogledu naših prispevkov, ki so s klikom dostopni na spletni strani Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije www.zveza-gns.si.

Svetovna zveza gluhih

Mednarodni teden gluhih 2012

‘Znakovna dvojezičnost je človekova pravica’

Spet prihaja čas, ko bomo gluhe osebe po vsem svetu praznovale mednarodni teden gluhih. Letos ga bomo obeležili med 24. in 30. septembrom. Zveze gluhih bodo organizirale dogodke, pohode, kampanje in srečanja, na katerih bodo izpostavile probleme, s katerimi se srečujejo, in na katere želijo opozoriti lokalne in nacionalne oblasti. Njihov namen je pritegniti pozornost odločevalcev, javnosti in medijev, spregovoriti o problemih in izzivih, s katerimi se soočajo, ter jasno povedati, da imajo tudi gluhe osebe človekove pravice.

Gluhe osebe v mednarodnem tednu gluhih svetu pokažemo svojo enotnost, saj znamo stopiti skupaj. Prav tako se v tem času poveča obseg solidarnosti med nami in našimi podporniki, kar nam daje zagon za še intenzivnejša prizadevanja za naše pravice.

Zadnja leta Svetovna zveza gluhih nacionalnim skupnostim gluhih predlaga tematiko praznovanja. Tako smo leta 2009 obeležili kulturne dosežke gluhih, leta 2010 smo se osredotočili na njihovo izobraževanje, lani pa na dostopnost informacij in komunikacije. Rdeča nit letošnjega mednarodnega tedna gluhih bo znakovna dvojezičnost, ki je človekova pravica.

Nacionalne zveze gluhih pozivamo, naj se osredotočijo na eno, dve ali več perečih vprašanj, ki se nanašajo na omenjeno tematiko, in v zvezi z njo osnujejo kampanjo.

Vanjo lahko vključijo problematiko, ki se nanaša na priznanje jezika, sistem izobraževanja in odnos do znakovno dvojezične družbe ter si prizadevajo za dvigovanje zavedanja skupnosti gluhih o njihovih pravicah, ki jih imajo kot dvojezični državljani.

**SVETOVNA ZVEZA GLUHIH
VSEM ŽELI VESEL IN PRIJETEN
MEDNARODNI TEDEN GLUHIH.**

Evropska nevladna organizacija v uradnem razmerju z Evropskim parlamentom, Evropsko komisijo in Svetom Evrope

Bioetika in gluhot

Ustanovna listina Evropske unije o temeljnih pravicah iz leta 2000 v 21. členu, v katerem obravnava nediskriminacijo, prepoveduje diskriminacijo na različnih osnovah, vključujoč genetske značilnosti. Prepoved diskriminacije je poudarjena tudi v Konvenciji o človekovih pravicah in biomedicini iz leta 1997, ki navaja, da je prepovedana kakršnakoli oblika diskriminacije na osnovi genetike. Ta temeljni nediskriminacijski pristop poudarja, da ljudje, ki so genetsko nagnjeni h gluhoti ali so gluhi iz genetskih razlogov, ne smejo biti diskriminirani.

Konvencija Združenih narodov o pravicah invalidov (UNCRPD) prepoveduje vse oblike diskriminacije invalidnih oseb. Člen 23(1) c pa rdnost invalidov štiti na enaki osnovi kot druge in vključuje vse gluhe osebe ne glede na razlog za njihovo gluhot. Odkar je Konvencija o pravicah invalidov maja 2008 stopila v veljavo, se je družbeni model invalidnosti formaliziral na poseben način. Prav tako je bila omenjena konvencija prva, ki jo je Evropska unija decembra leta 2010 v celoti ratificirala, število njenih podpisnikov pa še vedno narašča.

Kljub temu se skoraj v vseh državah članicah Evropske unije pojavljajo prakse tako imenovane normalizacije položaja gluhih oseb, ki pa ni dosegla zelenih rezultatov. Med njene ukrepe spadajo tako vsiljeni polževi vsadki in vključujoče šolsko okolje, ki ne zagotavljajo dostopa do nacionalnega znakovnega jezika, kot

genetski razvoj, s katerim skušajo identificirati tako imenovane gene gluhot, z namenom njihovega izkoreninjenja.

Omenjeni poskusi nakazujejo politiko, katere namen je izkoreninjenje ali korenito zmanjšanje obsega gluhot, ki je povezana z zastarelim medicinskim modelom, ki ne odraža pristopa Evropske unije, imenovanega 'združeni v različnosti'. Normalizacija kot politični ukrep ima lahko resne posledice za skupnosti gluhih in njihove avtohtone znakovne jezike, saj lahko vodi do njihovega izumrtja.

Prizadevanja Svetovne zveze gluhih ter nacionalnih zvez z vsega sveta se odražajo v Konvenciji o pravicah invalidov, ki uporabnikom znakovnega jezika gluhih daje enake pravice kot ostalim državljanom. Prav tako skupnostim gluhih in njihovim posameznikom priznava kulturno-jezikovno dimenzijo, tako da jim daje jezikovne in kulturne pravice, podobne tistim, ki jih imajo avtohtone manjšine.

Kljub temu je Evropska zveza gluhih zaskrbljena zaradi nove zakonodaje, ki je bila sprejeta v nekaterih državah članicah Evropske unije, in omejuje biološko raznolikost človeštva, s tem ko parom ali zdravnikom omogoča, da na osnovi rezultatov genetskega testiranja in svetovanja izbirajo, kateri zarodki bodo vstavljeni v maternico. Bolj natančno – prepoveduje vstavljanje tistih zarodkov v maternico, za katere se je z genetskim testiranjem ugotovilo, da

bi lahko bili gluhi od rojstva ali bi oglušeli pozneje v življenju.

Eden najopaznejših primerov omenjene zakonodaje je bil britanski Zakon o oploditvi človeka in zarodkih iz leta 2008, o katerem se je intenzivno razpravljalo, ne le v Veliki Britaniji, ampak tudi v Evropi in po svetu.

Zakon o oploditvi človeka in zarodkih v členu 14(4)(9) določa, da:

'osebe ali zarodki, za katere je znano, da imajo gensko, kromosomsko ali mitohondrijsko nepravilnost, ki vključuje znatno tveganje, da se bo pri njih razvila:

- resna telesna ali duševna prizadetost,
- resna bolezen ali
- drugo resno zdravstveno obolenje,

ne smejo imeti prednosti pred tistimi, za katere ni znano, da imajo takšno nepravilnost'.

Med javno razpravo o omenjenem zakonu se je gluhot navajalo kot primer resne telesne invalidnosti. Državljanke, gluhe iz genetskih razlogov, se je uporabljalo kot primer ljudi, katerim se ne bi dovolilo, da bi darovali spolne celice, če bi dali vedeti, da je njihov namen naprej predati gen gluhot. Gluhe pare in darovalce bi prav tako lahko izprašali zdravstveni strokovnjaki, če bi darovali za par, ki otroka ne bi mogel spočeti po naravni poti.

S stališča Evropske zveze gluhih taka zakonodaja ustvarja pogoje za neenakopravno obravnavo znatnega števila državljanov. Prav tako ni v

skladu s Konvencijo o pravicah invalidov ali z Evropsko strategijo o invalidnosti, ki si obe prizadevata za enakost vseh ljudi ne glede na njihovo invalidnost.

Evropska zveza gluhih je zaskrbljena, da se bodo iz zgoraj omenjenih razlogov tako gluhi kot slišiči pari prisiljeni odreči otroku, ali se bo nanje pritiskalo, naj izberejo slišiči zarodek, če bodo raziskovali družinsko genetsko zgodovino ali se iz osebnih razlogov podvrgli genetskemu testiranju (Emery 2007).

Genetske informacije so zaupne in zasebne narave ter se jih ne sme uporabljati kot sredstvo za diskriminacijo s strani delodajalcev, vlade ali zdravniške skupnosti, vključno z zavarovalnicami. Genetiki se morajo zavedati, da imajo lahko gluhi ali

naglušni pari različne vrednote in razumevanje, kakšen naj bi bil njihov otrok (Middleton 2010).

Zato je treba upoštevati kulturno okolje (v tem primeru skupnost gluhih), ko starši izberejo genetsko svetovanje.

Evropska zveza gluhih zahteva, naj se gluhim parom ali družinam omogoči dostop do genetskega svetovanja v znakovnem jeziku, da lahko potencialni starši na osnovi zadostnih informacij sprejmejo odločitev, ki ne temelji na predsodkih. V nasprotnem primeru že uveljavljene prakse ustvarjajo okolje, ki gluhe posameznike in pare izključuje, namesto da bi jih vključevalo v družbo, ki ceni vse svoje državljane.

Evropska zveza gluhih prav tako poziva vlade evropskih držav in Evrop-

sko unijo, naj genetske informacije ohranijo kot popolnoma zaupne. Diskriminacija na osnovi genetskih informacij mora biti prepovedana in sankcionirana z uporabo nediskriminatornega pristopa, zlasti na področju zaposlovanja, zavarovalništva in genetskega svetovanja.

Evropska zveza gluhih nadalje zahteva, naj Svet Evrope vnovič aktivira Direktivo o rasni enakosti in zagotovi, da bo čim prej postala obvezujoči del zakonodaje. S tem bodo zagotovili izkorenitev diskriminacije na vseh možnih nivojih.

Evropska zveza gluhih se zahvaljuje Alison Bryan, Stevenu Emeryju in Johnu Boscu Conami za njihov neprecenljivi prispevek pri izdelavi tega dokumenta.

Mednarodna kretnja

Znakovni jeziki so naravni jeziki, ki imajo enake jezikovne značilnosti kot govorjeni jeziki. Skozi leta so se razvili v različnih skupnostih gluhih po svetu in Evropi. Kljub razširjenemu prepričanju pa en sam univerzalni znakovni jezik ne obstaja. Tako kot govorjeni jeziki, se znakovni jeziki v različnih državah in etničnih skupinah močno razlikujejo. V nekaterih državah uporabljajo več kot en znakovni jezik ali dialekt. Države, ki imajo enak govorjeni jezik, pa nimajo nujno enakega tudi znakovnega jezika (na primer Avstrija in Nemčija).

Ker so gluhe osebe v preteklih letih pogosto potovale, zlasti ko so se udeleževale mednarodnih dogodkov, se je pokazalo, da potrebujejo tako imenovano 'linguo franco' – enotni jezik, kot je na primer angleščina, ki ga govorci različnih jezikov uporabljajo za medsebojno sporazumevanje.

Prva poročila o gluhih osebah, ki so uporabljale tako imenovani mednarodni znakovni jezik, segajo v daljno leto 1924 na mednarodne igre gluhih v Parizu, danes imenovane olimpijske igre gluhih.

V sedemdesetih letih prejšnjega stoletja (okrog leta 1970) je Svetovna zveza gluhih ustvarila tako imeno-

vani Gestuno (mednarodni znakovni jezik gluhih). V poskusu ustvarjanja znakovnega sistema, ki bi udeležencem svetovnega kongresa Svetovne zveze gluhih olajšal komunikacijo, so privzeli številne kretnje. Čeprav omenjeni seznam kretenj ni bil vseplošno sprejet, se je koncept mednarodnega znakovnega jezika razvijal naprej.

Danes se mednarodno kretnjo predstavlja kot podporni jezik, v okviru katerega so se uporabniki dogovorili, katere kretnje bodo uporabljali. Kot je znano, uporabljajo niz kretenj iz lastnega znakovnega jezika, pomešan s klasičnimi (enotnimi) kretnjami, ki jih lahko razume velika skupina ljudi. Prav tako se opirajo na slovnične značilnosti, za katere se zdi, da so skupne zahodnim znakovnim jezikom, kot so klasifikatorji, igra vlog in druge ne-ročne značilnosti. Zaradi tega prevladuje mnenje, da je mednarodna kretnja bolj jezik kot tipični 'pidgin' – prvinska neverbalna komunikacija.

Dandanes se mednarodno kretnjo veliko uporablja na mednarodnih srečanjih, kjer sodelujoči ne uporabljajo enotnega znakovnega jezika. Čeprav nanjo v precejšnji meri vpliva ameriški znakovni jezik, se izkušeni uporabniki mednarodne

kretnje trudijo doseči neodvisnost od kateregakoli nacionalnega znakovnega jezika, saj želijo zagotoviti, da bi uporabniki z različnih geografskih območij čim lažje razumeli njen pomen.

Izkušnje kažejo, da je uporabnike, ki ne poznajo vsaj enega ali več nacionalnih znakovnih jezikov, težko učiti mednarodne kretnje. Mednarodne kretnje se najlažje naučijo tisti, ki poznajo več nacionalnih znakovnih jezikov in s tem različne načine kretanja. Če je uporabnik izpostavljen večjemu številu znakovnih jezikov in različnim načinom kretanja, se lažje nauči mednarodne kretnje, kot če bi se le udeležil tečaja mednarodne kretnje.

Evropska zveza gluhih zato ugotavlja, da za tolmače mednarodne kretnje ne obstajajo nikakršni standardi in zagotovila, da lahko tolmačijo na kateremkoli dogodku ali za katereregakoli uporabnika mednarodne kretnje.

Evropska zveza gluhih se zavzema, naj tolmači mednarodne kretnje najprej postanejo profesionalni tolmači nacionalnega znakovnega jezika in se šele po tem vključijo na področje mednarodne kretnje. Prav tako spodbuja pomoč gluhih tolmačev zlasti pri tolmačenju med dvema ali več znakovnimi jeziki. V skladu s tem podpira priznanje nacionalnih znakovnih jezikov v enaj-

stih državah članicah Evropske unije ter tolmačenje iz in v nacionalne znakovne jezike skupaj z njihovim učenjem.

V skladu z jezikovno politiko Evropske unije je uporaba različnih jezikov med državljani Unije glavni dejavnik za zagotavljanje večje preglednosti, legitimnosti in učinkovitosti. Zato Evropska zveza gluhih aktivno

podpira uporabo posameznikovega nacionalnega znakovnega jezika za vse gluhe državljane.

Zagotavljanje tolmačenja v čim več nacionalnih znakovnih jezikih je idealna rešitev, ki zaradi finančnih in strokovnih omejitev ni vedno uresničljiva. Vedno pa je za skupino ljudi ali posameznika, ki uporabljajo enotni znakovni jezik, treba zago-

toviti enakopraven dostop do nacionalnega znakovnega jezika. Zato je uporaba mednarodne kretnje dobra izbira, kadar se sporazumevamo z raznoliko publiko.

Stališča so nastala v sodelovanju z Evropskim forumom tolmačev znakovnega jezika (EFSLI).

Polževi vsadki

V zadnjih letih je običajna praksa, da se zelo majhnim otrokom daje polževe vsadke. Evropska zveza gluhih je vedno bolj zaskrbljena, ker staršem omenjenih otrok niso na voljo uravnotežene in znanstveno podprte informacije o znakovnem jeziku, kulturi gluhih in dvojezičnem izobraževanju v znakovnem in nacionalnem jeziku.

Starši morajo imeti možnost, da se na osnovi zadostnih informacij odločijo za ali proti polževemu vsadku. To je možno, le če jim zdravniki in socialni delavci dajo nepristranske informacije, ki temeljijo na dokazih in analizi percepcije oziroma produkcije govora v povezavi z dejanskimi rezultati izobraževanja. Informacije morajo vključevati dostop do gluhega vzornika, podatke o bogati kulturi gluhih, vključno z znakovnim jezikom, ter dostop do učenja znakovnega jezika za oboje – starše (vključujoč sorojence ali druge ožje družinske člane) in gluhega otroka. Polžev vsadek je majhna kompleksna elektronska naprava, ki povsem gluhi ali močno naglušni osebi lahko omogoči slušni vnos. Prvotno je bil razvit za oglešle odrasle, ki so pred tem imeli določeni nivo sluha, danes pa se ga vsadi v otroka, starega komaj šest mesecev.

Raziskave kažejo, da otroci, ki imajo polžev vsadek, ne postanejo slišči. Vsadek ni izvrstni slušni pripomoček in njegova učinkovitost močno varira od posameznika do posameznika. Slušna informacija se preoblikuje v električni impulz, ki je neposredno dostavljen do slušnega živca. Otrokovim možganom potrebujejo leta vaje, da lahko raztolmačijo te impulze. Mnogi otroci tega niso

sposobni osvojiti vse življenje, zato nujno potrebujejo tudi ustrezeni vnos znakovnega jezika.

Evropska zveza gluhih ne podpira pritiskov na starše, naj svojim otrokom zagotovijo polžev vsadek, ki se izvajajo v nekaterih državah, ne da bi se jih informiralo o različnih možnostih, ki so jim na razpolago.

Marschark (2001) poudarja, da polževi vsadki gluhih otrok ne spremenijo v slišče, ampak ti otroci bolj delujejo kot naglušni. To je pomemben dejavnik, ko obravnavamo otroke s polževim vsadkom, saj morajo biti ti deležni ustreznega vnosa jezika, da lahko enakopravno in lahko dostopajo do izobraževanja brez jezikovnih ovir.

Raziskovalci pogosto narobe razumejo odnos med prejemanjem slušne informacije v obliki električnih impulzov ter sposobnostjo slediti in razumeti pogovor. Zato Evropska zveza gluhih aktivno podpira učenje nacionalnega znakovnega jezika od rojstva, tako otrok s polževim vsadkom kot gluhih otrok, saj je to edini jezik, ki je popolnoma dostopen gluhim ter naglušnim otrokom in odraslim, tudi v velikih pogovornih skupinah.

Nacionalni znakovni jeziki so naravni jeziki, ki imajo lastno slovnico in besedišče, prav tako kot katerikoli govorni jezik. Znakovni jeziki so del evropske in svetovne zakonodaje – ponekod so ustavno priznani, drugod pa del jezikovnih zakonov ter zakonov o invalidnosti (Wheatly in Pabsch 2010).

Evropska zveza gluhih poudarja, da morajo biti izobraževalni pristopi skladni z otrokovimi individualnimi potrebami (preberite tudi Preisler

2001) in osebnim okoljem. Ne obstaja noben dokaz, da učenje znakovnega jezika ovira učenje govornega.

Giezen (2011) ugotavlja, da morajo biti otroci s polževim vsadkom deležni vsaj nekaj znakovnega vnosa, saj lahko ta zagotovi sredstva za učinkovito zgodnjo interakcijo med starši in otrokom ter zgradi pomembne temelje za spoznavni, jezikovni in družbeni razvoj.

Marschark (2009) navaja, da tekoče obvladovanje gest podpre razvoj govornega jezika, ko je dosežena sposobnost za zaznavanje slušnih informacij, na primer z uporabo polževega vsadka. Na osnovi tega dejstva sta tako Marschark (2009) kot Szagun prišla do zaključka, da otroci s polževim vsadkom nimajo česa izgubiti, če se naučijo naravnega znakovnega jezika. Zato trdita, da mora otrok dobiti možnost, da se kasneje sam odloči, kateri jezik bo izbral, tako na splošno kot v določenem okolju.

Za dvojezičnost je dokazano, da ima spoznavno prednost ter dodatno povečuje obseg otrokovih družbenih in strokovnih priložnosti. Gluhota je še vedno videti kot medicinsko stanje s tehnološko rešitvijo. Medicinskih ambicij, da bi jo pozdravili, ki bolj kot na družbenem modelu invalidnosti temeljijo na zdravniškem modelu, ni moč sprejeti. Zlasti z vidika Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, ki gluhim osebam jasno daje pravico do znakovnega jezika. Ta pravica se mora nanašati na vse otroke s polževim vsadkom, tudi v zgodnjem otroštvu, da se jim zagotovi spoznavno (kognitivno) zdravje.

Evropska zveza gluhih se zahvaljuje Donni Jo Napoli za njen neprecenljivi prispevek k temu dokumentu.

PRIHODI IN ODHODI V POČITNIŠKIH ZMOGLJIVOSTIH

Počitniški dom Piran:

prihod od 10.00 do 15.00

odhod do 9.00

V domu ni recepcije, člane sprejme oskrbnica.

Čas med odhodom in prihodom je namenjen za ureditev apartmajev. Oskrbnica živi izven Pirana.

Počitniški dom Kranjska Gora:

prihod od 12.00 do 15.00

odhod do 11.00

V domu ni recepcije, člane sprejme oskrbnica.

Čas med odhodom in prihodom je namenjen za ureditev apartmajev. Oskrbnica živi izven Kranjske Gore.

Terme 3000 – Prekmurska vas:

prihod po 14.00

odhod do 11.00

Ključke apartmajev in kopalne karte se prevzame na recepciji apartmajskega naselja (urnik recepcije je v prilogi k napotnici). Izven urnika recepcije se ključke lahko prevzame v hotelu po predhodnem dogovoru (navodila so v prilogi k napotnici). Za apartmaje skrbi oskrbnica, ki jih v času med odhodom in prihodom pregleda in uredi.

Avtokamp Fiesa:

prihod od 10.00 do 15.00

odhod do 9.00

Z napotnico se zglasite v recepciji avtokampa, kjer vas pričaka oskrbnica in vam preda ključ prikolice. Oskrbnica ne živi v Fiesi.

Hotel Fiesa:

prihod po 12.00

odhod do 10.00

Z napotnico se zglasite v recepciji hotela.

Izven navedenega urnika (Kranjska Gora, Piran in Avtokamp Fiesa) prevzem ključev apartmaja oziroma prikolice ni možen.

Brezplačno letovanje socialno ogroženih

Tudi letos smo v okviru programa ohranjanja zdravja, ki je namenjen rehabilitaciji oseb z okvaro sluha, v počitniškem domu v Kranjski Gori organizirali letovanje za socialno ogrožene družine in posameznike.

Četrta skupina

Razpisani so bili štirje termini. Društva so ob upoštevanju kriterijev socialne ogroženosti naredila izbor posameznikov in družin. Za vse udeležence sta bila organizirana kosilo in večerja, v vseh terminih pa sem bila prisotna tudi animatorka z okvaro sluha Lada Lištvanova. V štirih terminih so se zvrstila vsa društva, v vsakem pa sem za udeležence izvedla podobne aktivnosti.

Letovanje so pričeli s kosilom in ga zaključili z večerjo. Sprejeli sva jih skupaj z oskrbnico ter jih razporedili v apartmaje. Kosilo je bilo organizirano v Penzionu Livada, ki je od počitniškega doma oddaljen 400 metrov, na njem pa smo se поблиže spoznali. Animacija je po predhodno pripravljenemu programu potekala vsak dan.

PRVA SKUPINA – OD 14. DO 18. MAJA

S prvo skupino udeležencev smo se drugi dan letovanja odpravili na pohod do jezera Jasna. Ogledali smo si kip kozoroga, se sprehodili okrog jezera in telovadili. Nato smo se vrnili v Kranjsko Goro na kosilo. Po kosilu smo počivali.

Popoldne smo šli na sprehod v Gozd Martuljek, kjer smo si ob cesti ogledali mravljišče in se dotikali mravelj. V dlaneh smo čutili njihov dih, ki je dober za prehlad. Na poti nazaj smo ob kavi izmenjali izkušnje.

Tretji dan je deževalo. Dopoldne smo preživeli v sejni sobi počitniškega doma, kjer smo se razdelili v skupine, risali in igrali družabne igre.

Po kosilu smo počivali, popoldne pa nadaljevali z dopoldanskimi aktivnostmi in se pogovarjali. Ko je prenehalo deževati, smo se z avtom odpeljati v Planico, kjer je bilo še malo snega, zato smo se po stopnicah povzpeli na vrh skakalnice in uživali v razgledu. Vrnili smo se do večerje.

Četrty dan nas je zjutraj pozdravilo sonce in šli smo na pohod do izvira Save Dolinke, Zelencev. Prečkali smo lesene mostičke in občudovali tok reke. Kosilu je sledil počitek. Ker smo bili utrujeni, smo se popoldne sproščali s športnimi igrami.

Po večerji smo se v sejni sobi zabavali z igrami, plesom z baloni in kartami. Kljub različnim okvaram sluha smo se dobro razumeli in uživali.

Peti dan so se udeleženci vrnili domov.

DRUGA SKUPINA – OD 18. DO 22. MAJA

Na oglasno desko pred počitniškim domom sem vsak dan obesila program animacije.

Drugi dan sem udeležence povabila na sprehod okrog Kranjske Gore. Razdelili smo se v dve skupini in se s štirisedežnico Kekec odpravili na vrh Vitranca, od koder smo imeli čudovit razgled na Italijo, Avstrijo ter slovensko hribovje z okolico. Opazili smo veliko gorskih rož in zdravilnih zelišč ter se fotografirali. Večina se nas je v dolino spustila s sedežnico, štiri udeleženke pa po letnem sankališču.

Po kosilu smo odšli na pohod do Zelencev, kjer smo si ogledali izvir Save Dolinke in bili priča fotografiranju ženina in neveste. Nazaj smo se odpravili po drugi poti in uživali v naravi.

Tretji dan se je skupina udeležencev odločila za samostojni sprehod, z drugo skupino pa smo se odpravili na vožnjo s štirisedežnico. Žičničarji so bili zelo prijazni in so jo ustavili, da smo vsi varno posedli, nato pa so jo spet pognali. Nekateri so bili presrečni, saj so se prvič v življenju peljali z žičnico, prvič stali na gorskem vrhu in se razgledovali. Naglušni so zapeli gorske pesmi in njihov odmev je bil prečudovit. Z vremenom smo imeli srečo. Po vrnitvi v dolino smo si ogledali kolesarje, ki so se spuščali po strmini.

Po kosilu smo počivali, nato pa skupaj odšli na sprehod do jezera Jasna in si ogledali kip kozoroga. Fotografirali smo se za spomin, sprehodili okrog jezera ter se ustavili na lepem travniku, kjer smo telovadili, se igrali športne igre ter se zabavali in šalili.

Četrty dan je deževalo. Dopoldne smo se v sejni sobi razdelili v skupine, igrali družabne igre in se pogovarjali. Po kosilu smo počivali, nato pa se vnovič srečali v sejni sobi, kjer smo nadaljevali z družabnimi igrami, se zabavali ob plesu z baloni in kartali. Kljub dežju smo bili dobre volje.

Peti dan so se udeleženci vrnili domov. Podoben program animacije je predviden tudi za ostala dva termina. Več o njegovi izvedbi pa v prihodnji številki glasila, ko bomo predstavili tudi vtise udeležencev letovanja.

Lada Lištvanova in Aleksandra Rijavec Škerl

LETOVANJE SOCIALNO OGROŽENIH ČLANOV V KRANJSKI GORI

V velenjskem društvu gluhih in naglušnih so nama z možem omogočili brezplačno letovanje v Kranjski Gori. Sredi maja sva se z avtom odpeljala na Gorenjsko. Ko sva prispela v počitniški dom, sva najprej pozdravila člane iz ostalih društev gluhih in naglušnih ter se z njimi pogovorila. Ko sva ugotovila, da bo ves čas letovanja z nami tudi Lada, sva bila prijetno presenečena.

Oskrbnica nama je dala ključe sobe, ki je bila prijetna in čista, v kuhinji pa sva dobila program animacije, v katerega sva se lahko vključila. Nato sva dobila še kosilo. Po kosilu sva šla na sprehod po okolici in si ogledala trgovine. Ko sva se vrnila, sva razpakirala prtljago in gledala televizijo, kasneje pa poklepatala s kolegi.

V soboto po zajtrku smo se najprej pogovorili o poteku programa letovanja. Vreme je bilo lepo in prva skupina se je odpravila na Vitranc. Peljali smo se s sedežnico, z vrha pa je bil lep razgled na Višarje in Zelence, kjer izvira Sava Dolinka. Med počitkom smo se pogovarjali in fotografirali. Ko smo se vrnili, smo imeli kosilo, popoldne pa smo šli na pohod do Zelencev. Pot je trajala tri ure in ko smo se vrnili, smo šli skupaj na večerjo.

V nedeljo sva se z možem sprehajala po okolici. Po kosilu sva si najprej odpočila, nato pa sva se z ostalimi člani odpravila na sprehod do jezera Jasna, kjer smo imeli skupinsko delavnico, kako preživeti v naravi. Malo smo potelovadili, metali leteči krožnik in se pogovarjali, ko pa smo se vrnili, je bil čas za večerjo.

Ponedeljek je bil deževen, a nas vreme ni spravilo v slabo voljo, in smo prijetno preživeli dan. Igrali smo karte, plesali in se pogovarjali. Za vzdušje je poskrbela Lada in vsi smo se dobro počutili. Zadnji dan letovanja smo pospravili sobe, da so bile tako urejene in čiste, kot smo jih dobili ob prihodu.

Vsem, ki so nama letovanje omogočili, se iz srca zahvaljujemo. Z gluhih in naglušnih kolegi iz vse Slovenije sva preživela nekaj nepozabnih dni.

Marija Varžič

SUPERZAKON – VARČEVALNI PAKET

Sredi maja je vlada predlagala paket ukrepov, ki bodo vplivali na uravnoteženje javnih financ. Večina naj bi jih začela veljati s 1. junijem letos, posegli pa bi na 39 področij. Navajamo področja, na katerih se bo varčevanje dotaknilo največ ljudi.

PREDLOGI SPREMEMB V POSAMEZNIH ZAKONIH:

- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – normativi se ne spreminjajo,
- Zakon o osnovni šoli – normativi se ne spreminjajo,
- Zakon o vrtcih – 70-odstotno državno sofinanciranje drugega otroka,
- Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih – znižanje starševskega nadomestila,
- Zakon o urejanju trga dela – znižanje nadomestila za brezposelnost,
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju – znižanje plač za 8 odstotkov,
- Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju – znižanje letnega dodatka in posebnih pokojnin,
- odprava plačnih nesorazmerij – popolna odprava plačnih nesorazmerij,
- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami – umik ukrepov z vplivom na izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

TRG DELA:

- trajanje prejemanja nadomestila za brezposelnost bo ostalo nespremenjeno – 25 mesecev,

- denarno nadomestilo za brezposelnost znaša za prve tri mesece 80 odstotkov, za naslednjih šest mesecev 60 odstotkov, nato 50 odstotkov,
- najvišja zgornja meja nadomestila za brezposelnost je 892 evrov,
- možnosti mirovanja nadomestila za brezposelnost zaradi bolniške ni več,
- jubilejne nagrade v javnem sektorju ostanejo enake,
- višina minimalnega dohodka 260 evrov ne ostane zamrznjena, ampak se dvakrat letno usklajuje z inflacijo.

Usklajevanje pokojnin:

- javnemu uslužbencu, ki izpolni pogoje za starostno pokojnino – starost 58 let ter 40 let (moški) oziroma 38 let (ženske) delovne dobe – preneha pogodba o zaposlitvi, razen ko to ni mogoče zaradi nemotenega delovnega procesa,
- letni dodatek za upokojence se zniža glede na višino pokojnine:
 - do 414 evrov – 367 evrov dodatka,
 - od 414 do 518 evrov – 223 evrov dodatka,
 - od 518 do 622 evrov – 166 evrov dodatka,
 - nad 622 evrov – ne dobijo dodatka.

DRUŽINSKI PREJEMKI:

- vrtec: starši za drugega otroka plačajo 30 odstotkov cene, za

- tretjega bo brezplačen,
- darilo ob rojstvu otroka dobi le družina, katere prejemki ne presegajo 64 odstotkov povprečne plače (približno 630 evrov) na člana,
- cenzus 64 odstotkov velja tudi za dodatek na veliko družino,
- pri otroških dodatkih se 7. in 8. razred odpravita, zneski v 5. in 6. razredu se zmanjšajo za 10 odstotkov, od 1. do 4. razreda ostane nespremenjeno,
- porodniško nadomestilo (za prve tri mesece) je 100 odstotkov osnove,
- starševsko nadomestilo (za preostalih devet mesecev) se zniža na 90 odstotkov osnove, vendar ne sme biti nižje od 763 evrov in ne višje od dvakratnika povprečne plače (1880 evrov),
- starševski dodatek, ki ga prejemajo mame, ki niso prispevale v blagajno, in zato niso upravičene do starševskega nadomestila, se zviša s sedanjih 196 evrov na 251 evrov,
- višina nadomestila preživnine ter transferji posameznikov in gospodinjstev se do 31. decembra ne usklajujejo,
- študentskih bonov ne bo od 15. junija do 15. avgusta, sicer pa so unovčljivi od 8. do 20. ure.

SPREMEMBE BOLNIŠKIH NADOMESTIL:

- 80 odstotkov nadomestila v primeru bolezni,
- 70 odstotkov nadomestila v primeru poškodbe zunaj dela in spremstvo po odredbi zdravnika,
- 80 odstotkov nadomestila za nego otroka,
- 90 odstotkov nadomestila za poklicno bolezen in poškodbo pri delu.

PRAZNIKI:

- 2. maj bo še vedno dela prost dan,
- 2. januar bo delovni dan.

Po časniku Delo – Amandma k Zakonu o uravnoteženju javnih financ povzela Aleksandra Rijavec Škerl

Uporabnikom slušnih aparatov

Kljub temu da vsak naglušni, ki potrebuje slušni aparat, lahko pridobi informacije o pravicah v zvezi z aparatom, se dogaja, da so nekateri uporabniki, potem ko slušni aparat prejmejo, z njim nezadovoljni.

Informacije o postopkih za pridobitev slušnega aparata lahko dobite v društvih in Centru možnosti, ki deluje na Zvezi, na telefonski številki 01 505 80 46, vprašanja pa lahko zastavite tudi po elektronski pošti naglusni@zveza-gns.si ali po faksu 01 500 15 22. Povsod imajo informativne zloženke o pravicah in postopkih, kako priti do slušnega aparata.

Prodajalcem je v interesu, da prodajo čim dražji slušni aparat, predvsem pa da pridobijo čim več strank, saj je oseba, ki slušni aparat kupi ali dobi z naročilnico, in želi uveljavljati svoje pravice, šest let dolžna redno letno obiskovati prodajalca, pri katerem je aparat pridobila. Prodajalcu, ki živi od strank, pa je v interesu, da jih ima čim več in posledično čim večji zaslužek.

Z namenom doseganja tega cilja nekateri ponudniki, po navodilih nadrejenih ali proizvajalcev slušnih aparatov, upravičencev do aparata ne obvestijo o vseh pravicah, ki jih imajo.

Krivde za to ne nosijo le prodajalci, v to verigo so vpleteni tudi zdravniki, ki pri vnovični pridobitvi slušnega aparata iz nepojasnjenega razloga ne izdajo naročilnice za testiranje, temveč kar za prevzem aparata brez

Zaušesni slušni aparat

Različni slušni aparati

3-mesečne možnosti izbire najustrežnejšega. Poleg tega v zdravniškem izvidu ne navedejo podatka o izgubi sluha po Fowlerju, ki je osnova za pridobitev nekaterih pravic in odločbe o invalidnosti.

Pomembne so predvsem naslednje pravice:

- pravico imate izbrati prodajalca slušnega aparata,
- pred izbiro slušnega aparata imate pravico zamenjati prodajalca,
- pravico imate izbrati med različnimi proizvajalci in tipi aparatov,
- slušni aparat imate pravico preizkusiti (en aparat lahko brez obveznosti, da bi izbrali prav tega, nekaj časa preizkušate doma in/ali v službi),
- v času izbire slušnega aparata imate s testno naročilnico pravico preizkusiti več različnih slušnih aparatov, zato zdravnika opozorite, naj vam izda testno naročilnico,
- pravico imate, da vam zdravnik na izvid napiše podatke o izgubi sluha po Fowlerju,
- ni nujno, da je slušni aparat z doplačilom res najboljši; pri lažjih oblikah naglušnosti ustrezajo tudi standardni aparati,
- akustik mora vaš slušni aparat nastaviti na vaš avdiogram in ponuditi najboljšo, kar slušni aparat omogoča.

Dogaja se, da so uporabniki slušnih aparatov nezadovoljni ter da mnogo aparatov leži v predalih, zato bi na to radi opozorili Zavod za zdravstveno zavarovanje.

V Odboru naglušnih, ki deluje na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, razmišljamo o pripravi okrogle mize, na katero bi povabili predstavnike dobaviteljev slušnih aparatov, Zavoda za zdravstveno zavarovanje in ostalih, zainteresiranih za problematiko naglušnih.

Žal pa izrečene besede za nekatere vpletene nimajo nobene veljave. Zato vas prosimo, da zgodbe, težave ali probleme, ki ste jih imeli pri pridobivanju slušnega aparata, zapišete.

Tudi svojce ali strokovne delavce na Zvezi in v društvih lahko prosite, naj jih zapišejo v vašem imenu. Izjave lahko oddate na društvih, ki jih bodo poslala na Zvezo.

Slovnica in pravopis v vaših izjavah nista pomembna. Pomembni sta vsebina in lastnoročni podpis izjave, da bo le-ta veljavna.

Zagotavljamo vam, da bomo poskrbeli za varovanje osebnih podatkov, in vaših imen ne bodo nikomur posredovali.

Brez vaših izjav se problematika v zvezi s slušnimi aparati ne bo premaknila z mrtve točke.

Če za slušni aparat sredstva prispeva zavarovalnica in pogosto z doplačilom tudi vi sami, zakaj ne bi za ta denar dobili najboljšega? Zato le pogumno pišite! Kakšne so vaše izkušnje, zakaj ste oziroma niste zadovoljni s slušnim aparatom, kaj vas moti ... Več ljudi, več zgodb.

Izjavo pošljite po navadni ali elektronski pošti na Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije (za Odbor naglušnih), Drenikova 24, 1000 Ljubljana; naglusni@zveza-gns.si ali v vaše društvo.

Člani Odbora naglušnih Slovenije

Ekološki otok

Včasih je bilo dovolj, da smo tisto, česar nismo potrebovali, enostavno odvrgli v koš za smeti. Danes ni več tako. Zaradi načina življenja in vse večjega potrošništva se ustvarjajo vedno večji kupi odpadkov. Izdelki za enkratno uporabo in nepotrebna embalaža predstavljajo ogromno količino odpadkov. Zato je vse bolj pomembno, da z odpadki ravnamo pravilno in odgovorno.

Tega se zavedamo tako v Sloveniji kot v Evropski uniji, ki zahteva, da se količina odloženih odpadkov na odlagališčih zmanjšuje. Na odlagališča se lahko odlaga samo še tiste odpadke, ki se jih ne da predelati. Če se tega ne bomo držali, bomo morali plačati kazen.

V Sloveniji letno 'pridelamo' okrog 453 kilogramov odpadkov na prebivalca. Od tega jih približno 85 odstotkov konča na odlagališčih.

Zakaj je ločevanje pomembno?

Z doslednim ločevanjem odpadkov varujemo okolje in varčujemo. Z recikliranjem prihranimo tako pri izpustih CO₂ kot pri energiji, nafti, metanu, čisti vodi in drevesih, če gre za papir. Recikliranje oziroma predelava odpadkov predstavlja ločevanje, zbiranje, predelavo in

uporabo snovi, ki bi jih sicer zavrgli. Recikliranje je uspešno, ko se iz odpadkov izdelajo nove izdelke, ki jih vnovič uporabimo. S predelavo odpadkov varujemo okolje.

Pri ločevanju odpadkov se zmanjšajo tudi stroški na položnicah. Če imamo manj mešanih odpadkov in pri tem manjši zaboju, so stroški nižji. Pot odpadkov se začne pri nas samih. Od nas je odvisno, koliko odpadkov bo nastalo.

Odpadke vsi lahko ločujemo že doma. Odpadno kovino, plastiko, papir in sestavljeno embalažo lahko odlagamo naravnost v zaboju za odpadno embalažo. Pred odlaganjem embalažo izpraznimo in stisnemo, da zmanjšamo prostornino. Če imamo prostor, si že doma pripravimo ločene posode za zbiranje papirja, stekla, plastike in nevarnih

odpadkov. Te odpadke potem odnesemo na ekološke otoke ali v zbirni center za ločene odpadke. Pri bioloških odpadkih se lahko odločimo za kompostiranje na svojem vrtu. Če te možnosti nimamo ali tega ne želimo početi, lahko najamemo zaboju za zbiranje bioloških odpadkov. Biološke odpadke lahko, preden jih oddamo v biološki zaboju, shranimo v biorazgradljive papirne vrečke ali vrečke iz posebne folije, ki se kupijo v trgovini. Dovoljeno je tudi odlaganje bioloških odpadkov, zavrtih v časopisni papir.

Vse večje količine in ostale vrste odpadkov, kot so oblačila, tekstil, pohištvo, gospodinjski aparati in keramika, odpeljemo v zbirni center. Ločeno zbiranje odpadkov je obvezno za vse. Če odpadkov ne ločujemo in ravnamo v nasprotju z navodili za odlaganje, je služba, ki odpadke zbira, kršitelja na to dolžna pisno opozoriti. Če kršitelj kljub opozorilu še vedno ne upošteva navodil za odlaganje, se mu lahko zaračuna dodatne stroške sortiranja odpadkov skladno s cenikom, o neupoštevanju navodil pa se obvesti mesto inšpekcije.

Na ločevanje odpadkov bodite pozorni tudi v naših počitniških zmožljivostih. Ob prihodu na letovanje si podrobno preberite navodila o ločevanju. V primeru kršitve bomo

morali kršitelja sankcionirati v skladu z navodili službe za odvoz odpadkov.

ZABOJNIK ZA STEKLO

V zabojnik za steklo **lahko odložimo**:

- steklenice in stekleničke (živil, pijače, kozmetike, zdravil),
- kozarce,
- vso ostalo stekleno embalažo brez vsebine in pokrovčkov.

V zabojnik za steklo **ne smemo odložiti**:

- porcelana,
- kristala,
- ognjevarnega stekla,
- pleksi stekla,
- ogledal,
- okenskega stekla,
- steklene embalaže z vsebino.

ZABOJNIK ZA PAPIR

V zabojnik za papir **lahko odložimo**:

- časopise, revije in prospekte,
- pisemski in ovojni papir,
- pisma in kuverte,
- papirne vrečke (neonesnažene in brez vsebine),
- lepenko,
- kartonsko embalažo (tudi živil: čajev, riža, testenin, kosmičev, jajc ...).

V zabojnik za papir **ne smemo odložiti**:

- onesnaženega papirja oziroma embalaže (krožnikov za enkratno uporabo, embalaže za živila ...),
- celofana,
- darilnega papirja,
- plastificiranega papirja,
- povoščenega papirja,
- tapet,
- tetrapaka,
- higienskega papirja.

ZABOJNIK ZA ODPADNO EMBALAŽO

V zabojnik za odpadno embalažo **lahko odložimo**:

- kovinsko embalažo (pločevinke pijač, konzerve prehrabnih izdelkov, kovinske pokrove kozarcev, zamaške ...),

- plastično embalažo (plastenke pijač, plastenke praškov, mehčalcev in kozmetike, ki ne vsebujejo nevarnih snovi, plastične kozarčke in lončke, vrečke, folijo ...),
- papirno embalažo (manjše škatle),
- sestavljeno embalažo (tetrapak, embalažo mleka, sokov, omak ...).

V zabojnik za odpadno embalažo **ne smemo odložiti**:

- stekla in steklene embalaže,
- papirja (časopisov, revij ...),
- bioloških odpadkov,
- nevarnih odpadkov,
- mešanih odpadkov.

ZABOJNIK ZA BIOLOŠKE ODPADKE

V zabojnik za biološke odpadke **lahko odložimo**:

- kuhinjske odpadke (zelenjavne odpadke, olupke in ostanke sadja, ostanke hrane, čajne in kavne usedline, jajčne lupine ter pokvarjene prehrabne izdelke brez embalaže),
- vrtne odpadke (zemljo za rože, plevel, lesne ostanke in žagovino neobdelanega lesa, tanke veje, listje, travo, ostanke rož ...).

V zabojnik za biološke odpadke **ne smemo odložiti**:

- pepela,

- olja in maščobe,
- tekočin, kot so barve in čistila,
- klavničnih odpadkov,
- poginulih živali,
- iztrebkov malih živali,
- odpadne embalaže,
- nevarnih odpadkov,
- mešanih komunalnih odpadkov.

KOSOVNI ODPADKI

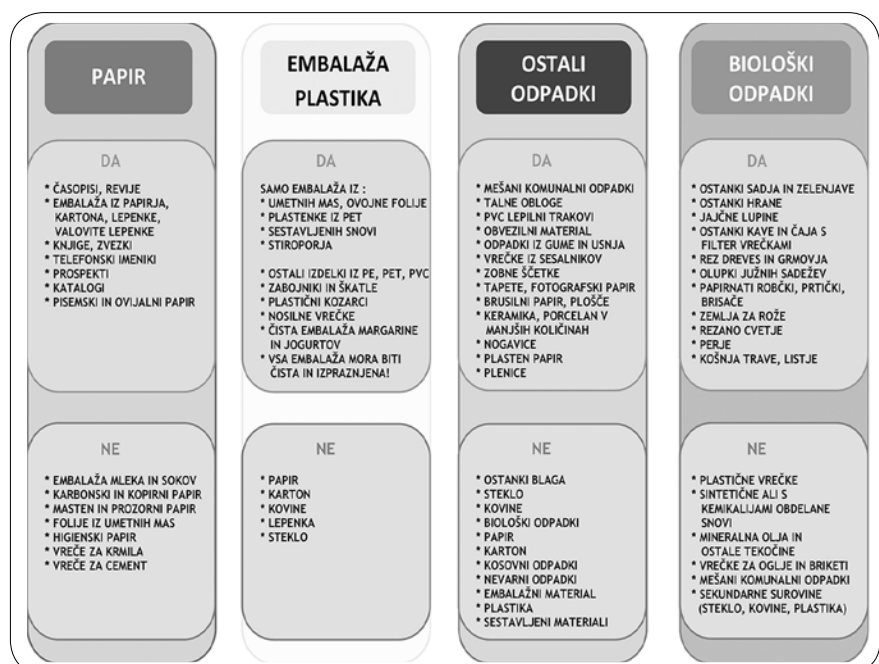
Med kosovne odpadke **sodijo**:

- kosi pohištva,
- sanitarna oprema,
- odpadna električna in elektronska oprema (gospodinjiski aparati, hladilne naprave, računalniška oprema ...),
- vzmetnice,
- preproge,
- talne obloge,
- kolesa,
- smuči ...

Med kosovne odpadke **ne sodijo**:

- gradbeni material,
- odpadki, ki vsebujejo azbest,
- avtomobilski deli,
- pnevmatike,
- okenski okvirji s steklom,
- zeleni odrez (vejevje, grmičevje ...).

ODLAGANJE ODPADKOV POLEG ZABOJNIKOV JE KAZNIVO!

ABECEDNI SEZNAM ODPADKOV IN NJIHOVO ODLAGALIŠČE

A

akumulatorji
zbirni center
aluminijasta folija (tudi ovojna folija živil)
zabojnik za odpadno embalažo
avtomobilske gume
zbirni center
avtomobilsko steklo
zbirni center

B

barve
zbirni center
barvice
zabojnik za mešane odpadke
baterije
zbirni center

C

celofan
zabojnik za mešane odpadke
cigaretni ogorki
zabojnik za mešane odpadke
cvetje
zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

Č

čajne vrečke
zabojnik za biološke odpadke, kompostnik
časopisi
ekološki otok (zabojnik za papir)
čevlji
zabojnik za mešane odpadke
čistila
zbirni center

D

deska, likalna
zbirni center – kosovni odpadek
darilni papir
zabojnik za mešane odpadke
digitalna tehnika
zbirni center
drevje
zbirni center
dokumenti
ekološki otok (zabojnik za papir)

E

elastika
zabojnik za mešane odpadke

električna in elektronska oprema
zbirni center – kosovni odpadek
embalaža jajc (kartonska)
zabojnik za odpadno embalažo
embalaža zamrznjene hrane (kartonska)
zabojnik za odpadno embalažo

F

fotografije
zabojnik za mešane odpadke
flomastri
zabojnik za mešane odpadke
flomastri, vodoodporni
zbirni center
fluorescentne svetilke
zbirni center

G

glavniki
zabojnik za mešane odpadke
glineni izdelki (manjše količine)
zabojnik za mešane odpadke
glineni izdelki (večje količine)
zbirni center
gnojila in njihova embalaža
zbirni center
gospodinjski aparati
zbirni center – kosovni odpadek
gradbeni odpadki (manjše količine)
zbirni center
grmičevje (večje količine)
zbirni center
grmičevje (razrezano)
zabojnik za biološke odpadke, kompostnik
guma (manjši izdelki iz gume)
zabojnik za mešane odpadke

H

hladilniki
zbirni center – kosovni odpadek
hrana
zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

I

igrače
zabojnik za mešane odpadke
igrače na električni pogon
zbirni center
igrala
zbirni center – kosovni odpadek
injekcijske igle
zbirni center

insekticidi in njihova embalaža

zbirni center

inštrumenti

zbirni centri – kosovni odpadek

invalidski pripomočki

zbirni center

iztrebki malih živali

zabojnik za mešane odpadke

J

jajčna lupina

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

jeklo

zbirni center

jogurtovi lončki

zabojnik za odpadno embalažo

K

karton in kartonska embalaža
(tudi embalaža živil)

zabojnik za odpadno embalažo

kartuše

zbirni center

kasete (avdio in video)

zabojnik za mešane odpadke

katalogi (brez plastičnega ovoja)

ekološki otok (zabojnik za papir)

kavna usedlina

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

keramika (manjše količine)

zabojnik za mešane odpadke

keramika (večje količine)

zbirni center

kemični svinčniki

zabojnik za mešane odpadke

kemikalije

zbirni center

kislina

zbirni center

kolesa

zbirni center – kosovni odpadek

kovina (manjši kosi)

ekološki otok (zabojnik za plastenke)

kovina (večji kosi)

zbirni center

kristal

zabojnik za mešane odpadke

kosti

zabojnik za biološke odpadke

krtače

zabojnik za mešane odpadke

kovinska embalaža

zabojnik za odpadno embalažo

kovinski pokrovčki

zabojnik za odpadno embalažo

kovinski zamaški (navojne in kronske zaporke)

zabojnik za odpadno embalažo

konzerve (brez vsebine)

zabojnik za odpadno embalažo

kozarci, stekleni

ekološki otok (zabojnik za steklo)

kozarci, plastični

zabojnik za odpadno embalažo

kozmetika

zbirni center

kuhinjske krpe

zabojnik za mešane odpadke

L

lak

zbirni center

lasje

zabojnik za mešane odpadke

lepila

zbirni center

lepilni trakovi

zabojnik za mešane odpadke

les

zbirni center

lesni ostanki, listje

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

M

mačji pesek

zabojnik za mešane odpadke

maščobe

zbirni center

mehurčkasta embalaža (manjše količine)

zabojnik za odpadno embalažo

mehurčkasta embalaža (večje količine)

zbirni center

mobilni telefoni

zbirni center

N

naoljene krpe

zbirni center

neopren

zabojnik za mešane odpadke

O

oblačila, še uporabna

**zabojnik za zbiranje oblačil Humana ali
dobrodelne organizacije**

oblačila, neuporabna

zbirni center

odeje

zbirni center

ogledala

zabojnik za mešane odpadke

ognjevarno steklo

zabojnik za mešane odpadke

okenska krila s steklom

zbirni center

olje, jedilno

zbirni center

olje, motorno

zbirni center

olupki sadja

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

onesnažena embalaža

zabojnik za mešane odpadke

orodje

zbirni center

ovojna folija (onesnažena, od silažnih bal)

zabojnik za mešane odpadke

ovojna folija (čista, tudi prozorna folija kartonske embalaže živil)

zabojnik za odpadno embalažo

ostanki blaga

zabojnik za mešane odpadke

ostanki hrane

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

ovojna folija (čista, tudi prozorna folija kartonske embalaže živil)

zabojnik za odpadno embalažo

P

papir

ekološki otok (zabojnik za papir)

papir (zelo onesnažen)

zabojnik za mešane odpadke

papirne vrečke

ekološki otok (zabojnik za papir)

pepel (ohlajen)

zabojnik za mešane odpadke

pergamentni papir

ekološki otok (zabojnik za papir)

perje

zabojnik za mešane odpadke

pleksi steklo

zabojnik za mešane odpadke

plastenke pijač in živil

zabojnik za odpadno embalažo

plastična folija

zabojnik za odpadno embalažo

plastična embalaža za zdravila brez vsebine

zabojnik za odpadno embalažo

plastične vrečke

zabojnik za odpadno embalažo

plastični lončki za rože

zbirni center

plastični pokrovčki (navojne zaporke)

zabojnik za odpadno embalažo

plenice

zabojnik za mešane odpadke

plastificirani papir

zabojnik za mešane odpadke

plevel

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

pločevinke za pijače in živila

zabojnik za odpadno embalažo

pločevinke pod pritiskom (aerosoli)

zbirni center

pluta (manjše količine)

zabojnik za mešane odpadke

pluta (večje količine)

zbirni center

pohišstvo

zbirni center – kosovni odpadek

pokvarjena hrana (brez embalaže)

zabojnik za biološke odpadke

pokvarjena hrana (z embalažo)

zabojnik za mešane odpadke

porcelan

zabojnik za mešane odpadke

povoščeni papir

zabojnik za mešane odpadke

R

računalniki

zbirni center – kosovni odpadek

radiatorji

zbirni center – kosovni odpadek

razkužila

zbirni center

revije

ekološki otok, zabojnik za papir

S

sadje (manjše količine)

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

sadje (večje količine)

zbirni center

smuči

zbirni center – kosovni odpadek

sobne rastline

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

sredstva proti mrčesu

zbirni center

steklo, ravno

zbirni center

steklena embalaža, prazna

ekološki otok (zabojnik za steklo)

steklenice

ekološki otok (zabojnik za steklo)

stiropor (manjše količine)

ekološki otok (zabojnik za plastenke oz. pločevinke)

strupi in strupene snovi

zbirni center

sveče

zbirni center

svetila, ki vsebujejo topila

zbirni center

svetila, ki ne vsebujejo topil

zbirni center

Š

šamot

zbirni center

ščetke

zabojnik za mešane odpadke

štedilniki

zbirni center – kosovni odpadek

škarje

zbirni center

škropiva

zbirni center

šotor

zbirni center – kosovni odpadek

T

tapete

zabojnik za mešane odpadke

telefoni

zbirni center

tetrapak embalaža (mleko, sok ...)

zabojnik za odpadno embalažo

termoakumulacijske peči

zbirni center – kosovni odpadek

termometri

zbirni center

tlačne posode

zbirni center

topila

zbirni center

tonerji

zbirni center

trda plastika

zabojnik za mešane odpadke

trava

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

tube (zobne paste, majoneza ...)

zabojnik za odpadno embalažo

TV sprejemniki

zbirni center – kosovni odpadek

U

usnjeni izdelki (manjši)

zabojnik za mešane odpadke

usnjeni izdelki (večji)

zbirni center

umetna gnojila

zbirni center

V

valovita lepenka

zabojnik za odpadno embalažo

vata

zabojnik za mešane odpadke

vejevje (razrezano)

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

vrečke sesalcev

zabojnik za mešane odpadke

vrtni odpadki

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

vzmetnice

zbirni center – kosovni odpadek

vžigalniki

zbirni center

Z

zabavna elektronika

zbirni center

zdravila

zbirni center

zelenjava

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

zemlja lončnic

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

zgoščenke

zabojnik za mešane odpadke

zobne ščetke

zabojnik za mešane odpadke

zvezki

ekološki otok (zabojnik za papir)

Ž

žarnice

zbirni center

živa meja (razrezana)

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

žaganje

zabojnik za biološke odpadke, kompostnik

Zbor delegatov Švicarske zveze gluhih

Švicarska zveza gluhih je maja v Baslu organizirala zbor delegatov iz vse države. Dogodek je sovpadal s 100. obletnico bazelskega združenja gluhih, ki je ob tej priložnosti v kongresnem centru pripravilo bogat program. Udeležilo se ga je več kot 300 udeležencev, med njimi 65 delegatov, ki so odločali o pomembnih zadevah.

Dogodek je otvoril predsednik združenja Roland Hermann, pred njim pa smo se okrepčali s kavo ter značilnimi maslenimi rogljički in bazelskimi medenjaki. V kongresni dvorani je bil velik zaslon, kjer so na zgornjem delu prikazovali govornika in njegove elektronske prosojnice, na spodnjem pa tri video posnetke tolmačev znakovnega jezika za tri uradne znakovne jezike – nemškega, italijanskega in francoskega. Poleg tega so zagotovili tudi simultano prevajanje v vse tri jezike ter indukcijsko zanko za udeležence s slušnim aparatom. Švicarska zveza gluhih se sooča z velikimi stroški za prevode in tolmačenje, saj morajo vedno vsa gradiva in dogodke pripraviti v

šestih jezikih. Spletni prenos zbora delegatov v živo je omogočilo podjetje, ki se ukvarja z izdelavo video posnetkov za gluhe, Focus Five iz Züricha (<http://focusfive.tv/>).

Uvodni nastop je imel predsednik bazelskega kantona Guy Morin, ki je poudaril pomen medsebojnega komuniciranja in vlogo dvojezičnosti ter se zavzel za več razumevanja in strpnosti do gluhih v Švici. Delegati so izvolili novo predsedstvo in vodstvo zveze, za predsednika pa je bil skoraj soglasno vnovič izvoljen Roland Hermann iz nemško govorečega dela Švice. Volitve so potekale anonimno in v elektronski obliki s pomočjo brezžičnega oddajnika, ki

ga je ob registraciji prejel vsak delegat. Potrdili so tudi poročilo za leto 2011, ki je v nemščini na voljo na spletnem naslovu <http://www.sgb-fss.ch/>.

Najpomembnejše smernice za Švicarsko zvezo gluhih so povečanje enakopravnosti gluhih in naglušnih v izobraževanju in poklicu ter širitev in priznavanje znakovnih jezikov kot jezikov gluhih in naglušnih, ki v Švici niso uradno priznani. Država prav tako še ni ratificirala Konvencije Združenih narodov o pravicah invalidov, za kar se Švicarska zveza gluhih zelo zavzema, saj bi si s tem olajšala pot do enakopravnosti v družbi. Iz poročila je razvidno, da se zveza zelo trudi z izobraževanjem in usposabljanjem tolmačev znakovnega jezika, razvojem leksikona v različnih jezikih in celo dialektih, spodbujanjem pojavljanja v medijih ter za ustrezno pomoč invalidom sluha pri nadaljnjem izobraževanju. Velik korak naprej so naredili s podnaslavljanjem večine oddaj in s tolmačenjem posameznih oddaj na nacionalni televiziji (SF1, SF2), tudi oddaj v živo. Prav tako si prizadevajo za podnaslavljanje oddaj na lokalnih televizijah in svetovnemu spletu.

Maja lani je uporabnike slušnih aparatov močno prizadelo izdatno zmanjšanje obsega sofinanciranja nakupa slušnega aparata. Čeprav se je zveza borila proti zmanjšanju, ga ni mogla preprečiti.

Švicarska zveza gluhih svojim uporabnikom nudi tudi pravno pomoč. Lani so pomagali 181 gluhim, največkrat pri reševanju problemov v zvezi z invalidskim zavarovanjem.

Aktivni so tudi na področju uporabe računalnikov in multimedijskih projektov. Imajo manjši video studio, kjer za leksikon znakovnih jezikov, ki je brez omejitev dostopen na spletni strani <http://signsuisse.sgb-fss.ch/>, snemajo tolmače. Prizadevajo si za stalno širitev obsega besed in pomenov v leksikonu, ki je v treh znakovnih jezikih – nemškemu, francoskemu in italijanskemu.

Udeleženci zbora delegatov

Pogled na oder

Med multimedijskimi projekti velja omeniti še brezplačni domači tečaj znakovnega jezika za družine z gluhihimi otroki.

Delegati so kot najpomembnejšo izpostavili zahtevo po enakopravnosti uporabe znakovnega jezika oziroma dvojezičnosti v izobraževanju, saj se polovica težje naglušnih otrok v Švici jezikov ne nauči dovolj dobro, in je njihova integracija v družbo zelo omejena. Zato je Švicarska zveza gluhih pripravila dvojezično strategijo, ki so jo delegati skorajda enoglasno sprejeli. V njej zahtevajo istočasno in enakovredno učenje dveh jezikov, kar se kaže kot najpomembnejši dejavnik pri izobraževanju otrok in večja njihove sposobnosti za integracijo v družbeno okolje. S tem bi ukinili prepoved uporabe znakovnega jezika v izobraževanju, ki so jo pedagogi uvedli leta 1880. Zveza zastopa stališče, da dvojezičnost podpira intelektualne, socialne in jezikovne talente otrok, zato se z vso močjo zavzema za zgodnje in nadaljnje dvojezično izobraževanje ter za istočasno zgodnje šolanje in poznavanje obeh jezikov – pisnega in znakovnega.

Pri uvajanju dvojezičnosti bodo uporabljali tudi storitve ustanove za komunikacijsko pomoč gluhih in naglušnim Procom, ki s pomočjo tolmačev znakovnega jezika skrbi za

komunikacijo med gluhihimi in slišječimi, le-ta pa se lahko izvaja v živo ali prek spleta oziroma telefona za pisanje. Prav tako omogoča pošiljanje SMS sporočil ter v zadnjem času tudi komunikacijo s pomočjo video telefona (ViTAB Videophon). Omenjeni tip video telefona je najbolj razširjen med gluhihimi v Švici, sofi nancira pa ga švicarsko invalidsko zavarovanje.

Osnovne smernice za uvajanje dvojezičnosti so:

- zgodnje uvajanje dvojezičnosti pri gluhih in naglušnih,

- istočasno in enakovredno učenje znakovnega jezika in pisane oziroma govornje besede predstavlja optimalno osnovo za samostojno življenje gluhih in naglušnih,
- dvojezičnost naj bo podprta z različnimi vidnimi in slušnimi, tehničnimi in ročnimi orodji, kot so slušni aparat, polžev vsadek, tolmačenje v šolah ter prstna abeceda; ustrezno orodje pa naj se določi glede na potrebe in zmožnosti posameznika,
- diagnoza gluhotе in naglušnosti se ne bosta spremenili ter bosta vedno spremljali gluho oziroma naglušno osebo in jo postavljali pred zahtevno uvajanje v družbo.

Po volitvah so delegati nadaljevali s konferenco, kjer so Ivani Galfetti za posebne zasluge na področju gluhotе podelili nagrado Prix Visio, nato pa predstavili bogato zgodovino bazelskega združenja gluhih.

Zaključili so jo z veličastno odrsko predstavo, imenovano Coloro, v kateri so posamične točke igralcev na odru obarvali s pomočjo video projekcije. Švicarski zvezi gluhih se zahvaljujem za vabilo na ta pomembni dogodek.

Prof. dr. Matjaž Debevc

Predsednik Švicarske zveze gluhih Roland Hermann

Osebni asistent-zapisnikar

Gluhe, naglušne in gluhoslepe osebe imajo v procesu izobraževanja več težav pri aktivnem vključevanju v različne oblike izobraževanja kot polnočutni ljudje. Na fakultetah so tolmači vedno bolj prisotni, in tisti gluhi, ki uporabljajo slovenski znakovni jezik, lahko z njihovo pomočjo sledijo predavanjem in vajam. Problem, ki ostaja, so zapiski. Tu se mora vsak študent znajti po svoje. Ker to gluhe in naglušne postavlja v neenakovreden položaj, morajo imeti na razpolago tudi zapisnikarje, saj so sicer odvisni od dobre volje sošolcev, profesorjev, referata za študentske zadeve, staršev in drugih. Osebni asistent za izvajanje programa Spremstvo v procesu izobraževanja je slišča oseba, ki obvlada slovenski znakovni jezik. Gluhi, naglušni ali gluhoslepi osebi omogoča aktivno sodelovanje v procesu izobraževanja. Zapisnikar je v nekaterih državah na fakulteti na voljo gluhim študentom, fakulteta pa razporeja njegovo delo.

Lani smo prek razpisa Zavoda za zaposlovanje v okviru projekta 'Asistentka/asistent bom' prvič uspeli zaposliti osebo, ki ustreza osnovnim kriterijem zapisnikarja za gluhe osebe – ima najmanj srednješolsko izobrazbo, obvlada slovenski znakovni jezik ter je komunikativna in dinamična oseba z močnim čutom za invalide. Zaposlili smo Romana Demirja, ki opravlja naloge spremstva, pridobivanja informacij, zapisovanja na predavanjih, seminarjih, simpozijih in drugih srečanjih, ima stik z udeleženci izobraževanja, profesorji in predavatelji ter komunicira z organizatorjem izobraževanja. Slišči osebni asistent-zapisnikar osebi z okvaro sluha omogoča, da ob spremljanju predavanja s tolmačem slovenskega znakovnega jezika dobi tudi zapiske. Zapisnikar ni tolmač. Tolmač je prisoten na željo gluhe osebe in vse dogajanje tolmači v ali iz slovenskega znakovnega jezika.

Na leto se v različne srednješolske in visokošolske programe vpiše od

šest do deset mladostnikov. Njihovi urniki obsegajo od 20 do 25 študijskih ur na teden. Osebni asistent-zapisnikar je prisoten samo na osnovi individualno izdelanega načrta za tiste osebe z okvaro sluha, ki so vključene v različne oblike izobraževanja. Poleg zapisovanja osebni asistent spremlja dijake, študente in ostale osebe z okvaro sluha v dru-

gih življenjskih situacijah, kjer je potrebna osebna asistenca. S programom Osebni asistent-zapisnikar se izboljšuje življenje gluhih, naglušnih in gluhoslepih posameznikov ter se jim pomaga pri enakovrednem in samostojnem vključevanju v življenje in delo.

Nataša Kordiš

IZKUŠNJE ZAPISNIKARJA ZA GLUHE IN NAGLUŠNE ŠTUDENTE

Zapisnikar med predavanjem

Kot zapisnikar za gluhe in naglušne študente sem začel delati oktobra lani, teden dni za tem pa sem opravil prvo 'zapisnikarstvo'. Začetek je bil težak, saj za zapisnikarja nimam formalne izobrazbe, vem le kako zapisnikarstvo izvajajo drugod.

Sprva nisem vedel, ali bom zapisoval sproti ali delal krajše povzetke predavanj. Ugotovil sem, da je bolj praktično delati povzetke, saj se pogosto zgodi, da se pri dobesednem zapisu lahko pojavijo zmešnjava in nejasnosti, ker nekateri predavatelji radi skačejo z ene teme na drugo.

Pri delu v učilnici uporabljam prenosnik, zapiske pa sestavljam v programu OpenOffice, ki omogoča velik nabor funkcij in izvoz v druge formate. Na predavanju naredim 'surove' zapiske, ki bi jih lahko takoj izročil študentu, vendar jih običajno

v enem dnevu predelam v bolj berljivo obliko. Ko so predelani, mu jih pošljem po elektronski pošti v dveh formatih (doc in pdf). Med enim predavanjem na fakulteti običajno naredim od šest do sedem strani zapiskov, ki jih občasno opremim s slikami, grafi in spletnimi povezavami na ostale vire. Nekateri študenti potrebujejo tudi zapisnikarja na terenu, takrat namesto prenosnika uporabljam beležko in pisalo, zapiske pa kasneje pretvorim v elektronsko obliko in jih pošljem študentu.

Pri delu zapisnikarja s profesorji nisem imel nikakršnih težav, saj mi radi svetujejo ali pošljejo elektronske predstavitve, ki jih uporabljajo na predavanjih, jaz pa jih vključim med zapiske. Delo je zahtevno, saj moram skrbeti za pravilnost in natančnost zapiskov, a sem z njim zelo zadovoljen.

Vsem gluhim dijakom, ki razmišljajo o vpisu na fakulteto, bi rad sporočil, naj se ne bojijo vpisa, saj je za njihovo izobraževanje dobro poskrbljeno.

Rad bi se zahvalil Društvu gluhih in naglušnih Ljubljana ter sekretarki Nataši Kordiš, ki so zaslužni za izvedbo omenjenega programa in mi zaupajo, da uspešno orjem ledino zapisnikarstva za gluhe v Sloveniji.

Roman Demir

STRAH PRED KAČAMI IN PAJKI

Ptičji pajek

Konec maja smo v Društvu gluhih in naglušnih Severne Primorske organizirali zanimivo predavanje na temo, kako premagati strah pred različnimi živalmi. Člani društva so omenjeno predavanje, ki je pred tem potekalo v Društvu gluhih in naglušnih Ljubljana, zasledili na Spletni TV.

Predaval nam je upokojeni učitelj biologije Rudi Ocepek, ki se je veliko ukvarjal z odnosi do živali. Zagotovil nam je, da žival lahko spoznamo, le če jo vidimo in se z njo soočimo, soočiti pa se moramo tudi s strahom, ki ga imamo pred njo. Veliko se nas namreč brez pravega razloga boji pajkov in kač, tudi nestrupenih.

Najprej nam je predstavil ljubko činčila. Vsakdo jo je lahko pobožal, žival pa je natančno vedela, kdo je umirjen in kdo ne, saj je nekaterim hotela takoj uiti. Zato nam je Rudi pokazal, kako se lahko umirimo in sprostim. Globoko smo zadihali in činčila se je vsem pustila pobožati.

Činčila je sledila kača – ameriški rdeči gož. Skoraj vsi smo se ojunčili in jo prijeli v roke. Na otip je bila

prijetna. Tudi ona je, tako kot činčila, čutila, ali smo mirni ali ne. V nemirnih rokah se je vztrajno premikala, v mirnih pa negibno počivala, tudi okoli vratu. Po kači nas je Rudi presenetil s ptičjim pajkom, velikim kot dlan. Nekateri smo se ga balili, a nas je prepričal, da smo ga vzeli v roke ali celo dovolili, da nam ga je položil na obraz.

Čas v dobri družbi je prehitro minil. Naučili smo se veliko novega o pajkih, kačah in o odnosu do živali, ki so prav tako kot človek živa in čuteča bitja.

Poslovlili smo se napolnjeni s pozitivno energijo in veseli, da smo premagali strahove.

Mojca Komelj

Ameriški rdeči gož

Zaključek tečaja slovenskega znakovnega jezika

Aprila se je v Slovenskih Konjicah zaključil tečaj slovenskega znakovnega jezika, ki ga vsako leto organizira Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče.

V sodelovanju s Splošno knjižnico Slovenske Konjice smo ob tej priložnosti pripravili zaključno prireditev, na kateri smo podelili potrdila o uspešno opravljenem tečaju, pod vodstvom mentorice Marije Koser pa so tečajnice predstavile zanimiv

program. Tečaj je potekal 40 ur, pri izvedbi pa so nam veliko pomagali na osnovni šoli Pod goro, saj smo lahko uporabljali njihove prostore.

Kako je biti gluhi, najbolje vedo gluhi sami, delček tega pa smo skušali prikazati tudi tečajnicam. Poleg osnov komuniciranja v slovenskem znakovnem jeziku so spoznale način življenja gluhih oseb ter ovire, s katerimi se dnevno srečujejo.

Vanja Marinšek

Tečajnice z diplomami

Socialno podjetništvo

**Predsednik republike
dr. Danilo Türk**

V veliki dvorani Gospodarske zbornice Slovenije je Slovenski forum socialnega podjetništva v sodelovanju z Gospodarsko zbornico Slovenije ter Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve pod častnim pokroviteljstvom predsednika Republike Slovenije dr. Danila Türka organiziral javno tribuno 'Kako do učinkovite strategije in podpornih ukrepov za razvoj socialnega podjetništva v Sloveniji'.

Celodnevne razprave in izmenjave mnenj smo se udeležili tudi predstavniki Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj, saj v socialnem podjetništvu vidimo nove priložnosti za naše uporabnike. Veseli nas, da socialno podjetništvo odpira nove možnosti za zaposlovanje invalidov oziroma rizičnih skupin, ki jih zajema novo sprejeti Zakon o socialnem podjetništvu. V Sloveniji je že več kot 100.000 brezposelnih in zaskrbljujoče je, da je med njimi več kot 15.000 invalidov, ki zaradi invalidnosti ne morejo enakovredno nastopati na trgu dela.

Prav tako smo veseli, da je predsednik Türk v nagovoru pozdravil strategijo socialnega podjetništva ter pristojne službe in ministrstva pozval, naj pri razvoju več pozornosti posvečajo ranljivim skupinam, med katere spadajo tudi gluhi, naglušni in gluhoslepi.

Številni gostje iz gospodarstva, politike, nevladnega sektorja in rizičnih skupin so predstavili svoje poglede na socialno podjetništvo, spoznali smo, kako socialno podjetništvo deluje v sosednjih evropskih državah, ter v katerih dejavnostih se odpirajo nove možnosti in priložnosti.

V evropskih državah socialno podjetništvo soustvarja okrog 10 odstotkov gospodarskega priliva, medtem ko v Sloveniji ta delež znaša le 1 odstotek, kar potrjuje, da obstajajo možnosti in priložnosti za socialno podjetništvo. Naše društvo dejavno

spremlja aktualne razpise, ki spodbujajo razvoj omenjenega podjetništva, pri tem pa nas z dopisi podpore spodbujajo župani in številne gorenjske občine, kot so Kranj, Tržič, Jesenice, Škofja Loka, Šenčur in Bled.

V naših prizadevanjih nas uradno podpira tudi Zavod za zaposlovanje, s katerim vzorno sodelujemo, žal pa zaradi omejenih finančnih sredstev s strani države vedno težje rešujemo brezposelnost naših članic in članov. Tako obsežna podpora okolja, v katerem deluje naše društvo, je nedvomni pokazatelj dosejanega dela in sodelovanja.

Boris Horvat Tihi

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Velenje na Festivalu prostovoljstva

Namen Festivala prostovoljstva je spodbujati in povezovati prostovoljstvo. Slogan letošnjega, trinajstega festivala, ki je potekal v evropskem letu aktivnega staranja in medgeneracijske solidarnosti, je bil 'Nikoli pre(malo) stari – za prostovoljstvo'.

Na povabilo Mladinskega centra Velenje smo društvo predstavili na eni od stojnic v centru mesta. Festivala se je udeležilo tudi trinajst lokalnih društev, ki med drugim delujejo na področju zdravja, izobraževanja in varnosti.

Nagovoru velenjskega župana Bjana Kontiča je sledil program, na katerem so se predstavila vsa društva. Predstavitev našega društva je tolmačila Duška Berložnik. Med tem je potekal kulturni program, ki so ga pripravili na Šolskem centru Velenje, z glasbo in plesom pa je privabljal mimoidoče.

S predstavitev smo lokalnemu okolju pokazali, da z umestitvijo naše dejavnosti v družbeni prostor uspešno in učinkovito delujemo s ciljem nudenja pomoči obsežni populaciji gluhih, naglušnih in gluhoslepih. V društvo je vključenih okrog 420 članov iz Velenja, Šoštanja, Šmartna

ob Paki, Mozirja, Nazarij, Gornjega Gradu, Rečice ob Paki, Ljubnega, Luč in Solčave. Začetki organiziranega delovanja društva segajo v leto 1963, prihodnje leto pa bomo slovesno obeležili 50. obletnico delovanja.

Temeljni cilj društva je združevanje oseb z okvaro sluha in ustvarjanje možnosti za njihovo popolno vključitev v življenjsko in delovno okolje. Na stojnici smo zato razstavili številne zloženke, s katerimi člani društva in širša javnost obveščamo o društvenih dejavnostih, ki predstavljajo dopolnitev minimalne državne skrbi za te osebe. Tistim, ki so se ustavili pri nas, smo razložili, kaj storiti, če imajo probleme, povezane z okvaro sluha.

Predstavili smo jim programe društva, tehnične pripomočke, knjige za otroke v slovenskem znakovnem jeziku, enoročno abecedo ter zloženke z navodili, kako pridobiti kakovostni, vsestransko učinkoviti in cenovno dosegljivi slušni pripomoček. K nam je zavilo nekaj mimoidočih in veseli smo, da smo jim dali raznovrstne informacije, ki jih bodo lahko delili s potencialnimi uporabniki naših programov in storitev.

Vlasta Florjan

Storitveno in invalidsko podjetje OZARA

Kot predstavnik Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj sem z Boštjanom Jugom iz podjetja Racio Social, ki izvaja zaposlitveno rehabilitacijo gluhih in naglušnih, ter priznanim umetniškim oblikovalcem gline Dušanom Zavškom v Mariboru obiskal storitveno in invalidsko podjetje OZARA.

Njihovo poslanstvo je usposabljanje, zaposlovanje in socialno vključevanje invalidov, zagotavljanje enakih možnosti za delo ter prilagoditev delovnega mesta. Zagotavljajo tudi strokovno pomoč in spremstvo invalidov na delovnem mestu. Nenehno skrbijo za izobraževanje strokovnih delavcev in uporabnikov ter s skupnimi močmi iščejo tržno zanimive programe.

Poslanstvo uresničujejo v okviru dejavnosti lončarstva, mizarstva, šiviljstva, urejanja zelenih površin, čiščenja poslovnih prostorov, vzdrževalnih del, programov usposabljanja, izvajanja storitev zaposlitvene rehabilitacije kot eden koncesionarjev na območju Republike Slovenije, izvajanja programa Socialna vključenost kot pooblaščen izvajalec, izvajanja mednarodnih projektov ter drugih programov in dejavnosti, zanimivih za usposabljanje in zaposlovanje invalidov in oseb s posebnimi potrebami.

V podjetju smo si ogledali praktični prikaz lončarske dejavnosti. V sklo-

Učenje prek spleta, prilagojeno gluhih

pu projekta Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, ki je delno sofinanciran s sredstvi Evropskega socialnega sklada, so naredili posebni računalniški program za oblikovanje gline, ki je razumljiv tudi gluhih in naglušnim, saj so vse učne faze prevedene v slovenski znakovni jezik. Obiskali smo razstavo izdel-

kov, ki so nastali v sklopu projekta in so vredni ogleda, ter se pogovorili z uporabniki, vključenimi v programe usposabljanja. Znanja, ki jih bodo pridobili, bodo pozitivno vplivala na kakovost njihovega življenja in jim olajšala iskanje zaposlitve.

Boris Horvat Tihi

Prostovoljna čistilna akcija

Delovanje Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj je v veliki meri odvisno od sodelovanja z matičnimi občinami in ostalimi državnimi ter regionalnimi institucijami. Klasični primer uspešnega sodelovanja je izvajanje programa 'Asistent-asistentka bom' Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter javnih del v sodelovanju z Zavodom za zaposlovanje Kranj, v katerem je zaposlena tudi gluha članica našega društva. Ker smo nevladna in ne-profitna organizacija in ker sredstva, namenjena za izvajanje programov, ne zadostujejo za polno financiranje zaposlitev, v omenjenih primerih matično občino vedno zaprosimo za dodatna sredstva. Ker sta obe zaposleni gluhi osebi doma iz Trziča, smo v društvu zelo veseli, da smo pri županu občine Tržič mag. Borutu Sajovicu naleteli na razumevanje in podporo v zvezi z nastalo situacijo, kar je omogočilo zaposlitev gluhih oseb.

Ker pa sam kot Tržičan prehodim in prekolesarim skoraj vse tržiške poti in ceste, na njih vidim marsikaj. Še najbolj me v slabo voljo spravlja vedno več smeti ob cestah, na sprehajališčih in počivališčih, kjer kazijo lepote našega kraja. Kdo bi vso to nesnago na javnih površinah moral pospraviti, je verjetno vprašanje za občinske svetnike, dejstvo pa je, da se smeti ne bodo pospravile same.

V društvu smo se zato odločili, da s prostovoljno čistilno akcijo nare-

Podprl nas je tržiški župan mag. Borut Sajovic

dimo prvi korak. Čiščenje smo simbolično začeli pred občinsko stavbo, očistili smo vodnjak in korita ter pobrali pločevinke, papir, plastiko, ogorke in ostale smeti. Podporo nam je osebno izrazil sam župan, mi pa smo ga seznanili, da bomo s podobnimi akcijami nadaljevati tudi v prihodnje. In ne glede na količino smeti nam dela v Trziču ne bo zmanjkalo.

Veseli bomo, če se nam bo pridružil še kdo, še bolj pa, če nas bo kdo prehitel. Z našo prvo akcijo smo le majčkeno prispevali k lepšemu izgledu mesta in izrazili hvaležnost za pomoč in razumevanje s strani občine.

Hvala vsem, ki ste nam in nam boste pomagali, zlasti tistim, ki z veseljem vsepovsod odmetavate smeti. Nenazadnje ste nam s tem dali možnost, da se oddolžimo domačemu kraju.

Boris Horvat Tihi

Zala, Darja, Urša in Žana

LONDON – mesto, prijazno naglušnim osebam

Prvomajski prazniki so kljub gospodarski krizi, spremembam v javnem sektorju in slabljenju socialno-ekonomskega položaja prebivalcev v evropske države 'pritegnili' popotnike, ki so se odzvali popotniškemu duhu in zadovoljili potrebo po spoznavanju novega. Sama sem s tremi hčerami z letalom odpotovala v London.

Mesto z več kot sedmimi milijoni prebivalcev, ki se razprostira na 1.500 kvadratnih kilometrih, nas je očaralo, presenetilo z organizirano stjo, urejenostjo in upoštevanjem človeka, predvsem pa s prijaznostjo in prilagoditvami za ljudi z dodatnimi potrebami.

Obiskale smo mestne znamenitosti, kot so 135 metrov visoko razgledno kolo London Eye, od koder smo si z višine v dežju ogledale mesto, katedralo sv. Pavla in utrdbo Tower of London, ki nas je razočarala zaradi modernističnih zgradb v okolici, presenetila pa z notranjostjo, kjer je predstavljena mogočna britanska zgodovina z mnogimi zgodbami o spletkah in boju za prevlado. Blizu gradu je dvizni most Tower Bridge, ki s svojo lepoto, velikostjo in vdelanimi podrobnostmi očara trume turistov.

V prirodoslovnem muzeju nas je navdušil oddelek, posvečen človeku, kjer je prikazano delovanje človeškega telesa in razuma. Obisk

akvarija nam je polepšal deževen dan. V enajst metrov globokem bazenu so ležerno plavali morski psi, med njimi nekaj vsaj 3-metrskih, želve častitljive starosti in velike morske ribe. Akvarij se razprostira v treh nadstropjih in v vsakem omogoča opazovanje različnih morskih živali, na njegovem obodu pa prebivajo majhni čarobni prebivalci morja. Čisto na koncu so nas na veliko veselje presenetili še pingvini.

Ogledale smo si Westminsterko palačo, kjer je sedež spodnjega in zgornjega doma parlamenta, s slovitim stolpom Big Ben, ki je mnogo manjši, kot smo si predstavljale. Sprehod po Hyde parku, tako po dežju kot po soncu, je svojevrstno doživetje. Kadar dežuje, so v parku le najvztrajnejši tekači, kakšen sprehajalec s psom in igralci frizbija. Ko posije sonce, je poln življenja in gibanja. Race in labodí pogumno jedo iz rok, veverice pa tekajo čisto blizu ljudi. Po celodnevni hoji in zmrzovanju v vetru prijata lonček vroče čokolade na obali jezercerca in nastavljanje sončnim žarkom, ki so v Londonu prava redkost. Vreme v času našega obiska je bilo namreč zelo muhasto.

Pred Buckinghamsko palačo smo si ogledale menjavo straže, za katero smo mislile, da je dosti bolj spektakularna, mešanico zgodovine in zabave pa doživele v strašljivem prikazu mestnega življenja v 16. stoletju v priljubljeni turistični atrakciji London Dungeon, kjer smo na lastni koži navidezno občutile, kako je, če te obesijo. Raziskovanje smo nadaljevale z vožnjo z rdečim dvonadstropnim avtobusom in obiskom studia Warner Bros na obrobju mesta, kjer so posneli filme Harryja Potterja. Čeprav nisem privrženka junaka Harryja, sem uživala med ogledom kulis, rekvizitov in presenetljive makete gradu.

V Londonu ljudje veliko pešočijo, zato smo tudi same vzele pot pod noge in prehodile center (City of London). Prevozi s taksijem, podzemno železnico ali vlakom so precej dragi, zlasti ko gre za večje razdalje.

Cena je odvisna od načina prevoza in od tega, koliko smo se pripravljene prilagoditi. Ogledale smo si mjuzikl The Wicked (zlobna čarovnica), ki ga igrajo vsak dan. Kljub težavam s sluhom sem lahko uživala v zvokih in močnih vibracijah, saj je bilo ozvočenje izvrstno.

Telefonska govorilnica

Ker smo skupino sestavljala sama dekleta, se nismo mogla izogniti obisku svetovno znane blagovnice Harrods, ki je prav tako ena londonskih znamenitosti. Ponaša se s fascinantno opremo in visokimi cenami.

Za London so značilni črni taksiji, ki so neprestano v pogonu. Med njimi se od časa do časa pojavi kakšen pisan, namenjen reklamam. Presenečata tudi hitenje množic in upoštevanje vrst. Tekoče stopnice so za večino prepočasne, zato počasnejši v vrsti stojijo ob robu, reka ljudi pa neprestano hiti po prosti polovici stopnic. Londončani so pogosto v poslovnih oblekah, s športnim nahrbtnikom in računalniško torbo prek ramen, s predvajalnikom glasbe v žepu in slušalkami v ušesih, s tabličnim računalnikom in elektronsko knjigo ter s kavo 'za seboj' v rokah. Ne glede na starost so dobro opremljeni z elektronskimi napravami. Kljub temu pa knjige in časopisi ostajajo zvesti

Indukcijska zanka na prodajnem mestu podzemne železnice

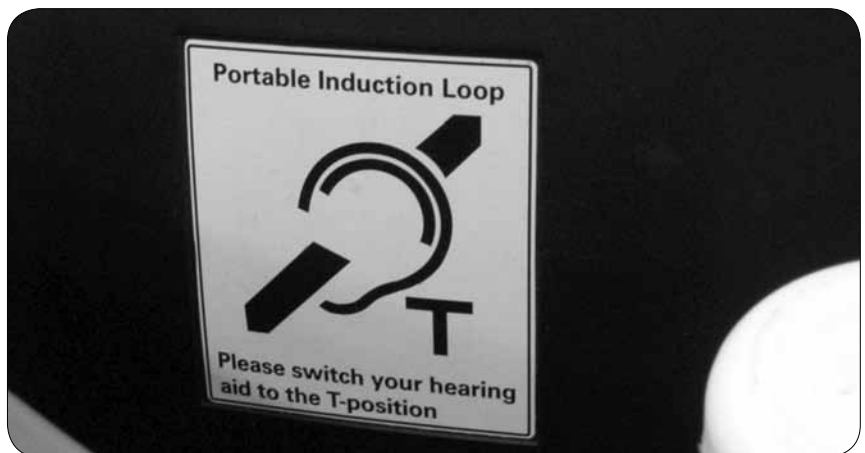
spremljevalci uporabnikov javnega prevoza. V mestu, ki je zelo čisto, je veliko tipičnih delujočih rdečih telefonskih govorilnic, nezagrešljivi pa so tudi rdeči poštni nabiralniki.

Ker smo veliko hodile, smo prijetnost bivanja občutile zlasti v starejših predelih, ki se med seboj ločijo glede na status prebivalcev, o čemer pričajo velikost in vzdrževanost hiš (v Londonu poteka veliko obnovitvenih del) ter pred njimi parkirani avtomobili. Mesto je polno manjših parkov, obraslih z gostim grmičevjem in obdanih z ograjo, z otroškim igriščem, vodnjakom ali klopmi.

Ko načrtujemo obisk Londona, je dobro vedeti, da se vse znamenitosti zaprejo ob sedemnajstih, ko se večina ljudi odpravi proti domu, in nastane prometna konica. Odprte

ostanejo trgovine, v katerih ni opazne gneče. Okrog devetnajstih je ne glede na vreme na ulicah mnogo tekačev, opremljenih s slušalkami. Ob enaindvajsetih se vrvež na ulicah umiri, vsaj v predelu, kjer smo bivale, bolj živahno pa je v pubih, nočnih lokalih in restavracijah.

Opremljenost javnih mest z indukcijskimi zankami, ki olajšajo komunikacijo uporabnikom slušnih aparatov, je bila za nas pravo presenečenje. Zgodovinske, naravoslovne in zabavne dejavnosti so organizirane tako, da lahko v njih uživamo tudi uporabniki z okvaro sluha. Ko poveš, da uporabljaš slušni aparat, in prosiš za pisno gradivo, osebje natanko ve, kako ravnati. Poleg prijaznega odgovora priskrbijo vodič v pisni obliki ali, kar me je zelo presenetilo, indukcijsko zanko za okrog

Obvestilo o možnosti uporabe indukcijske zanke v kraljevi konjušnici

Westminstrska opatija

vratu. Zato sem lahko uživala v vodenju po razstavi in se nisem dolgočaseno ozirala naokrog ter čakala razlage hčera. Občutek, da ga upoštevajo, človeka povzdigne, hkrati pa predstavlja neizmerno olajšanje, saj mu ni potrebno obširno razlagati, da ne sliši.

Vsi, s katerimi sem prišla v stik, so poznali naglušnost in gluhoto ter ustrezen način komunikacije. Vse televizijske oddaje so podnaslovljene, tudi pogovorne v živo. V podnapisih je zajeto čisto vse – zaprtje vrat s treskom, smeh ... Na ta način gluhe ali naglušne osebe opozorijo, da so zvoki vsepovsod, in jih je treba upoštevati, četudi jih ne slišijo.

Ob tem se mi je porodila množica vprašanj. Se ljudje, ki so od nas oddaljeni le pičle tri ure z letalom, razlikujejo v sprejemanju drugačno-

sti? So posebej seznanjeni, kako komunicirati z naglušnimi uporabniki? Se bolj zavedajo daljšanja delovne in življenjske dobe, večje izpostavljenosti hrupu ter posledično večjih možnosti za pridobljene okvare sluha? Poznajo željo po enakosti in enakovrednosti naglušnih? Se zavedajo, da se to lahko zgodi vsakomur?

S prilagoditvami za osebe z okvaro sluha sem se srečevala marsikje – na avtobusni postaji, podzemni železnici, poštnem okencu, v muzeju in drugod. Povsod sem na vidnem mestu opazila nalepko ali oznako za možnost uporabe indukcijske znake, kar me je navdušilo.

Na prehodih za pešce so prilagoditve za slepe in slabovidne, saj so vsi pobarvani z rumeno in imajo nav-

daje občutek varnosti in olajšanja ter jim zagotavlja neodvisnost.

London je cenovno dostopen, če pa potuješ v lastni režiji, se je smiselno dobro organizirati in razmisliti o obisku posameznih znamenitosti. Vstopnice je priporočljivo vnaprej kupiti na spletu, saj je takšen nakup pogosto ugodnejši in omogoča vstop mimo vrste, v kateri se lahko čaka tudi nekaj ur. S tem nam je bilo prihranjeno čakanje na mrazu, vetru in v dežju.

V London se bomo vrnile. Previdnejše bomo pri izbiri hotela, saj smo tokrat naletele na zelo slab hotel, ki nas je razočaral kljub trem zvezdicam in dobrim ocenam. Znižale smo pričakovanja in se potolažile, da tako ali tako potrebujemo le posteljo in tuš. V prihodnje bomo

Dvonadstropni avtobus

zven štrleče čepke, ki jih začutiš skozi podplate, in veš, da si na prehodu. Gre za preprosto, a učinkovito prilagoditev, ki slepim in slabovidnim

namesto dežnika s seboj raje prinesle nepremočljivo vetrovko, saj je z dežnikom v roki treba neprestano razmišljati, kako se postaviti, da te ne odpihne. V tem smo postale prave mojstrice.

Pametno je vedno imeti s seboj dežnik

Doživela sem izkušnjo enakosti ter upoštevanja. Vsi strahovi so se razblinili ob prestopu meje in prvem prijaznem sprejemu. Londončani so zelo ustrežljivi. V bližini hotela smo naletele na prijetnega lastnika stojnice, ki nam je postregel s prekmursko gibanico in z nami spregovoril v slovenščini. Najbrž mrzlo, vetrovno in vlažno vreme v ljudeh prebudi ogenj, ki ga izžarevajo navzven.

Darja Pajk

POMLADNI IZLET

Cilj letošnjega tradicionalnega izleta je bil Kumrovec v hrvaškem Zagorju. Rojstni kraj pokojnega jugoslovankega voditelja Josipa Broza – Tita smo izbrali, ker letos mineva 120 let od njegovega rojstva, mnogi starejši člani društva pa se še dobro spominjajo časov pod njegovim vodstvom. Nekaj je bilo tudi tako imenovane jugo nostalgije. Današnji čas je skoraj neprimerljiv s Titovim, zato smo med vožnjo z zanimanjem prisluhnili zgodbam starejših udeležencev izleta. Pripovedovali so, da so takrat vsi imeli službo, materialne razlike med ljudmi so bile mnogo manjše, več je bilo tovarištva, solidarnosti in razumevanja, mnogo bolje pa je bilo poskrbljeno tudi za gluhe. Spomnili smo se, da so prav v času Titovega predsedovanja ustanovili loterijo, njena sredstva pa namenili za financiranje gluhih in slepih.

Pred mejo smo se ustavili na Bajsovi domačiji v idiličnem slovenskem Zagorju, kjer so nam postregli z domačim zajtrkom, nato pa pot nadaljevali v Kumrovec. Opazovali smo nekdanje megalomanske stavbe, spomenike in tovarne, ki so danes zapuščeni in zanemarjeni, kot da se domačini sramujejo starih časov in svojega najznamenitejšega prebivalca. Podoben občutek smo imeli, ko vodička Tita ni niti omenila. Včasih je bila njegova rojstna hiša

največja znamenitost kraja, danes pa je Kumrovec lepo urejena vasica z zagorskimi hišicami, v katerih so predstavljene starodavne dejavnosti domačinov.

Najprej smo si ogledali rojstno hišo nekdanjega maršala, potem pa še vse druge, v katerih so takrat mizarili, kovali, strojili, lončarili, kmetovali, pekli in gasili. Zanimiva sta bila tudi prikaz tradicionalne poroke in skromni dom mladoporočencev. Na hitro smo glave vtaknili v pano, na katerem sta bila narisana mladoporočenca, in se fotografirali, poročne pojedine pa si nismo mogli privoščiti, saj nas je priganjal čas. Malo nam je bilo žal, da za ogled nismo imeli več časa, saj je gluhoslepi član društva Jože Tekavčič, ki je po izobrazbi

Jože Tekavčič otipava starodavno kolarsko orodje

Gluhoslepi Jože Tekavčič strelja z lokom

mizar, neizmerno užival v otipavanju starinskega orodja. Z rokami je prepoznal vse orodje in nas poučil, da se prostor, v katerem je bilo razstavljeno, imenuje kolarska in ne mizarska delavnica. Naši nevednosti smo se počeno nasmejali.

Naslednja postojanka je bil grad Veliki Tabor, na katerem je prebivala hrvaška kraljeva družina Ratkay, del njene dolgoletne vladavine pa je bilo tudi slovensko dekle Veronika Deseniška. Ker ga prenavljajo, si ga nismo mogli ogledati v celoti. Imeli pa smo srečo, da je ravno tisti dan na gradu potekal viteški turnir, in dobili smo priložnost, da se preizkusimo v streljanju z lokom.

Lok smo v roke vzeli prav vsi, tako najmlajša 11-letna Nia kot najstarejša 96-letna Marija in gluhoslepi Jože. Rezultati niso bili pomembni, le dober občutek.

Zadovoljni smo se odpravili v Bistrico ob Sotli, kjer smo si privoščili pozno kosilo in kozarček rujnega, za tem pa proti domu. Voznik Boris, ki nas prevaža že dvajset let, nas je varno pripeljal domov.

Spoznal sem, da za prijeten izlet ni najbolj pomemben cilj, temveč prijateljsko druženje, in tudi zato nekateri člani društva že nestrpnost pričakujejo prihodnje potepanje.

Na Bajsovi domačiji

Boris Horvat Tihi

V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje vsako prvo soboto v maju organiziramo pohod. Letos smo se odločili za 815 metrov visoki hrib Lubela nad Šaleško dolino, ki spada med Šentviško hribovje oziroma širše območje Graške gore.

Pohodniki vseh starosti, ki se nismo ustrašili ure in pol hoda navkreber, smo se zbrali pri ribiški koči ob Škalskem jezeru, kjer smo se najprej okrepčali s kavo. Nato smo se skozi vas Škale ob jezeru napotili proti Lubeli, ki nas je pozdravila v prelepem majskem jutru in nas vabila v lovsko kočo Škalskih lovcev na vrhu. Večina pohodnikov se je na vrh povzpela v

MAJSKI POHOD

uri in pol, bolj počasni pa smo potrebovali malo več časa. Nihče pa ni zamudil odličnega bograča, ki so ga pripravili v koči. Po izdatnem obroku smo uživali v čistem zraku in čudovitem razgledu na Šaleško dolino z Velenjem in Šoštanjem ter občudovali zasnežene Kamniško-Savinj-

Najstarejše je vodil Franc

ske Alpe. Nekaj nas je posedlo na klopi ob koči in se prepustilo toplim sončnim žarkom. Ogledali smo si tudi zbirko lovskih trofej, nato pa se odpravili v dolino. Prijetno utrujeni smo sklenili, da se bomo udeležili še kakšnega pohoda, saj nam hoja in gibanje v naravi dajeta novih moči za premagovanje dnevnih izzivov.

V muzeju

Franc Kos

V OSRČJU DEŽELE TERANA

Kras je krasen, in žlahtni napoj terana ga dodatno plemeniti. Sredi avgusta bo v Dutovljah potekal 42. praznik terana in pršuta, pred to osrednjo prireditvijo pa že potekajo lokalna ocenjevanja vin. Maja so v Pliskovici praznovali dan odprtih borjačev, v Tomaju pa so osmič zapored organizirali tradicionalno prireditev z naslovom 'V osrčju dežele terana'. Vse omenjene prireditve teran promovirajo kot svetovno vinsko posebnost s tisočletno tradicijo, ki je del naše kulturne dediščine in zgodovine.

Na letošnji prireditvi, ki je prepoznavna po odličnem teranu in je v zadnjih letih na Kras privabila številne obiskovalce, se je med dvanajstimi ponudniki te žlahtne kapljice predstavil tudi naglušni član našega društva Bogomil Starc z ženo Barbaro z vinogradniške kmetije Starc v Tomaju. S kozarčkom terana, ki

ima blagodejne in zdravilne učinke ter pomaga pri slabokrvnosti, vnetju črevesja in utrujenosti, je v njuni kleti nazdravila domača kraljica terana Maruša Rogelja, mlada študentka arhitekture s kmetije Petelin Rogelja iz Tomaja.

V kraško klet, kjer je nekoč stala več kot 150 let stara kraška domačija, je pripeljala tudi štajerske vinske kraljice. Dekleta so si ogledala spominsko

sobo in prostor za sušenje pršuta, ki je prava kraška jama, saj Kras slovi po bogatem podzemnem svetu kapnikov.

Bogomil in Barbara vsako leto obdelata okrog 2.500 trt, največ sorte refošk, ki daje avtohtono vino teran, in že šest let zapored sodelujeta na omenjeni prireditvi. Oba sta že več kot 16 let člana novogoriškega društva gluhih in naglušnih.

Besedilo in foto: Olga Knez

Na zdravje

Dobitniki medalj in pokalov

Državno prvenstvo gluhih v košarki

Na področju športa gluhih je košarka paradna disciplina, slovenska reprezentanca gluhih pa predstavlja močno konkurenco v svetovnem merilu. V društvih se je po dolgem premoru znova pojavil interes za omenjeni šport.

Društvo gluhih in naglušnih Ljubljana je maja v športni dvorani v Kočevju organiziralo državno prvenstvo gluhih v košarki. Pri pripravah na prvenstvo nam je bil v veliko pomoč upravljalca dvorane, ki je s strokovnim odnosom pripomogel k prijetnemu vzdušju in kakovostni izvedbi tekmovanja.

Na tekmovanje so se prijavile štiri ekipe iz Društva gluhih in naglušnih Ljubljana, Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje, Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske ter Mestnega društva gluhih Ljubljana, ki pa je v zadnjem trenutku odpovedalo udeležbo.

Po otvoritvenem nagovoru predsednika Društva gluhih in naglušnih

Ljubljana Janeza Slatinška je udeležence pozdravila podžupanja občine Kočevje Lilijana Štefanič. Podpredsednik Športne zveze gluhih Slovenije Damjan Šebjan je tekmovalcem predstavil prvenstvo, pravila igre in tehnični pravilnik, dogodka pa sem se udeležila tudi predstavnic športne sekcije Društva gluhih in naglušnih Ljubljana Marta Vavpetič.

Ekipe so se v tekmah štirikrat po deset minut pomerile vsaka z vsako, posamezno tekmo pa sta sodila dva sodnika.

Tekmovanju je sledila podelitev medalj igralcem in pokala zmagovalni ekipi, v okviru priprav na evropsko prvenstvo gluhih v košarki, ki bo konec junija v Turčiji, pa se je odigralo prijateljsko tekmo med slovensko reprezentanco gluhih in slišočim klubom iz Kočevja. Tekma je bila zelo napeta, zmagala pa je reprezentanca gluhih. Slovenski reprezentanci gluhih želimo uspešne priprave in dobro uvrstitev na evropskem prvenstvu.

REZULTATI

1. DGN LJUBLJANA	4 točke
2. MDGN VELENJE	3 točke
3. DGN PRIMORSKE	2 točki

Marta Vavpetič

Pokal in medalje

Power Deaf Women druge na mednarodnem odbojgarskem turnirju

Ženska odbojgarska ekipa PDW (Power Deaf Women) se je udeležila mednarodnega odbojgarskega turnirja v Budimpešti in med sedmimi ekipami osvojila odlično drugo mesto.

nogometu, malem nogometu, šahu, namiznem tenisu in gimnastiki. Organizatorica turnirja Viktoria Friedel je najprej pozdravila vse tekmovalke in nam pojasnila, kakšna so pravila igre. Igralo se je na dva seta do 15 točk, če pa je bil rezultat izenačen, se je odigralo dodatni set. V skladu s pravili Evropske športne zveze gluhih tekmovalke nismo smele nositi

slušnega aparata ali polževega vsadka, v nasprotnem bi ekipo lahko diskvalificirali. Igrale smo na dveh igriščih, na obeh pa je sodil strogi slišišči sodnik.

Slovenske tekmovalke smo se borile za vsako žogo in skušale izkoristiti slabosti nasprotnic. Ves čas smo sodelovale, trener pa nas je spodbujal in miril v napetih situacijah. Najbolj borbeni tekmi smo odigrale z Madžarkami (SSC A Budapešt) in Slovakinjami (SK Neko).

Ekipo SSC A Budapešt so sestavljale članice ženske odbojgarske reprezentance gluhih Madžarske, ki se bodo avgusta udeležile svetovnega prvenstva gluhih v odbojki v Sofiji. Med njimi je veliko visokih tekmovalk, kar je v odbojki velika prednost. Na tekmi proti njim smo bile enakovredne. V drugem setu smo jih premagale in izsilile tretjega, ki smo ga izgubile. Kljub porazu smo dobile novo motivacijo za trening in igro. Tovrstne tekme so za nas zelo pomembne, saj nas utrdijo v zavedanju, da je za uspeh treba garati. Naš cilj je sestaviti žensko odbojgarsko reprezentanco gluhih, ki se bo udeležila evropskega prvenstva leta 2015.

Zahvaljujemo se Mestnemu društvu gluhih Ljubljana za pomoč pri organizaciji, Osnovni šoli Kanal za brezplačno izposojlo kombija ter Športni zvezi gluhih Slovenije za finančno podporo.

Ekipa Power Deaf Women

Osvojile smo drugo mesto

Turnir je bil organiziran ob 100. obletnici delovanja športnega društva Siketek Sport Klubja, ekipo PDW pa smo pod strokovnim vodstvom trenerja Erika De Posarellija sestavljale kapetanka Maja Kuzma, Valerija Škof, Petra Šiler, Jelena Bolshedonova, Gordana Škof, Nina Orešnik in Simona Drev.

Tekmovanje je potekalo v dvorani, ki je že sto let v lasti gluhih, v njej pa je več nogometnih igrišč, velika telovadnica in manjša dvorana. V telovadnici je tudi spominski muzej, v katerem so prikazani različni dosežki članov društva v odbojki,

REZULTATI

	Ekipi	1. set	2. set	3. set	Rezultat
1.	SSC B : PDW	4 : 15	15 : 11	6 : 15	1 : 2
2.	PDW : SSC A	13 : 15	15 : 9	8 : 15	1 : 2
3.	Kecskemet (Madžarska) : PDW	2 : 15	3 : 15	/	0 : 2
4.	PDW : SK Neko (Slovaška)	15 : 9	15 : 9	/	2 : 0
5.	Kaposwar (Madžarska) : PDW	6 : 15	9 : 15	/	0 : 2
6.	PDW : DGNP Maribor	15 : 6	15 : 13	/	2 : 0

Osmi dravinjski turnir v ribolovu

Medobčinsko društvo gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče je na ribniku Jernejček organiziralo Osmi dravinjski turnir v ribolovu. Udeležilo se ga je štiriindvajset ribičev iz vse Slovenije, saj se našemu vabilu vedno radi odzovejo. Zbrane sta najprej pozdravila predsednik športne sekcije Branko Brumec in vodja ribičev v društvu Alojz Govedič. Ribiči so tekmovali posamično in ekipno. Ulovi so bili redki, a težki, najboljši rezultat pa je dosegla ekipa konjiškega društva.

Vanja Marinšek

Ekipe, dobitnice pokalov

Rezultati ekipno				
Tekmovalec	Teža v gramih	Teža skupaj	Točke	Mesto
MDGN SLOVENSKE KONJICE, VITANJE, ZREČE B				
Milan Guček	3.070	15.380	15.380	1.
Ludvik Žnidarko	12.310			
Franc Vrečko	0			
DGN LJUBLJANA				
Igor Mežnar	7.580	7.580	7.580	2.
Ivan Vačovnik	0			
Igor Časar	0			
DGN CELJE				
Drago Brunšek	5.570	5.570	5.570	3.
Sašo Brunšek	0			
Miran Kolar	0			

Rezultati ekipno			
Tekmovalec	Društvo	Teža v gramih	Mesto
Ludvik Žnidarko	MDGN Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče B	12.310	1.
Igor Mežnar	DGN Ljubljana	7.580	2.
Drago Brunšek	DGN Celje	5.570	3.

Meddruštveno ribiško tekmovanje ob Škalskem jezeru

Šaleška dolina ponuja številne zanimivosti. Mednje sodijo tri jezera, ki so nastala kot posledica izkopavanja lignita, primerna pa so za

športno-rekreativne aktivnosti, tudi za ribolov. Ob Škalskem jezeru vsako leto organiziramo tradicionalno meddruštveno ribiško tekmovanje,

na katerem so se ljubitelji ribolova pomerili tudi letos. Tekmovanja so se udeležili člani iz šestih društev gluhih in naglušnih, tekmovali pa so posamično in ekipno.

Dobitniki pokalov

Največ sreče je imela ekipa Medobčinskega društva gluhih in naglušnih iz Velenja, ki je z 13.540 grami osvojila prvo mesto. Drugo mesto je z 2.460 grami pripadlo ekipi Društva gluhih in naglušnih Koroške, tretje pa z 1.925 grami ekipi Društva gluhih in naglušnih Ljubljana. Med posamezniki je največ rib, 8.965 gramov, naložil član Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje Aleš Fajfar, sledila pa sta mu društvena kolega Ciril Rednak in Ljubo Gotovnik.

Urša Jakop

Udeleženci prvenstva

Državno prvenstvo gluhih Avstrije v orientacijskem teku

Člani Društva gluhih in naglušnih Severne Primorske Marjana Rejec, Pavel Rejec in Vladan Vukajlovič, Društva gluhih in naglušnih iz Celja Tine Golob, Simon Oblak in Anton Špan ter članica Društva gluhih in naglušnih Dolenjske in Bele krajine Petra Šiler smo se udeležili državnega prvenstva gluhih Avstrije v orientacijskem teku, ki je potekalo na Tirolskem.

Na tekmovanju se je zbralo veliko gluhih tekmovalk in tekmovalcev, ki so tekmovali v ženski in moški kategoriji ter v kategoriji začetnikov in gostov.

Najprej smo prejeli list s kontrolnimi točkami in čip, organizatorji pa so predstavili pravila. Nato smo se preoblekli in se odpravili na kilometer oddaljeni start. Tekmovanje je bilo zahtevnejše kot so slovenska državna prvenstva, saj smo tekmovali v gozdu, na hribu in med drevesi, v Sloveniji pa ponavadi potekajo na odprtem. Zato smo še bolj zadovoljni, da smo ga končali uspešno in brez poškodb.

Slavnostna podelitev medalj in priznanj je potekala v mestu Weising, udeležil pa se je tudi podžupan. Pohvalil je tekmovalke in tekmovalce ter izrazil presenečenje nad sposobnostjo gluhih športnikov. Dodal je, da bi se sam v gozdu verjetno izgubil. Za tem smo se nekaj časa družili z avstrijskimi kolegi, čakala pa nas je dolga pot domov.

Upam, da se bomo tudi v prihodnje lahko udeležili omenjenega tekmovanja. Zahvaljujem se Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, da je poskrbela za stroške prevoza, in smo se tekmovalja lahko udeležili v tako velikem številu.

Vladan Vukajlovič

Skupinski start

Županov tek

Tradicionalni 12. županov tek je tudi letos pod pokroviteljstvom občine Kranj potekal v okolici protokolarnega objekta Brdo pri Kranju. Ker je prireditelj imela humanitarni značaj, smo se teka udeležili tudi člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko AURIS Kranj. Pridružili so se nam podporniki, posebej pa nas veselili, da je bila del naše ekipe podžupanja občine Tržič Andreja Potočnik. Kot že večkrat, se je tudi tokrat izkazalo, da ženske podpirajo vse vogale, saj so bile v naši ekipi v večini. Poleg tržiške podžupanje smo se potili Darja in Žana Pajk, Alenka Horvat in jaz. Da se med potjo nismo izgubili in smo našli cilj, je poskrbel šesti član, zlati prinašalec Tor.

V lepem vremenu in prekrasnem okolju ob vznožju gorenjskih planin se je nepregledna množica tekačev in ostalih udeležencev zbrala na prireditvenem prostoru. Med udeleženci smo opazili nekaj vidnih osebnosti iz družbeno-političnega življenja, tudi kranjskega in tržiškega župana Mohorja Bogataja in mag. Boruta Sajovica.

Po skupinskem startu so se najbolj zagnani tekmovalci podali v boj za zmago, naš osnovni namen pa je bil sodelovati, zato smo se teka lotili bolj umirjeno in sproščeno. Vzeli smo si čas za ogled posestva, ki obkroža protokolarni objekt, in ga že mnogo let obiskujejo najvidnejše osebnosti iz domačega in mednarodnega družbeno-političnega okolja. Park je lepo urejen in tudi tekaška proga je potekala tako, da smo si lahko ogledali večino naravnih lepot. Žal na obali jezerc ni bilo opaziti prelestno brhkih kopalk, zato smo se morali zadovoljiti z bronastimi skulpturami, ki krasijo park. Med opazovanjem naravnih lepot smo hitro pozabili na napor in do cilja pritekli, kot bi mignil. Zmagali nismo, zadnji pa tudi nismo bili. Pomembno je, da smo sodelovali. Srčno upamo, da bodo zbrana sredstva in donacije dosegli svoj namen ter našli pravo pot do uporabnikov.

Boris Horvat Tihi

Potapljaški center Sharky

ODKRIJTE PRVE SKRIVNOSTI POTAPLJANJA

Že slavni francoski raziskovalec in pomorščak Jacques Cousteau je dejal, da človek od rojstva na svojih ramenih nosi breme gravitacije. Prikovan je na zemljo, vendar se mora le potopiti pod površino in je svoboden.

Začutite svobodo ter občutek lahкотnosti in neskončnega miru s potapljaškim tečajem Discover Scuba Diving v potapljaškem centru Sharky v Fiesi. Ne pozabite na otroke. Omogočite jim, da otroško radovednost izživijo tudi pod vodo.

Predstavili vam bomo osnovne zakonitosti potapljanja, naredili boste en potop in prejeli diplomu. Izposoja opreme je vključena v ceno.

Skupinski potop

Uresničite dolgoletno željo in odstrite tančice skrivnosti podvodnega sveta. Vdihnite s polnimi pljuči, verjemite, da se tudi pod vodo. Modrina morja že čaka.

Odkrijte prve skrivnosti potapljanja. 40-odstotni popust na Discover Scuba Diving potop z jeklenko. Ponudba obsega predstavitev osnovnih zakonitosti potapljanja, izposajo opreme, en potop in diplomu.

Nepozabno morsko doživetje v vrednosti 50 evrov lahko dobite le za 30 evrov.

Spoznavni potop bomo izvedli v nedeljo, 8. julija 2012. Rezervacija termina po e-pošti info@sharky.si si ali po telefonu 070 111 112 je obvezna.

Število mest je omejeno. Znanje plavanja je obvezno. S seboj imejte kopalke in brisačo. Potop je primeren tudi za otroke, stare vsaj deset let, ki znajo plavati in se v vodi udobno počutijo.

Ponudba obsega en potop z jeklenko, predstavitev osnovnih zakonitosti potapljanja, izposajo opreme in diplomu.

Potapljaški center Sharky je eden prvih potapljaških centrov na slovenski obali. Letos praznuje 20-letnico delovanja. Vodi ga Lado Celestina, drugi PADI inštruktor potapljanja v Sloveniji.

www.sharky.si
www.facebook.com/sharkydiving

OKROGLE OBLETNICE OBČINE PIRAN

Letos bo občina Piran z okolico praznovala vsaj šest okroglih obletnic dogodkov, ki so zaznamovali njeno preteklost.

100-letnica piranskega tramvaja (1912)

Piranski tramvaj je bil javno prevozno sredstvo, ki je med letoma 1912 in 1953 povezoval Tartinijev trg z železniško postajo Porečanke v Sveti Luciji (današnji Luciji).

320. obletnica Tartinijevega rojstva

Najbolj znani Pirančan, violinist, skladatelj in glasbeni pedagog Giuseppe Tartini se je rodil 8. aprila 1692 v hiši, ki stoji na današnjem Tartinijevem trgu.

110. obletnica Parenzane

Parenzana je priljubljeno ime nekdanje ozkotirne železniške proge (širine 760 mm) med Trstom in Porečem, ki je obratovala med letoma 1902 in 1935. Bila je ena daljših, če ne celo najdaljša, ozkotirnih železniških prog v Evropi.

560-letnica samostana in cerkve sv. Bernardina (danes turistični kompleks Bernardin)

200-letnica pomorske bitke pri Piranu (1812)

Pomorska bitka pri Piranu je bila edina pomorska bitka v slovenskem morju. Zgodila se je 22. februarja 1812 pred Benetkami, ko sta dve britanski bojni ladji v gosti megli prestregli popolnoma novo francosko linijsko ladjo Rivoli s spremstvom petih manjših ladij.

Samostan in cerkev je leta 1452 dal zgraditi sv. Janez Kapistran, duhovnik frančiškanskega reda, mirovni posrednik in odposlanec papeža Nikolaja V., ki se je na poti v Nemčijo z dvanajstimi kolegi ustavil v Piranu.

500-letnica prikazanja Marije v Strunjanu

Legenda pravi, da se je v noči med 14. in 15. avgustom daljnega leta 1512 dvema čuvajema vinogradov prikazala božja mati Marija. Prosila ju je, naj občinskim oblastem naročita popravilo cerkve, ki je bila v slabem stanju.

Piran danes

680-letnica obnove statotov in uvedbe vicedomskega urada

Piran je svoj prvi statut, ki žal ni ohranjen, izoblikoval že leta 1274. Prvi, v celoti ohranjeni statut, je iz leta 1307. Pri tem so imeli pomembno, a občasno, vlogo pripravljavci statotov, ki so statut lahko popravili in ukinili ter predlagali nove določbe, če je bilo to potrebno.

Nove člene statuta so morali predložiti podestatu (županu) in sodnikom, da so o njih razpravljali z malim svetom, ki jih je dal v potrditev velikemu svetu.

V Piranu so leta 1332 obnovili statut in ustanovili vicedomski urad, čeprav se funkcija vicedoma omenja že prej. Vicedoma sta bila iz vrst svetnikov (plemičev) za eno leto voljena v velikem svetu.

Po spletni strani www.portoroz.si
povzela Maja Vilar

Odbor naglušnih Slovenije pri ZDGNS
Drenikova 24, 1000 Ljubljana

CENTER MOŽNOSTI

tehnično-informacijska pisarna za osebe z okvaro sluha

Pri nas lahko preizkusite različne tehnične pripomočke za gluhe in naglušne.

Odperti smo vsako sredo med 13. in 18. uro.
Nahajamo se na Drenikovi 24, v Ljubljani.

Vsak dan smo od 9. do 14. ure dosegljivi na tel. št.
01/505 80 46 ali po elektronski pošti naglusni@zveza-gns.si.

Brezplačno vam nudimo:

- preizkus tehničnih pripomočkov in svetovanje,
- informacije o pravicah iz obveznega zdravstvenega zavarovanja,
- pravno svetovanje s področja zdravstva in pokojninsko-invalidskega zavarovanja.

Vpliv sončenja na kožo

Koža pokriva skoraj celotno površino človeškega telesa in znaša okrog 16 odstotkov telesne teže. Organizem varuje pred mehanskimi poškodbami, izgubo vode, vdiranjem različnih kemičnih snovi iz okolice, žarki, patogenimi mikroorganizmi ter velikimi nihanji temperature.

FUNKCIJE KOŽE SO:

- zaščita pred mehanskimi poškodbami, ki jo omogoča debel roževinast sloj, ki leži na mehkem podkožju ter deluje kot blažilec; elastične lastnosti kože dovoljujejo znatne obremenitve,
- zaščita pred izgubo vode in vdiranjem različnih kemičnih snovi iz okolice; pogoj je nepoškodovani roženi sloj, pokrit z zaščitnim maščobno-kislinskim plaščem,
- zaščita pred žarki,
- zaščita pred nevarnimi mikroorganizmi, ki jo kot oviro pred vdorom zagotavljata nepoškodovani roženi sloj in maščobno-kislinski plašč, ki površino kože naredi neugodno za razvoj in življenje nevarnih bolezenskih mikroorganizmov, omogoča pa tudi bivanje mikroorganizmov normalne kožne flore,
- termoregulacija, ki organizem varuje pred velikimi temperaturnimi nihanji; pri nizkih temperaturah se krvne žile v koži skrčijo in močno zmanjšajo pretok tople krvi, da se koža na površini ne bi ohlajala, pri dvigovanju temperature pa se krvne žile v koži razširijo, pretok se močno poveča in kri na površini se lahko hladi, telesu pa je omogočeno hitrejšo oddajanje toplote v okolico; poleg tega se močno poveča tudi izločanje znoja, ki izhlapeva s površine kože in dodatno prispeva k hlajenju,
- imunske aktivnosti, ki organizem ščitijo pred tujki; imunski

procesi, ki potekajo v koži, omogočajo hitro prepoznavanje ter sprožijo ustrezne mehanizme za zaustavitev in odstranitev vseh stvari, tujih našemu telesu; vse to je v koži še toliko bolj pomembno, saj je prav koža v veliki meri tisti del telesa, ki prvi prihaja v stik z okoljem in predstavlja prvo linijo v obrambnem sistemu.

Poleg zaščite koža sodeluje v različnih presnovnih procesih organizma. V njej poteka nastajanje vitamina D, prek nje pa vsrkavanje različnih snovi. Zaradi velike površine in bogate oživčenosti je koža naš največji čutilni organ.

UČINKI ULTRAVIJOLIČNE (UV) SVETLOBE

SONČNI ŽARKI SO:

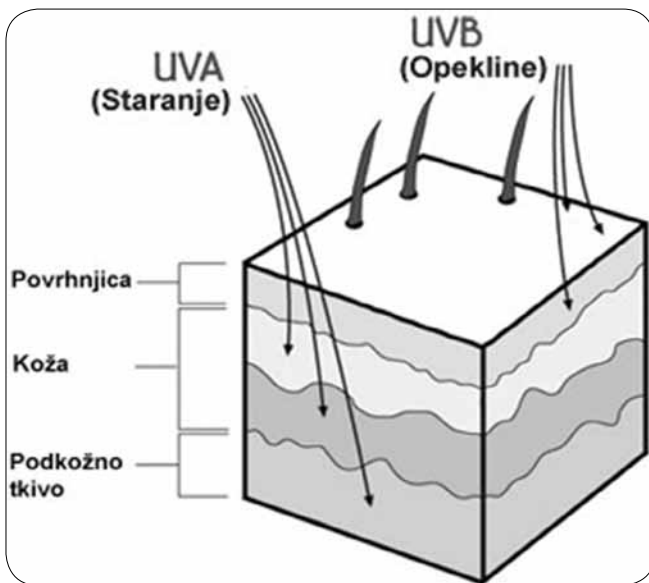
- **vidna svetloba**, to je svetloba, ki jo zaznavajo človeške oči. Predstavlja okoli 50 odstotkov energije sončnih žarkov. Kljub temu da lahko tudi vidna svetloba povzroči nekatere učinke na kožo ter celo sproži določene alergične in toksične reakcije, njena vloga ni tako pomembna,
- **infrardeča svetloba**, ki predstavlja okoli 40 odstotkov energije sončne svetlobe. Sestavljajo jo žarki, ki jih človeško oko ne zazna, občutimo pa jih kot toploto. Ker jih občutimo oziroma se jih zavedamo, ponavadi 'moč' sonca ocenjujemo prav po njihovi intenzivnosti.

- **ultravijolična svetloba (UV-žarki)**, ki ima največjo vlogo pri učinkih na našo kožo. UV-žarki so žarki majhnih valovnih dolžin, zato jih ne vidimo. Glede na različne valovne dolžine lahko na kožo različno učinkujejo.

DELIMO JIH V TRI SKUPINE:

1. **ultravijolične žarke C (UVC)**, ki se zaenkrat v celoti vsrkajo v zgornje plasti ozračja in ne dosežejo površine Zemlje, zato ne vplivajo na kožo. Če smo izpostavljeni njihovega delovanja, na primer lučem za razkuževanje v zdravstvenih ustanovah, se po šestih urah na koži pojavi rdečina, ki izgine v nekaj dneh. Porjavitev je neznatna. Bolj nevarno je, če žarki zadenejo oči, saj lahko povzročijo vnetje očesne veznice ali celo zamotnitev roženice, kar ima lahko za posledico trajno motnjo vida. UVC-žarki ne prehajajo skozi navadno steklo.

2. **ultravijolične žarke B (UVB)**, ki so glavni povzročitelji večine učinkov na našo kožo. V dovolj veliki količini povzročijo nastanek rdečine, ki se razvije v približno 12 do 24 urah po izpostavitvi, če pa je količina velika, se rdečina lahko pojavi že po nekaj urah. Rdečini 24 do 48 ur po izpostavitvi običajno sledi porjavitev. UVB-žarki so glavni povzročitelji sončnih opeklin ter dražijo očesno veznico in roženico. Vplivajo na nastajanje vitamina D v koži, sprožijo lahko nekatere alergične in toksične reakcije ter so najbolj odgovorni za s soncem povzročeno staranje kože in druge kasnejše posledice sončenja,

Škodljivi UVA-
in UVB-žarki

med njimi nekatere vrste kožnega raka. Ne prehajajo skozi navadno steklo, prehajajo pa skozi vodo.

3. ultravijolične žarke A (UVA), ki v manjših odmerkih ne povzročajo niti rdečine niti porjavitve, običajno pa so odmerki dovolj veliki, da povzročijo porjavitev, ki lahko nastane tudi brez predhodne pordečitve. V višjih odmerkih lahko tudi UVA-žarki povzročijo sončne opekline, na očesu pa zaradi vsrkavanja v lečo zamotnitev leče ali sivo mreno.

Čeprav so v preteklosti mislili, da so UVA-žarki pretežno neškodljivi, novejša raziskave kažejo, da imajo pomembno vlogo pri staranju kože in nastajanju kožnega raka, zlasti pri razvoju malignega melanoma. UVA-žarki prehajajo skozi navadno steklo, UVB- in UVA-žarki pa zmanjšujejo odpornost kože.

V toku razvoja je človek razvil sistem zaščite pred UV-žarki – tvorbo kožnega pigmenta, ki varuje pred svetlobo, saj deluje kot nevtralni filter, ki jo vsrkava. Porjavitev kože torej ni neko stanje, temveč aktivni proces, v katerem se v spodnjih plasteh kože tvori pigment ter nato potuje proti površini, kjer ga počasi izgubljam. Čas potovanja celic pigmenta do površine traja en do dva meseca.

Pigmentacija kot odziv kože na UV-žarke se kaže v dveh stopnjah:

1. **takojšnja pigmentacija ali zgodnja porjavitev**, ki jo sprožijo UVA-žarki, pokaže pa se s pojavom blage porjavlosti kože, ki nastane že v nekaj minutah po izpostavitvi, a začne v naslednjih 15 minutah izginiti in popolnoma izgine prej kot v 8 urah,

2. **kasna pigmentacija ali zapoznela porjavitev** se pokaže šele po 24 do 48 urah. Sprožijo jo tako UVB- kot UVA-žarki. Ta tip pigmentacije je trajnejši in lahko traja nekaj mesecev, nastane pa zaradi neposrednega učinka UV-žarkov na kožo, ki pospešijo proizvodnjo pigmenta. Hkrati se pod vplivom UV-žarkov poveča izločanje hormona, ki celice spodbuja, da tvorijo pigment, tudi ko ni več vpliva žarkov.

KOŽNI RAK (MALIGNI MELANOM)

Vpliv sončnih žarkov ni enako povezan z vsemi vrstami melanomov. Kožnega raka pogosteje dobijo ljudje, ki so bili opečeni v otroštvu, in tisti, ki se pogosto sončijo. Odmerki sončenja se namreč seštevajo. Razvoj melanoma je povezan z izpostavljenostjo sončnim žarkom.

Kožni rak je vse do osemdesetih let v svetu in v Sloveniji veljal za relativno redko bolezen (okoli 1 odstotek vseh rakavih obolenj). V zadnjih dvajsetih letih pa se stanje spreminja. Zbolevanje v svetu raste s podvojitvijo vsakih 6 do 10 let, vzporedno z njo pa tudi umrljivost. V Sloveniji letna obolenost po spolu narašča, pri ženskah nekoliko bolj kot pri moških. V otroški dobi in puberteti je bolezen relativno redka. Leta 1988 je bilo število novo odkritih melanomov pri moških 50 in pri ženskah 47, v letu 1999 pa jih je bilo že 106 pri moških in 134 pri ženskah.

Nastanek kožnega raka lahko povežemo s pretiranim sončenjem, zato je potrebno preventivno ukrepanje in skrbno opazovanje pigmentnih znamenj.

Kar dve tretjini kožnega raka lahko povežemo z vplivom ultravijoličnih žarkov iz sončnega spektra, zato je

Različen
pigment kože

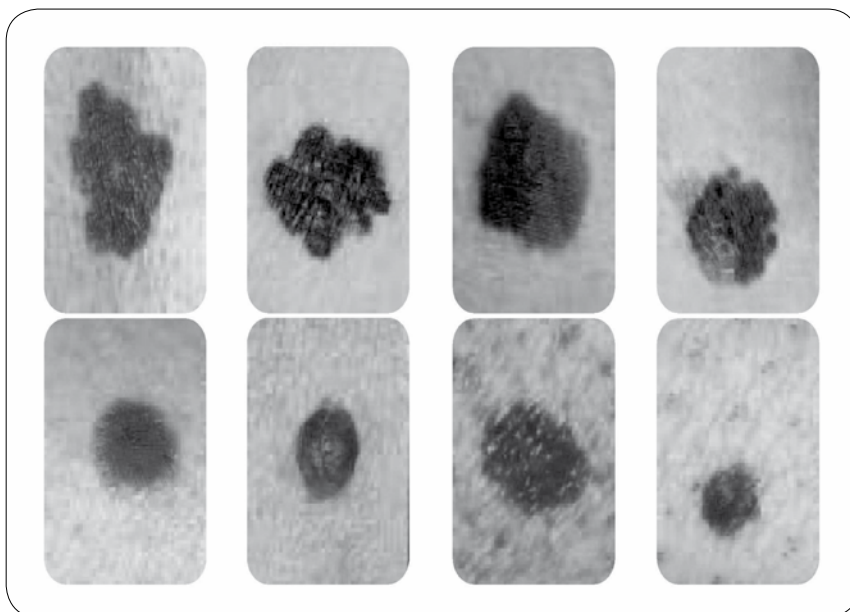
način izpostavljanja sončnim žarkom zelo pomemben. Kožni rak je pogostejši pri t. i. brutalnem sončenju, ko gre za kratkotrajnejšo izpostavljenost brez zaščite s posledičnimi opekljami.

Kateri del ultravijoličnega spektra (UVA in UVB) je najnevarnejši, še ni znano. Nekatere raziskave kažejo na pomen UVA-žarkov, zato opozorilo o možnem tveganju nastanka kožnega raka zaradi sončenja v solarijih ni odveč. Ker je obolelih s kožnim rakom iz leta v leto več in ker je za ozdravitev treba ukrepati na začetku bolezni, postaja samopregledovanje vse bolj pomembno. V nekaterih razvitih državah si bolniki sami postavijo pravilno diagnozo v 60 do 70 odstotkih primerov.

Na zgodnje odkrivanje kožnega raka močno vplivata stopnja osveščenosti in skrbno samoopazovanje. Ljudi s številnimi pigmentnimi znamenji (več kot 50) bi moral vsaj enkrat letno pregledati strokovnjak.

Dejavniki tveganja za razvoj kožnega raka so pigmentna znamenja, sončni žarki in posebej občutljiv tip kože, starostne pigmentne spremembe ter dedna obremenjenost. Vpliv sončnih žarkov pa ni enako povezan z vsemi vrstami kožnega raka. Nodularni kožni rak, na primer, lahko nastane pri ljudeh, ki se niso sončili, in na mestih, ki niso bila nikoli izpostavljena soncu. Močno pa je z izpostavljanjem soncu povezan lentigo kožni rak. Kožnega raka lahko pogosteje dobijo ljudje, ki so bili opečeni v otroštvu in so se jim naredili mehurji. Prav tako so v nevarnosti tisti, ki se pogosto sončijo. Posebej pomembno je sončenje pred 30. letom starosti, saj se odmerki sončenja seštevajo. Paziti morajo tudi ljudje, ki so že imeli kožnega raka, a so ga uspešno pozdravili, ali pa je imel kožnega raka kateri od sorodnikov. Podobno velja za bolnike, ki so imeli ali imajo drugo vrsto kožnega raka.

Predvsem pa je treba vedeti, da zdravo sončenje ne obstaja. To velja tudi za solarije, ki so prav tako

Kožni rak

škodljivi. Škodljivost sončenja so potrdile vse raziskave, ki so bile narejene v zadnjih desetih letih. Škodljivi so namreč tudi UVA-žarki, za katere so nekoč mislili, da so neškodljivi, danes pa vemo, da prav tako povzročajo rakasta obolenja. Pri teh žarkih koža ni opečena, ampak dobi barvo. Pri UVB-žarkih je ravno obratno, koža je najprej opečena, potem pa se obarva. Vse to je obrambna reakcija kože, tudi porjavitev. UV-žarki kožo poškodujejo, odziv na to poškodbo pa je zaščita – rjava barva. Mnogi mislijo, da porjavitev brez opeklj predstavlja varno sončenje. To ni res, saj je koža, ki porjavi, poškodovana. Sredstva z dovolj visokimi faktorji (vsaj 30 ali več) za zaščito pred sončnimi žarki nas sicer zaščitijo za določen čas, to pa ne pomeni, da se lahko namazani sončimo brez škode.

Najpomembnejša je fizična zaščita pred neposrednim vplivom sončnih

žarkov, predvsem 2 uri pred in 2 uri po poldnevu. Zaščitimo se lahko z oblačili, klobuki in senčili. Zaščitne kreme so le dodatna zaščita, in ne morejo nadomestiti fizične zaščite pred soncem. Smiselna je uporaba krem z zaščitnim faktorjem najmanj 15 za UVA- in UVB-žarke. Za kopanje je potrebno uporabljati vodo odporne kreme, zaščitne sloje pa obnovljati.

Tisti, ki imajo veliko kožnih znamenj, naj bi vsaj enkrat obiskali dermatologa, da opredeli, za kakšno vrsto znamenj gre, in oceni tveganje za kožnega raka. Nato pa se bo glede na število in vrsto znamenj odločil, kako pogosto so potrebni pregledi. Vsa kožna znamenja je treba jemati resno. Z njimi ne bi smeli imeti opravka v kozmetičnih salonih, pač pa zgolj strokovnjaki.

Po www.revija-vita.com
in www.zdravstvena.info
povzela Aleksandra Rijavec Škerl

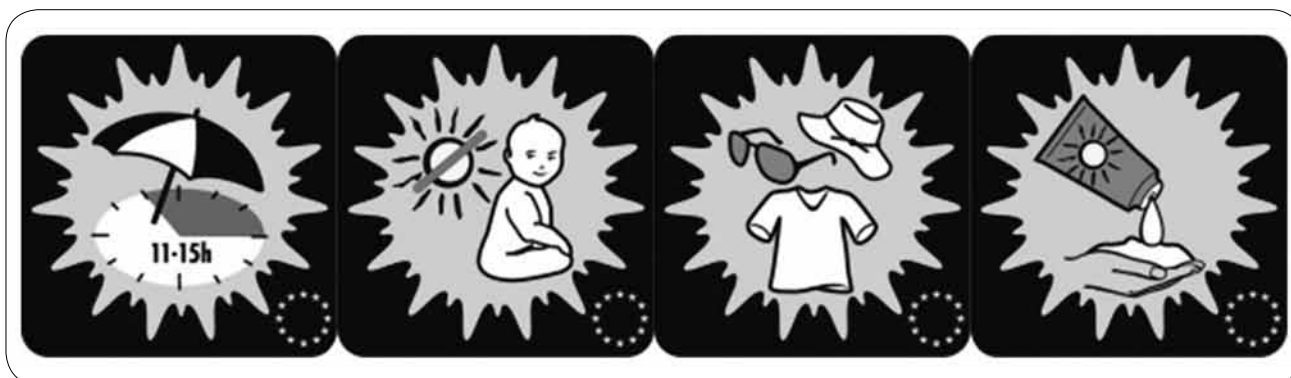
PIŠITE

V NAŠE

GLASILO

Varno izpostavljanje soncu

- pred sončenjem se obvezno zaščitite z ustreznim izdelkom,
- izdelek za zaščito pred soncem nanesite na kožo od dvajset do trideset minut pred izpostavljanjem soncu,
- nanašajte ga redno, zlasti po kopanju in brisanju z brisačo,
- ne pozabite na najboljčutljivejše dele telesa: nos, robove uhljev, prsi, ramena, nart,
- z zaščitnim sredstvom se namažite, tudi ko ste v senci, saj sončni žarki še vedno prodrejo do kože,
- izogibajte se soncu med enajsto uro dopoldne in tretjo uro popoldne,
- posebej dobro se zaščitite v bližini vode,
- če se da, se pred soncem zavarujte tudi s pokrivalom in sončnimi očali,
- poskrbite, da boste popili dovolj tekoči ne in tako preprečili dehidracijo.

Slikovne oznake, ki jih je predlagala Evropska komisija

IZBERITE USTREZNI FAKTOR KREME ZA SONČENJE

tip kože	I	II	III	IV	otroci
barva kože	zelo svetla	svetla	svetlo rjava	rjava	zelo svetla
barva oči	modra	modra, zelena	zelena, rjava	rjava	vse barve
barva las	rdečkasta	svetla	svetlo rjava	temna	vse barve
nastanek sončne opekline	takoj	hitro	redko	skoraj nikoli	zelo hitro
čas lastne zaščite v minutah	od 5 do 10	od 10 do 20	od 15 do 25	od 20 do 30	največ 10
priporočeni zaščitni faktor	od 30 do 50 ali več	od 20 do 50	od 15 do 30	15 ali več	30 ali več

Povzeto po Sun Mix, Krka

Šparglji so zelo zdravo živilo, ki pomaga pri mnogih tegobah in učinkovito izboljšuje moško spolno moč. To so vedeli že stari Rimljani, ki so slastne šparglje cenili kot aristokratsko jed.

V Sloveniji rastejo štiri vrste špargljev – navadni gojeni, lasasti, obmorski in ostrolistni, ki jih poznamo kot divje šparglje, in se nabirajo predvsem na Primorskem. Rastejo na gozdnih robovih in med grmovjem. Njihovi poganjki so tanjši od gojenih.

Gojeni šparglji so zeljnata trajnica, ki ob dobri oskrbi lahko uspeva več kot 20 let. Uživamo mlade poganjke, ki jih režemo. Lahko so zeleni ali beli, odvisno od načina gojenja. Če spomladi odganjke zagrebemo v zemljo, rastejo v temi, zato ostanejo beli in se ne obarvajo. Takšne šparglje imenujemo tudi odebeleni šparglji ali beluši. So milejšega okusa kot zeleni šparglji, katerih mlade poganjke pustimo rasti na svetlobi, da se obarvajo, režemo pa jih, ko so visoki od 20 do 30 centimetrov. Obstajajo tudi sorte, ki se na svetlobi obarvajo vijolično.

Šparglji so bili najprej znani kot zdravilna rastlina z odvajalnim učinkom, danes pa jih poznamo kot vrtnino, ki ima zelo nizko kalorično

vrednost. Bogati so z ogljikovimi hidrati, beljakovinami in maščobami. V njih so prisotne mineralne snovi, provitamin A, del vitaminov B-kompleksa, vitamin C ter sledovi vitaminov E in K. Vsebujejo veliko folne kisline, cinka in balastnih snovi, ki spodbujajo presnovo in delovanje debelega črevesa, ter kalij, asparagin in eterična olja, ki spodbujajo delovanje ledvic.

Kako preverite, ali so šparglji sveži? Odrezani del špargljev je gladek in svetleč, ob blagem pritisku pa se na odrezanemu koncu pojavi sok. Na otip so čvrsti in se ob upogibanju zlomijo. Ko dva šparglja podrgnemo drug ob drugega, pri svežih zaslišimo rahel cvileč zvok.

Špargljev ne shranjujmo, temveč jih čim prej pripravimo. Bele šparglje lahko zamrzujemo.

Operemo jih in olupimo, vendar jih ne blanširamo. Pri temperaturi -20 stopinj Celzija jih lahko hranimo največ deset mesecev. Pred kuhanjem jih ne odtajamo.

PRIPRAVA

Za porcijo samostojne jedi na osebo računamo od 500 do 600 gramov špargljev, za prilogo pa jih potrebujemo polovico manj.

- Šparglje najprej operemo.
- Nož za lupljenje nastavimo pod špargljev vršiček in lupimo navzdol.
- Spodnji del olupimo nekoliko bolj na debelo, leseni konec odrežemo.
- Če pripravljamo zelene šparglje, olupimo le spodnjo tretjino stebela, saj imajo tanjšo lupino.
- Če s pripravo čakamo, jih zavijemo v mokro krpo.
- Kuhamo jih v podolgovatem loncu približno 20 minut (zeleno nekaj manj), v vodi, ki smo ji dodali sol, sladkor, limono in nekaj masla. Lahko jih kuhamo tudi s koščkom kruha, ki vpije grenkobo.

ŠPARGLJI NA ŽARU

Sestavine:

- sveži zeleni šparglji,
- oljčno olje,
- sol,
- poper.

Priprava:

- šparglje olupimo in jim odrežemo leseni konec,
- poganjke rahlo premažemo z oljčnim oljem,
- pečemo jih na srednje razgretem žaru in jih obračamo na tri minute, dokler niso mehki.

ENOSTAVNA ŠPARGLJEVA SOLATA

Sestavine:

- 1 kg špargljev,
- 2 trdo kuhani jajci,
- 1 šalotka,
- 2 žlici belega vinskega kisa,
- 4 žlice deviškega oljčnega olja,
- 1 žlica kaper,
- 2 žlički sesekljanega peteršilja,
- sol,
- poper.

- po potrebi dolivamo špargljevo vodo, da je riž vedno prekrit s tekočino,
- če riž ni kuhan, ga 5 minut pustimo pokritega stati na izklopljenemu štedilniku,
- vmešamo parmezan in šparglje ter pustimo stati od 3 do 5 minut,
- rižoto še vročo nadevamo v globoke krožnike in po želji potresemo z naribanim parmezanom.

ZAPEČENI ŠPARGLJI Z JAJCI

Sestavine:

- 250 g špargljev,
- 3 do 4 jajca,
- 375 ml mleka,
- 1 skodelica naribanega parmezana ali drugega sira,
- sol.

Priprava:

- jajca stepemo, solimo, prilijemo mleko in dobro premešamo,
- pekač velikosti 20 krat 30 cm namastimo, vanj zlijemo zmes jajc in mleka ter dodamo šparglje,
- potresemo s sirom in 15 minut pečemo v pečici na 200 stopinj Celzija.

Po spletnih straneh sparglji.si, pomurske-lekarnе.si in sparglji.com povzela Aleksandra Rijavec Škerl

Priprava:

- šparglje skuhamo in narežemo na manjše kose,
- trdo kuhani jajci razrežemo in skupaj s šparglji damo v skledo,
- iz preostalih sestavin zmešamo preliv, z njim prelijemo šparglje in jajci ter premešamo.

RIŽOTA Z ZELENI MI ŠPARGLJI

Sestavine:

- 1 kg zelenih špargljev,
- 350 g riža,
- 1 srednje velika čebula ali 2 šalotki,
- 200 ml suhega belega vina,
- 500 ml kokošje juhe,
- 80 g sveže naribanega parmezana,
- 5 žlic oljčnega olja

Priprava:

- špargljem odrežemo vršičke (približno 6 cm), preostali del pa narežemo na 4 cm velike kose,
- v loncu segrejemo polovico oljčnega olja in prepražimo drobno seseklano čebulo ali šalotko, da postekleni,
- dodamo šparglje in zalijemo z 1 litrom slanega kropa,
- špargljeve vršičke dodamo nekoliko kasneje, da se ne bodo preveč razkuhali,
- kuhamo 7 minut, da so šparglji še čvrsti, precedimo in prestrežemo vodo, v kateri so se kuhali,
- v drugem loncu segrejemo preostalo oljčno olje in prepražimo riž, da zrna posteklenijo,
- prilijemo vino in juho ter v pokritem loncu kuhamo 12 minut,

Zapečeni parglji z jajci

Rižota z zelenimi šparglji

KIS

uporabni nasveti

Kis

- Ubija plevel in travo med tlakovci (poškropimo s čistim kisom).
- Pregarja mravlje (poškropimo po površini, kjer hodijo mravlje).
- Odlično lošči krom.
- Odstranjuje smrad psov (natremo dlako in jo speremo).
- Odganja mačke (poškropimo prostor, kjer se zadržujejo).
- Čisti srbeče pasje uhlje (očistimo jih z mehko krpo, ki smo jo namočili v kis).
- Čisti tla (250 ml kisa v 7,5 l vroče vode).
- Osveži uvelo zelenjavo (zelenjavo namočimo v 0,5 l vode in eno jedilno žlico kisa).
- Omili čebelji pik in ožig meduze (čisti kis naneseemo na mesto pika ali ožiga).
- Lajša sončne opekline (alkoholni kis narahlo namažemo na opečeno kožo).
- Mehča lase (v zadnjo vodo za izpiranje dodamo eno jedilno žlico kisa).
- Pomirja suho in srbečo kožo (v kopel dodamo eno jušno žlico kisa).
- Pomaga pri prhljaju (zmešamo dve jedilni žlici jabolčnega kisa, dve jedilni žlici vode, dve jedilni žlici oljčnega olja in vmasiramo v lasišče; po dvajsetih minutah lase operemo s šamponom).
- Pomirja boleče grlo (1 čajno žličko kisa vmešamo v kozarec vode, grgramo in pogoltnemo).
- Pomaga pri zdravljenju sinusov in pljučnih vnetjih (štiri ali več jušnih žlic damo v vlažilnik zraka).
- Odmaši kuhinjski odtok (250 ml kisa enkrat tedensko zlijemo v odtok in pustimo 30 minut; speremo z mrzlo vodo).
- Odstranjuje vonj čebule (prste pred in po rezanju podrgnemo s kisom).
- Čisti in razkužuje kuhinjsko desko za rezanje (zbrišemo jo s čistim kisom).
- Z rok odstranjuje sadne madeže (roke podrgnemo s kisom).
- Pomaga pri odstranjevanju maščobe in vonja s posode (eno jušno žlico kisa damo v vodo za pomivanje).
- Čisti grelec vode (mešanico vode in kisa zavremo v grelcu, pustimo stati deset minut in operemo).
- Čisti hladilnik (notranjost hladilnika operemo z mešanico kisa in vode v razmerju 50 proti 50).
- Odmašuje odtoke (pest sode bikarbone stresemo v odtok, čez nalijemo 120 ml kisa in odtok zapremo za 20 minut; speremo z vročo vodo).
- Čisti pomivalni stroj (v stroj damo 250 ml kisa).
- Čisti nerjaveče jeklo (obrišemo s krpo, navlaženo s kisom).
- Čisti mikrovalovno pečico (v pečici kuhamo 250 ml vode in štiri žlice kisa).
- Topi rjo z vijakov in drugih kovinskih predmetov (namočimo v kis).
- Odstranjuje neprijetne vonjave v kuhinji (majhen lonec z vodo in kisom naj počasi vre na štedilniku).
- Odmašuje stare likalnike (v vodni rezervoar damo mešanice vode in kisa v razmerju 50 proti 50, gumb obrnemo na paro in likalnik 5 minut pustimo stati pokonci; izklopimo, pustimo, da se ohladi, in iz rezervoarja odstranimo vodo).
- Čisti ožganine z likalnika (v ponvi segrejemo mešanico soli in kisa v razmerju 50 proti 50 ter z raztopino podrgnemo po površini mrzlega likalnika).
- Odstranjuje 'mucke' z oblačil (120 ml kisa damo v vodo za izpiranje; mehča tudi perilo in poživlja barve).
- Osvežuje pralni stroj (250 ml kisa zlijemo v pralni stroj in operemo brez perila).
- Odstranjuje madeže (madeže nežno natremo, preden jih damo v stroj).
- Z oblačil odstranjuje vonj po dimu (250 ml kisa damo v kad vroče vode in obleko obesimo nad kad).
- Čisti očala (leče očistimo s kapljico kisa).
- Osvežuje rezano cvetje (v en liter vode damo dve jušni žlici kisa in eno čajno žličko sladkorja).
- Gasi ogenj (polijemo ogenj, če gori maščoba).
- Poživlja telo (eno čajno žličko jabolčnega kisa damo v kozarec tople vode, dodamo malo medu, zmešamo in popijemo).

RECEPT ZA DOMAČI PRALNI PRAŠEK

Doma lahko pripravimo cenovno ugoden ekološki pralni prašek, ki ne povzroča alergij in ne onesnažuje okolja.

ZA PRIPRAVO POTREBUJEMO:

3 litre vode
1 trdo naravno milo
1 žlica sode bikarbone
eterično olje

PRIPRAVA:

Segrejemo 3 litre vode (ni nujno, da zavre) in vanjo počasi vmešamo naravno rastlinsko milo, ki smo ga naribali ali nastrgali na zelo majhne koščke. Počasi mešamo, da se milo raztopi. Dodamo žlico sode bikarbone in premešamo. Mešanico še toplo vlijemo v plastično posodo, kjer jo pustimo, da se strdi. V posodi naj ostane vsaj liter prostora, da pralno sredstvo ne bo postalo pretrdo. Postavimo jo na hladno in občasno premešamo, da se ne strdi preveč. Ko se mešanica ohladi, dodamo 20 do 30 kapljic eteričnega olja. Za mehkejšo perilo lahko dodamo žlico alkoholnega kisa.

Eterično olje

Naravno milo naribamo ali nastrgamo

NARAVNA SREDSTVA PROTI LISTNIM UŠEM

KAPUCINKE:

- Liste ali mlade poganjke damo v plastično posodo.
- Prelijemo z vrelo vodo, le toliko, da jih prekrijemo, ne smejo plavati.
- Pustimo stati 10 do 15 minut.
- Precedimo in maso stisnemo.
- Koncentrat hranimo v hladnem in temnem prostoru.
- Razredčimo 1 proti 10.
- Deluje tudi proti koloradskemu hrošču.

OGNJIČ:

- Cele rastline z listi, koreninami in cvetovi namakamo v vodi ter mešamo.
- Ko se neha peniti, jo precedimo.
- 1 kg koncentrata na 10 litrov vode.

KOPRIVE:

- 1 kg kopriv namočimo v 10 l vode in pokrijemo s tkanino, ki prepušča zrak.
- Vsak dan premešamo.
- Ko se neha peniti, precedimo ter z njo zalivamo rože in zelenjavo (1 liter koncentrata na 10 l vode).

Po Luninem forumu – koristni nasveti za gospodinjstvo povzela Aleksandra Rijavec Škerl

ZLATOPOROČENCA OLGA IN FRANC DRETNIK

So dnevi, so leta in so pomladi, ko se imamo preprosto radi.

Zlata poroka je dokaz ljubezni, sloge in skupnih odločitev, predvsem pa trdne volje ohraniti zakon, v katerem sta oba srečna in sta si pripravljena podati roko v sreči in nesreči, v veselju in žalosti, v zdravju in trpljenju.

Te dni bo minilo petdeset let, odkar sta si podala roko naša draga slavljenca Olga in Franc Dretnik.

Luč prijateljstva naj vodi vajine skupne korake in poti, veselje, da živita drug za drugega, pa naj privablja smeh na ustnice in radost v očeh.

Naj se vajini poti še naprej vijeta tako, kot pred petdesetimi leti je bilo.

Veliko zdravja in topline ter da sreča med vama nikdar ne zbledi.

Člani Društva gluhih in naglušnih Koroške

ABRAHAMKI MAJDI RAJBAR

Poti nas družijo in ločujejo, ljudje se spoznajo, razidejo, a nikoli pozabijo.

Je obdobje otroštva, mladosti, zrelosti; in prišel je tiho dan, ko srečal te je Abraham.

Še na mnoga leta ti želi **Skupina za samopomoč Društva gluhih in naglušnih Pomurja**.

ČESTITKI

Dolgoletnemu članu Društva gluhih in naglušnih Koroške **Floriju Kotniku** iskreno čestitamo za 85. rojstni dan in mu želimo veliko zdravja ter razumevanja. Ponosen naj bo na prehojeno pot in naj z vztrajnostjo ter zagnanostjo še naprej ustvarja in uživa.

Člani Društva gluhih in naglušnih Koroške

Dolgoletni član Društva gluhih in naglušnih Koroške **Branko Javornik** v teh dneh praznuje 60-letnico. Ob jubileju mu želimo veliko zdravja, sreče in zadovoljstva ter lepih trenutkov.

Člani Društva gluhih in naglušnih Koroške

MAMI MILENI V SPOMIN

Nepredvidljiva in kruta bolezen te je 17. julija 2011 mnogo prerano iztrgala iz življenja in v srcih vseh nas, ki smo te imeli radi, pustila ogromno praznino. Še zmeraj boli in solze nepredvidljivo privrejo iz oči, ko se spominjam tistih zadnjih mesecev.

Nič na tem svetu ne more nadomestiti tvojega toplega dotika, milega pogleda modrih oči in tesnega objema. Pogrešam te z vsakim dnem bolj, mama. Vse je tako drugače, odkar te ni. Še zmeraj ne morem dojeti, da te več ni.

Draga mama, čeprav te ni več med nami, vem da paziš name. Vedno si z mano. Si ena mnogih zvezd tam na temnem nebu. Tista najsvetlejša. Samo moja. Pogrešam te.

Tvoja ljubeča hči Mirana

Summary – povzetek

At the seminar in Fiesa most of the energy has been put into discussing future operations of our organisations. We also talked about financing, relationships, working process and Foundation for Financing Disability and Humanitarian Organisations.

Due to economic crisis and recession the scope of rights and certain benefits has been cut down. Besides that the Slovenian government is cutting down the expenses and balancing public finances. With such operations it interferes with numerous areas of living. In cooperation with the National Council for Disability Organisations we therefore prepared the amendments and proposals to be included in the legislation. Since the rights have been linearly abandoned the whole process will also affect the persons with disabilities.

We actively participated at the event held to celebrate the World Information Society Day discussing information society in relation with active ageing, emphasising Association's informational activities and programmes for elderly hard-of-hearing.

Slovenian Association of Friends of Youth has invited us to join the project called 'Sponsorship in Slovenia' with the aim of helping a hearing impaired child.

For more than two years the Ministry of Labour, Family and Social Affairs has been withholding the proposal of Law on Personal Assistance for Persons with Disabilities being coordinated by all disability organisations carrying out personal assistance. We honestly regret their decision not to send it to be discussed in the Parliament.

Despite many written proposals of the Association for Sports of Deaf to include the international sports of deaf into Paralympics, deaf officials have rejected all such ideas. Performing within Paralympics would extensively drop the organisational costs. This way all national sports organisations of the deaf could participate at international events and their sport's activity would be widely recognised by the media and the public.

The National Television we monthly produce two 'Listen to the Silence' shows with, faces the measures of recession. Therefore they asked us to increase our share of co-financing. In this respect we had to decrease the programme financing at the state level.

Besides standard social rehabilitation of hearing impaired we provided the same kind of rehabilitation for our members who cannot afford it. They eagerly took part in the special animation that was motivationally and kindly led by Lada Lištvanova.

MEDNARODNI DAN GLUHIH

“DAJEM TI ROKO – V POMOČ”

22. september 2012, Kulturni dom Krško

Organizator: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije skupaj z Društvom gluhih in naglušnih Posavja Krško.

Prireditev je namenjena obeležitvi mednarodnega dneva gluhih in 50-letnice delovanja Društva gluhih in naglušnih Posavja Krško

PROGRAM

8.30 prihod udeležencev

(avtobusi parkirajo na 200 metrov oddaljeni avtobusni postaji, osebna vozila na parkirišču v bližini)

10.30 sprejem pri županu Občine Krško mag. Miranu Stanku (mala dvorana kulturnega doma, vabljeni sekretarji, predsedniki društev in predstavniki Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije)

11.00 slavnostna akademija

12.30 ogled kulturno-zgodovinskih znamenitosti Posavja

16.00 kosilo in družabno srečanje v večnamenski dvorani Term Čatež

22.00 zaključek